

LEARNING MODULE

Araling Panlipunan | G9 | Q1

Mga Pangunahing Konsepto ng Ekonomiks

NOTICE TO THE SCHOOLS

This learning module (LM) was developed by the Private Education Assistance Committee under the GASTPE Program of the Department of Education. The learning modules were written by the PEAC Junior High School (JHS) Trainers and were used as exemplars either as a sample for presentation or for workshop purposes in the JHS In-Service Training (INSET) program for teachers in private schools.

The LM is designed for online learning and can also be used for blended learning and remote learning modalities. The year indicated on the cover of this LM refers to the year when the LM was used as an exemplar in the JHS INSET and the year it was written or revised. For instance, 2017 means the LM was written in SY 2016-2017 and was used in the 2017 Summer JHS INSET. The quarter indicated on the cover refers to the quarter of the current curriculum guide at the time the LM was written. The most recently revised LMs were in 2018 and 2019.

The LM is also designed such that it encourages independent and self-regulated learning among the students and develops their 21st century skills. It is written in such a way that the teacher is communicating directly to the learner. Participants in the JHS INSET are trained how to unpack the standards and competencies from the K-12 curriculum guides to identify desired results and design standards-based assessment and instruction. Hence, the teachers are trained how to write their own standards-based learning plan.

The parts or stages of this LM include Explore, Firm Up, Deepen and Transfer. It is possible that some links or online resources in some parts of this LM may no longer be available, thus, teachers are urged to provide alternative learning resources or reading materials they deem fit for their students which are aligned with the standards and competencies. Teachers are encouraged to write their own standards-based learning plan or learning module with respect to attainment of their school's vision and mission.

The learning modules developed by PEAC are aligned with the K to 12 Basic Education Curriculum of the Department of Education. Public school teachers may also download and use the learning modules.

Schools, teachers and students may reproduce the LM so long as such reproduction is limited to (i) non-commercial, non-profit educational purposes; and to (ii) personal use or a limited audience under the doctrine of fair use (Section 185, IP Code). They may also share copies of the LM and customize the learning activities as they see fit so long as these are done for non-commercial, non-profit educational purposes and limited to personal use or to a limited audience and fall within the limits of fair use. This document is password-protected to prevent unauthorized processing such as copying and pasting.

ARALING PANLIPUNAN 9

Modyul 1: Mga Pangunahing Konsepto Ng Ekonomiks: Batayan Ng Matalinong Paggamit Ng Pinagkukunang Yaman Tungo Sa Pagkamit Ng Kaunlaran

Aralin 1: Introduksyon sa Ekonomiks at Kakapusan

Panimula at mga Pokus na Tanong

Natanong mo na ba minsan sa iyong sarili bakit palaging kulang ang mga bagay na gusto mo?

Sa pang-araw-araw na gawain ng tao, humaharap siya sa iba't ibang suliraning may kinalaman sa pagtugon ng mga pangangailangan –para sa sarili, para sa pamilya, at para sa kapwa. Sa simpleng pananaw mula umaga hanggang gabi, kakailanganin ang pagpapasiya kung ano ang kakainin; kung ano ang isusuot na damit; kung magkano ang dapat na itutuos na badyet kung gaano ang baon sa araw-araw na pagpasok sa paaralan.

Ang lahat ng ito'y umiikot sa pagtugon ng mga nagtutunggaling pangangailangan at kagustuhan ng tao. Ang mga sitwasyong nabanggit ay mga batayang kaisipang pang-ekonomiya na bagama't hindi batid ng isang estudyante ay kaniya nang isinasabuhay.

Sa araling ito, ating tutuklasin ang kasaysayan, mga konsepto, pangunahing kaisipan at pamamaraan sa Ekonomiks. Sa ating pag-aaral, isaisip at tandaan na ating hahanapin ang mga sagot sa tanong: Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao? Sikapin mo ring sagutinn ang mga sumusunod na tanong:

Paano nakakatulong ang kaalaman sa Ekonomiks sa pang araw-araw na pamumuhay? Paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan?

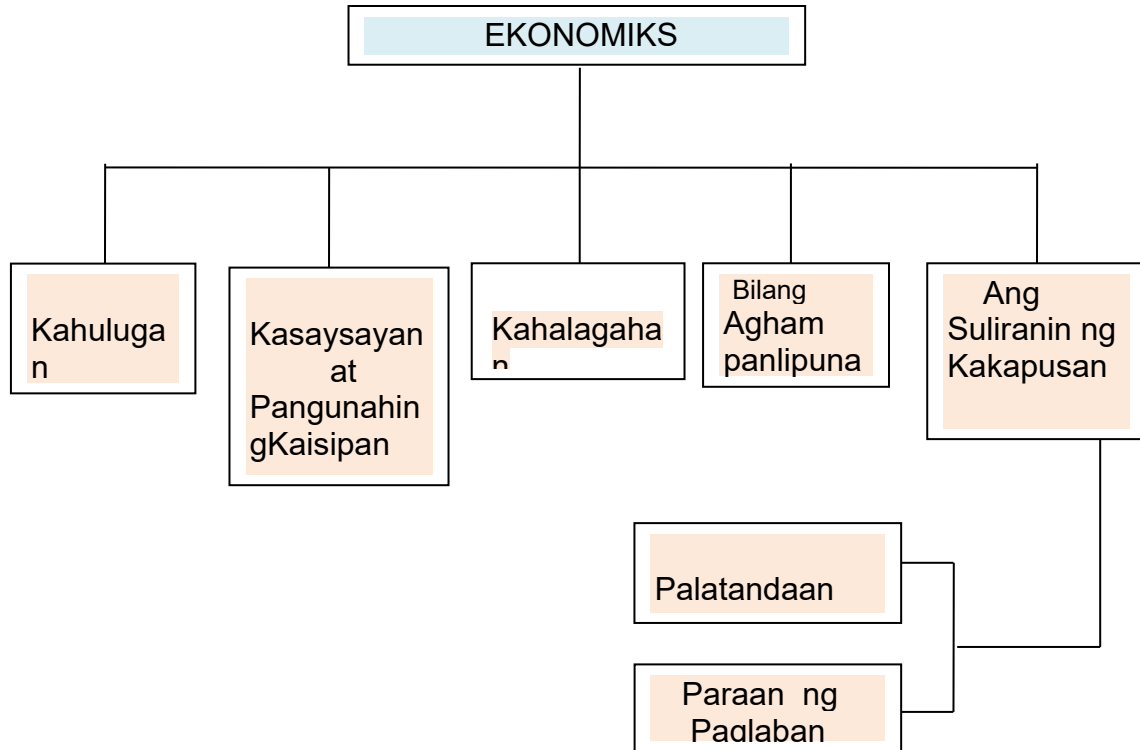
Saklaw ng Aralin

Ang araling ito ay naglalaman ng mga sumusunod na paksa:

Aralin Blg.	Pamagat	Matutuhan mo ang...	Bilang ng Sesyon/Oras
1.1	Introduksyon sa Ekonomiks	<ul style="list-style-type: none"> • Nailalapat ang kahulugan ng Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay bilang isang mag-aaral, kasapi ng pamilya at lipunan • Napahahalagahan ang kontribusyon ng mga iskolar sa paglinang ng pangunahing kaisipan sa Ekonomiks • Napaghahambing ang iba't ibang pananaw sa pag-aaral ng Eonomiks • Natataya ang kahalagahan ng Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay ng bawat pamilya at ng lipunan 	
1.2	Ang Konsepto ng Kakapusan	<ul style="list-style-type: none"> • Naipakikita ang ugnayan ng kakapusan sa pang - araw-araw na pamumuhay • Natutukoy ang mga palatandaan ng kakapusan sa pang- araw-araw na buhay • Nabubuo ang kongklusyon na ang kakapusan ay isang pangunahing suliraning panlipunan • Nakapagmumungkahi ng mga paran upang malabanan ang kakapusan 	

Concept Map ng Aralin

Ito ang simpleng *concept map* ng mga paksang tatalakayin sa araling ito.

Inaasahang Kasanayan

Upang maayos mong matapos ang mga gawain sa araling ito, kailangan mong tandaan ang mga sumusunod:

1. Nailalapat ang kahulugan ng Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay bilang isang mag-aaral, kasapi ng pamilya at lipunan.
2. Nabibigyang-halaga ang kontribusyon ng mga iskolar sa paglinang ng pangunahing kaisipan sa Ekonomiks.
3. Naihahambing ang iba't bang pananaw sa pag-aaral ng Ekonomiks
4. Natataya ang kahalagahan ng Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay ng bawat pamilya at ng lipunan.
5. Naiuugnay ang kakapusan sa pang-araw-araw na pamumuhay.
6. Natutukoy ang mga palatandaan ng kakapusan sa pang-araw-araw na buhay.
7. Nakabubuo ng kongklusyon na ang kakapusan ay isang pangunahing suliraning panlipunan.
8. Nakapagmumungkahi ng mga paraan upang malabanan ang kakapusan.

PANIMULANG PAGTATAYA

Alamin natin ngayon kung may kaalaman ka sa araling tatalakayin sa pamamagitan nang pagsagot sa panimulang pagtataya. I-klik lamang ang titik ng wastong sagot at sagutan lahat ang mga tanong. Pagkatapos, makikita mo ang nakuha mong iskor. Tandaan mo ang mga aytem at mga tanong na hindi mo nasagot. Malalaman mo ang wastong sagot habang pinag-aaralan mo ang modyul na ito.

Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa naka- display sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka- display at labag ito sa batas ng *price tag*.
3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.

4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyong magkakapatid sa loob ng isang linggo dahil aalis sila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan

5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *ways and means committee* ng *Supreme Student Government* at naatasang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado

6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
  - a. Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - b. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - c. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - d. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod

7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailagan sa kagustuhan?
  - a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.

8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
  - a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno

kagubatan

- a. Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- b. Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- c. Malaki ang naiambag ng sector ng agrikultura sa pambansang kita.
- d. Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito:

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga mall? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng panga-ngailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain sa malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.
  - d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.

11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali sa mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terrible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsiyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokolate at relos
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko
13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumli ng *stocks* sa *market* bilang *investment*
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansarilng badyet

14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang-ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesiyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
  - a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang-damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan

15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
  - a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.

16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
  - a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith

17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
  - a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang supply ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig

18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
  - a. Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
  - a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaan anuman ang kahihinatnan nng piniling pagpapasya.
  - c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.

20. Bilang miyembro ng pamilyang Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
  - a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasiya.

PAGTUKLAS

Humaharap ang tao sa iba't ibang suliraning may kinalaman sa pagtugon ng mga pangangailangan- para sa sarili, para sa pamilya, at para sa kapwa. Sa simpleng pananaw, mula sa umaga hanggang sa gabi, kakailanganin ang pagpapasya kung ano ang kakainin; kung ano ang isusuot na damit; kung magkano ang dapat na itutuos na badyet; kung gaano ang baon sa araw-araw na pagpasok sa paaralan; at kung tumaas ang halaga ng gasolina at mga bilinghin.

Ang lahat ng ito ay umiikot sa pagtugon ng mga nagtutunggaling pangangailangan at kagustuhan ng tao. Ang mga sitwasyong nabanggit ay mga batayang kaisipang pang -ekonomiya na bagama't hindi batid ng isang mag-aaral gaya mo ay iyo nang isinasabuhay. Sa puntong ito, **kailan at paano mo masasabi na ikaw ay may isang produktibong pamumuhay bilang isang mag-aaral o kasapi ng pamilya? Paano makatutulong ang iyong kaalaman sa Ekonomiks sa pang-araw- araw na pamumuhay? At sa hamon ng di sapat na mga pinagkukunang yaman, paano malulutas ang suliranin sa kakapusan?**

Ito ang mga mahalagang tanong na ating sasagutin sa araling ito. Bilang mag-aaral o miyembro ng pamilya o pamayanan, tayo ay nakararanas ng mga pagkakataon na kailangang magdesisyon. Minsan naman tayo ay inaatasang magdesisyon dahil ito ay ating tungkulin. Ating umpisahan ang modyul na ito sa pamamagitan ng unang gawain.

GAWAIN 1   **Naranasan Mo na ba?**

Suriin ang mga sitwasyon sa ibaba. Tingnan ang unang sitwasyon. Basahin at unawain naman ang pangalawang sitwasyon.

Unang Sitwasyon

Donna Ettebet (10)

www3.sympatico.ca

Pangalawang Sitwasyon

Basahin ang artikulo sa ibaba.

Teksto 1

Kulang na naman ang mga *Classroom*

Dalawang linggo na lamang at magbubukas na ang klase sa publiko at pribadong eskuwelahan. Ngayon ay abala na ang mga eskuwelahan sa mga dumadagsang *enrollees*. Marami nang mga magulang ang dumadagsa sa Divisoria para ipamili ng mga gamit sa eskuwela ang kanilang mga anak. Kahit na marami ang kinakapos sa pangangailangan sa buhay, naigagawa ng paraan na maipa-enrol ang anak at maibili ng mga gamit. Mahalaga sa mga magulang ang edukasyon ng mga anak.

Handa na ang mga magulang para sa pasukan. At ang nakikitang hindi handa ay ang mga pampublikong eskuwelahan sapagkat kulang na naman ang mga *classroom*. Balik na naman sa dating problema. Wala na bang magagawang paraan ang Department of Education (DepEd) sa problemang ito? Taun-taon, maraming mag-aaral ang hindi malaman kung saan idaraos ang kanilang klase. Noong nakaraang taon, may mga mag-aaral na nagklase sa *lobby* ng *school* at meron namang sa dating *comfort room*. Nilinis lamang ang *lobby* at *CR* para hindi naman maging kaawa-awa ang mga mag-aaral. Ang mga guro na ang gumagawa ng paraan para makapagklase. Kung hindi sila kikilos, nakakaawa naman ang mga mag-aaral na naghahangad ng edukasyon.

Kakulangan ng mga *classroom* ang lagi nang problema. Pinagkakasya sa isang room ang 50 mag-aaral. Meron pang 60 sa isang *room*. Parang sardinas na siksikan. Paano pa matututo ang mga mag-aaral kung ganito sila karami? Ang ideyal na dami ng mag-aaral sa *room* ay 30. Ngayong *school year*, inaasahang dadagsa pa sa mga pampublikong eskuwelahan ang mga mag-aaral dahil na rin sa taas ng matrikula sa mga pribadong eskuwelahan.

Maraming problema ang DepEd. Hindi lamang ang kakapusan ng *classrooms* kundi pati na rin ang mga libro na maraming *error*. Problema rin ang kakulangan ng mga *teacher* sa *public school*.

Ang problemang ito ay dapat masolusyunan ng bagong administrasyon. Magtalaga ng mahusay na DepEd *secretary* para mawakasan na ang mga problema. Bigyang pansin ang edukasyon ng kabataan. Kung ang mga nakalipas na administrasyon ay nabalewala ito, hindi na sana ngayon.

Hango mula sa: <http://www.philstar.com/opinyon/576354/editorial-kulang-na-naman-ang-mga-classroom>

Sagutin ang mga tanong.

1. Sa larawan, ano ang dalawang sitwasyon na pinagpipilian ng batang babae?

---

2. Naranasan mo na ba ang unang sitwasyon? Ipaliwanag.

---

3. Ano ang iyong basehan kapag pumipili?

---

4. Naranasan mo na ba ang ikalawang sitwasyon? Ipaliwanag.

---

5. Ano ang pangunahing problema ng *public schools*?

---

6. Nagiging produktibo ba ang pag-aaral ng mga bata sa sitwasyon na nabanggit? Ipaliwanag.

---

7. Bilang mag-aaral, makatutulong kaya ang iyong kaalaman sa Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay?

---

8. Ano ang iyong karanasan sa kakapusan?

---

9. Paano nalulutas ang suliranin ng kakapusan?

GAWAIN 2 Pagsagot ng Map of Conceptual Change

Sagutin ang *Anticipation-Reaction Guide* ng dalawang beses. Una, bago ang aralin at gawin ulit pagkatapos ng aralin.

- ❖ Isulat ang **S** kung sang-ayon sa pahayag
- ❖ Isulat ang **DS** kung di-sang ayon sa pahayag

Anticipation Reaction Guide

Sagot Bago ang Aralin	Mga Hinuha at Pahayag Tungkol sa Ekonomiks	Sagot Pagkatapos ng Aralin
	Ang araling ito ay para sa mga tamang gulang lamang	
	Ito ay isang agham	
	Sakop lamang nito ang mga suliraning pangkabuhayan	
	Ito ay bunga ng iba't ibang kaisipan ng mga dalubhasang iskolar	
	May kaugnayan ito sa iba pang -agham panlipunan	
	May kaugnayan ito sa pagiging produktibo	
	Mahalaga ang Ekonomiks sa isang mag-aaral	
	Kailangan ng matalinong desisyon sa pang- araw-araw na suliranin.	
	Magkapareha ang kakapusan at kakulangan	
	Isang maliit na problema ang kakapusan	
	May kalutasan ang kakapusan	

Ang kolum ng Pagkatapos ng Aralin na bahagi ay inyong babalikan pagkatapos ng PAGPAPALALIM na bahagi ng pag-aaral.

Kung kayo ay tapos na ay pindutin ang Submit Button.

Submit

Ating tingnan kung paano sinagot ng mga kaklase ang *AR Guide* at ihambing ang kanilang ideya sa iyo. Habang ikaw ay naghahambing, matutuklasan mo na ang iyong mga ideya ay naaayon sa pamantayan.

Ang sagot mo sa mga hinuha ay siyang gagabay sa iyong patuloy na paglilinang ng kaalaman tungkol sa paksa. Ito rin ang tutulong sa iyo upang tuklasin ang kasagutan kung paano nagiging produktibo ang buhay ng tao?

Paano nakatutulong ang kaalaman sa ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay? At paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan?

Katapusang Bahagi ng Pagtuklas

Sinubukan mong sagutin ang mga naunang tanong. Sa ating pagtatalakay, matutuhan mo rin ang iba pang mga konsepto na tutulong sa iyo upang maisagawa ang isang *Budget Plan* para sa isang Barangay Committee on Ways on Means para sa isang Relief Operations para sa mga apektado ng mga kalamidad.

PAGLINANG/ PAGPAPATIBAY

Ang iyong layunin sa bahaging ito ay pag-aralan at unawain ang mga pangunahing konsepto.

Ano ang Ekonomiks? Ating tuklasin ang kahulugan, saklaw, kahalagahan, mga kasanayan, at pangunahing kaaisipan ng konseptong ito. Iyo ring aalamin mula sa mga impormasyon at datos ang mga salik kung paano nagiging produktibo ang buhay ng tao?

Paano nakatutulong ang kaalaman sa Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay? At paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan?

Ating ipagpatuloy ang pag-aaral sa pamamagitan ng pagbisita sa mga piling *websites* tungkol sa pag-aaral ng Ekonomiks.

GAWAIN 3   **Ano Daw?**

Bisitahin ang sumusunod na *websites*:

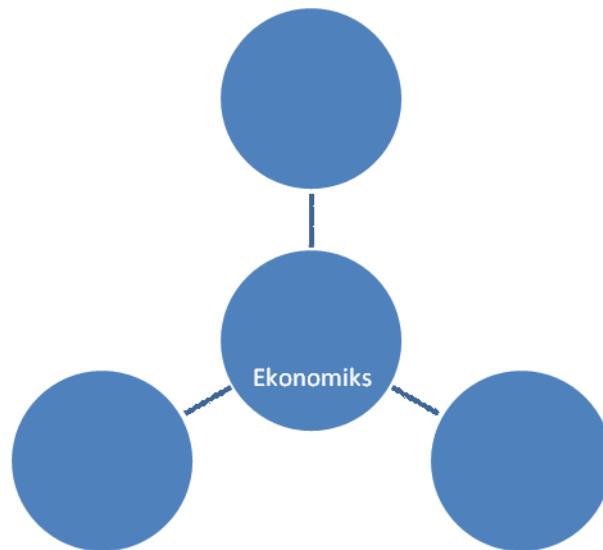
1. <http://pinoyteens.net/ang-kahulugan-ng-ekonomiks/17/> -ito ay naglalaman ng kahulugan ng ekonomiks
2. <http://economicsmrfab.blogspot.com/201/06/panimulang-pag-aaral-sa-ekonomiks.html>- naglalaman ng introduksyon sa ekonomiks
3. <http://dc380.4shared.com/doc/jnDuPM5L/preview.html>- naglalaman ng kahulugan ng ekonomiks
4. <http://www.diwalearningtown.com/uploaded/admin/file/Shop/SY10-11/PAP/IRF%20PAPTX4U1L1.pdf>- online na aklat ng Diwa Learning Systems Inc. na naglalaman ng introduksyon sa ekonomiks

1.

Ating panoorin ang isang *video*.

1. <http://www.youtube.com/watch?v=gsa92tiWZxQ> - ito ay naglalaman ng iba't-ibang: kahulugan ng ekonomiks sa Introduction to Economics:Basic Concepts

Mula sa mga websites na ito, punan ang *Star Map/Bubble Map graphic organizer* ng mga katagang may kaugnayan sa Ekonomiks. Maaaring dagdagan ang bilog sa *Bubble map/ Star map* ayon sa mabuong mga ideya na konektado sa Ekonomiks.

Sagutin ang mga tanong.

2.

1. Ano ang dibisyon at mga sangay ng Ekonomiks?

---

2. Mahalaga ba ang pag-aaral ng kaisipang ito? Ipaliwanag.

---

3. Paano ito makatutulong sa iyo upang maging isang produktibong mag-aaral o miyembro ng pamilya?

GAWAIN 4   **One- Minute Pause**

Bumuo ng sariling depinisyon ng Ekonomiks gamit ang *One -Minute Pause*.

Ang Ekonomiks ay

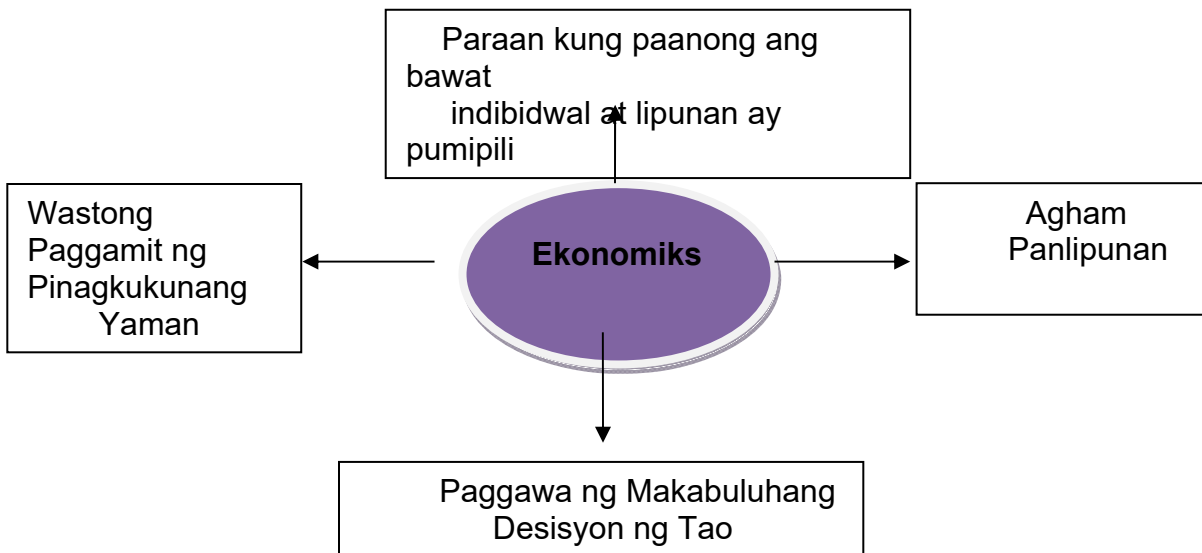
Pagkatapos mong ibigay ang iyong sariling pakahulugan ng Ekonomiks, tunghayan mo ang susunod na kahulugan at kayaning ihambing ito sa iyong sariling sagot.

TANDAAN

Isang sangay ng agham-panlipunan ang Ekonomiks na nagsusuri kung paano ipinamamahagi ng isang lipunan ang kanyang pinagkukunang yaman sa iba't ibang gawain nito upang matugunan ang dumaraming hilig o pangangailangan ng mga tao.

Ang Ekonomiks ay maaaring bigyang- kahulugan gamit ang pigura sa ibaba.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. May pagkakatugma ba ang iyong ibinigay na kahulugan sa mga kahulugan na makikita sa pigura? Anong mga pangunahing ideya ang magkakapareha?

---

2. Tiyak na nasisiyahan ka rin sa iyong mga sagot. Hindi ba malayo sa mga kahulugang ibinigay ng mga may-akda o eksperto ang iyong sagot? Ipaliwanag.

Kailan nagsimula ang kaisipang Ekonomiks? Interesado ka ba? Tutuloy na tayo ngayon sa susunod na gawain.

GAWAIN 5 Kailan Nagsimula?

Ating bisitahin muli ang mga piling *websites* upang matuklasan kung paano nabuo o ipinanganak ang kaisipang Ekonomiks. Inyo ring malalaman ang saklaw ng Ekonomiks.ang mga pangunahing pilosopo o iskolar noong ika-19 na dantaon na nagnilay-nilay sa paghanap sa mga sagot sa mga suliraning panlipunan.

1. http://www.youtube.com/watch?v=8JYP_wU1JTU –*video* tungkol sa kontribusyon ni Adam Smith
2. <http://www.open.edu/openlearn/society/politics-policy-people/economics/60-second-adventures-economics-the-invisible-hand>- nag tatalakay ng The Invisible Hand
3. <http://economicsmrfab.blogspot.com/2012/07/learning-strand-naipapamalas-ng-mga-mag.html> -ito ay naglalaman ng mga impormasyon tungkol sa mga kilalang ekonomista.

4. <http://www.google.com.ph/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=15&ved=0CEIQFjAEOAo&url=http%3A%2F%2Fmicheau-para-sa-kinabukasan.wikispaces.com%2Ffile%2Fview%2FQ1.ppt&ei=2yXaUprkLMO-CiQeM1IHQDw&usg=AFQjCNFFCVoKaHJpEk7nmKrX7-9rBd0K-w-> ito ay isang *powerpoint* na nagtatalakay ng prinsipyo sa Ekonomiks.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Paano nagsimula ang pag-aaral ng Ekonomiks?

---

2. Sino-sino ang mga pangunahing pilosopo at iskolar na nagpausbong ng kaisipan ng Ekonomiks?

---

3. Ano-ano ang mga pangunahing kaisipan ang nabuo sa paglipas ng panahon na siyang dahilan ng pag-usbong ng Ekonomiks?

---

4. Ano ang pangunahing dahilan upang ang mga kaisipang ito ay umusbong?

---

5. Paano ang mga kaisipang ito nakatulong upang magig produktibo ang pamumuhay ng tao?

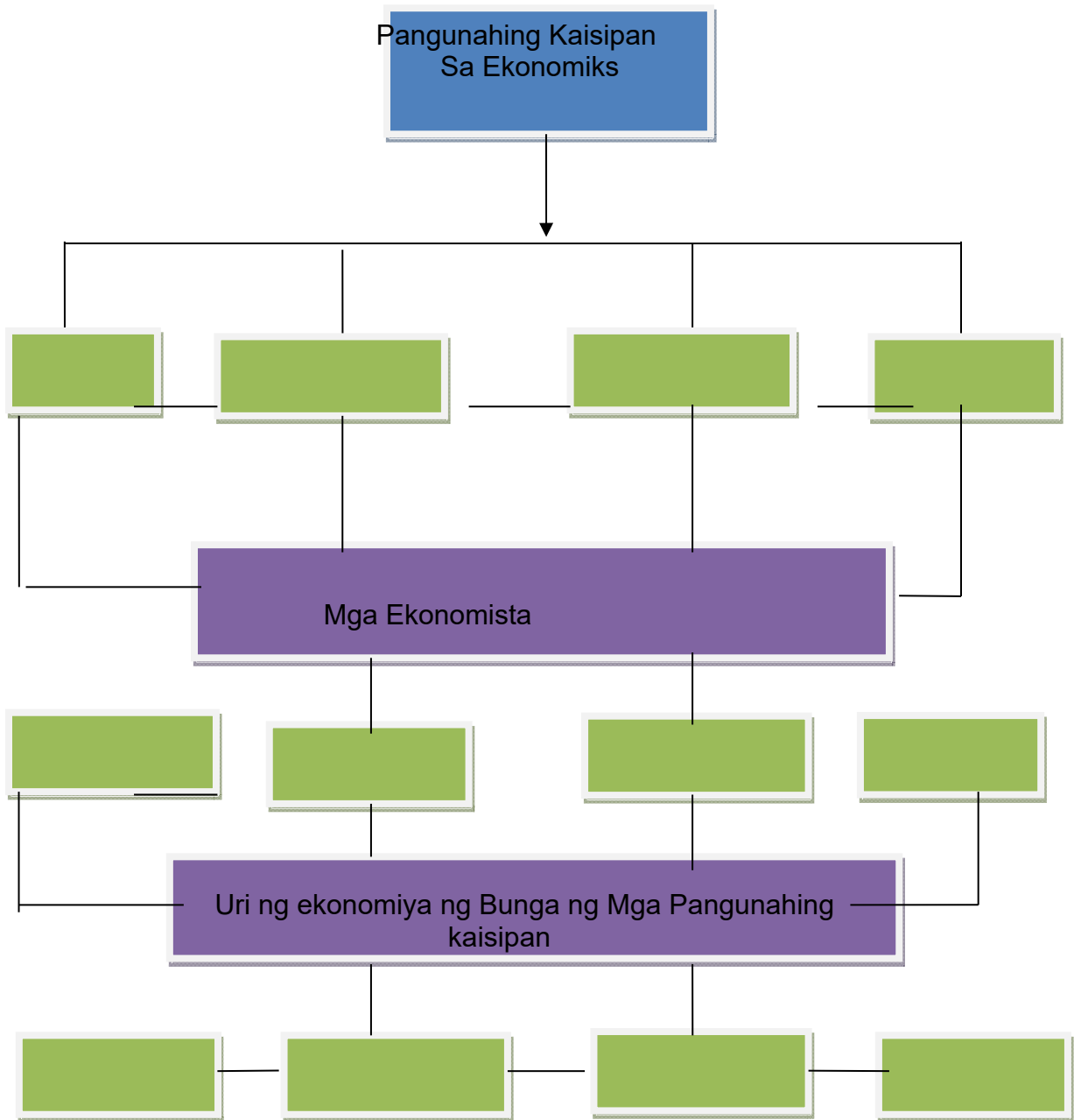

GAWAIN 6 Pagbuod ng mga Pangunahing Ideya

Ipagpatuloy ang pag-unawa sa pamamagitan ng simpleng pagbuod ng mga pangunahing ideya sa pamamagitan ng paggawa nito sa grapikong pantulong. Maaaring dugtungan ang mga kahon ayon sa mga nakalap na mas malawak na impormasyon.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Anong mga pangunahing kaisipan ang umusbong noong ika-19 na siglo?

---

2. Ano ang pagkakatugang o pagkakaiba ng mga kaisipang ito?

---

3. Paano ito nakatutulong sa iyo bilang isang mag-aaral o miyembro ng pamilya?

---

4. Paano ang mga kaalaman mula sa mga kaisipang ito magagamit ng isang bansa o ekonomiya maging sa pang araw-araw na pamumuhay ng ordinaryong tao?

---

5. Nakatutulong ba ito upang maging produktibo ka? Paano?

---

6. Sino sa mga iskolar na nabanggit sa aralin ang sa tingin mo ang higit na may naiambag sa pag-aaral ng Ekonomiks?

Sino sa mga iskolar ang pinakagusto mo? Kung ikaw ang pagbibigyan, anong kaisipan o ideya tungkol sa Ekonomiks ang itataguyod mo? Gawin natin ang susunod na aktibiti.

TANDAAN

Merkantilismo - pamamaraan ng pagkontrol ng isang makapangyarihang bansa sa larangang pangkabuhayan sa lupaing kaniyang sakop upang ang salaping malilikom mula rito ay mapupunta lamang sa sariling bansa.

Laissez Faire- “ hayaang mag-isa, hindi makikialam ang pamahalaan sa mga gawaing pangkabuhayan ng mga mamamayan.

Labor Value Theory- ang teoryang ito ay nagpapaliwanag na ang halaga ng isang produkto ay dapat nakasalalay sa realatibong bilang o dami ng paggawa na kinailangan sa produksiyon nito at hindi sa taas o baba nang ibinayad na sahod sa paggawa.

Comparative Advantage- kahit na may partikular na produkto o kalakal ang isang bansa kung ang halaga naman ng naturang produkto o kalakal ay makukuha sa mas murang halaga sa ibang bansa, aangat na lamang nito ang bansa sa halip na lumikha pa.

Siguro mas mabibigyang halaga ang mga kaisipang ito kung ikaw ay maghahangad ring bumuo ng sariling kaisipan tungkol sa ekonomiya. Hinahamon kita sa isang makabuluhang gawain sa susunod na aktibiti.

GAWAIN 7 Iskolar Rin Ako!

Gamit ang kaalamang nakuha sa nakaraang gawain, bubuo ka ng sariling kaisipan tungkol sa ekonomiya. Pumunta sa website ng www.voki.com/.

Hakbang sa paggamit ng www.voki.com

1. I-klik ang *Create* at sundin ang *Step No. 1-Create a Speaking character* na gusto mo.
2. Pumili ng *character style* (piliin ang *classic*)
3. Palitan ang *customization*-pumili ng angkop na damit at *accessories*
4. Dagdagan ng *Voice* sa pamamagitan ng *text to speech* na *option*.
5. Ang nilalaman ng iyong *voice* ay ang iyong nabuo na kaisipan.
6. Tumuloy sa *Step 2* at *i-publish* and *share with Friends*
7. I-klik ang *Publish* upang ma *e-mail* sa iyong guro.

Kung ang mga pilosopo ay nagnilay-nilay at nagmasid nang maigi upang mahanap ang mga solusyon sa mga suliraning panlipunan, ang siyentipikong pamamaraan ay magtuturo sa atin na maging matalinong tagapagpasiya ng iba't ibang suliranin na dapat nating desisyunan.

Kailan masasabing ang isang desisyon ay nagawa sa pamamagitan ng isang matalinong pagpapasiya? Ano- ano ang mga hakbang na maaaring gamiting batayan sa paggawa ng matalinong pagpapasiya?

Ano ang epekto ng pagsunod ng tamang hakbanginn sa matalinong pagpapasiya? Natutupad o nagagawa ba ito kung may tamang kaalaman sa Ekonomiks? Paano nagiging tumpak ang solusyon o matalino ang pagpapasiya?

Ang pag-aaral ng Ekonomiks ay sa tulong ng mga impormasyon, estadistika o siyentipikong pamamaraan upang maging payak ang kanyang resulta.

Ano ang tinatawag na siyentipikong pamamaraan? Ating tingnan sa susunod na gawain.

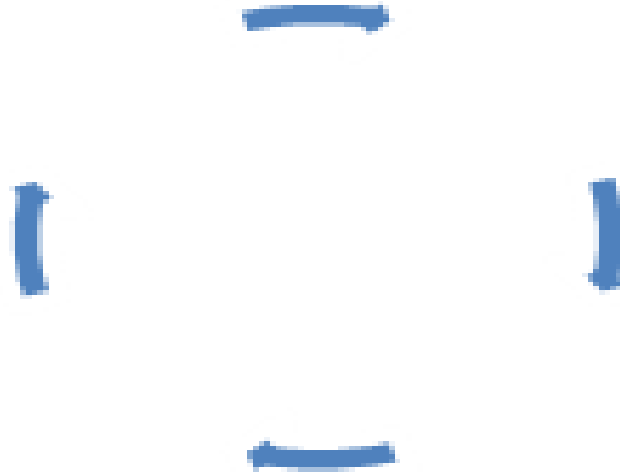
GAWAIN 8   **Scientist ka Ba?**

Panoorin ang mga susunod na *video* tungkol sa *scientific method*. I-klik ang mga sumusunod na *link*.

Websites:

1. <http://www.youtube.com/watch?v=eA86dYxrg4Q>- video on scientific method song..
2. <http://www.youtube.com/watch?v=wlb7tLJy5AI> ito ay isang video ng isa pang version ng scientific method.
3. <http://www.youtube.com/watch?v=BVfl1wat2y8> - ito ay naglalaman ng The scientific Method: Steps, Terms and Examples

Mula sa *video*, gawan ng *cycle graphic organizer* ang mga hakbang sa siyentipikong pamamaraan.

Sa *cycle* na ito, masasabi mo bang ang Ekonomiks ay isang agham? Paano? Isulat ang sagot sa loob ng kahon.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang mga hakbang ng siyentipikong pamamaraan?

---

2. Ano ang mangyayari kapag kulang ang hakbang?

---

3. Ano ang mangyayari kapag nagkamali sa isa sa mga hakbang?

---

4. Ano ang kaibahan ng Ekonomiks sa iba pang mga agham?

---

5. Paano ang siyentipikong pamamaraan nakatutulong sa iyong matalinong pagpapasiya?

---

6. Ano ang wastong pag-uugali ang dapat taglayin kapag nahaharap sa isang suliranin?

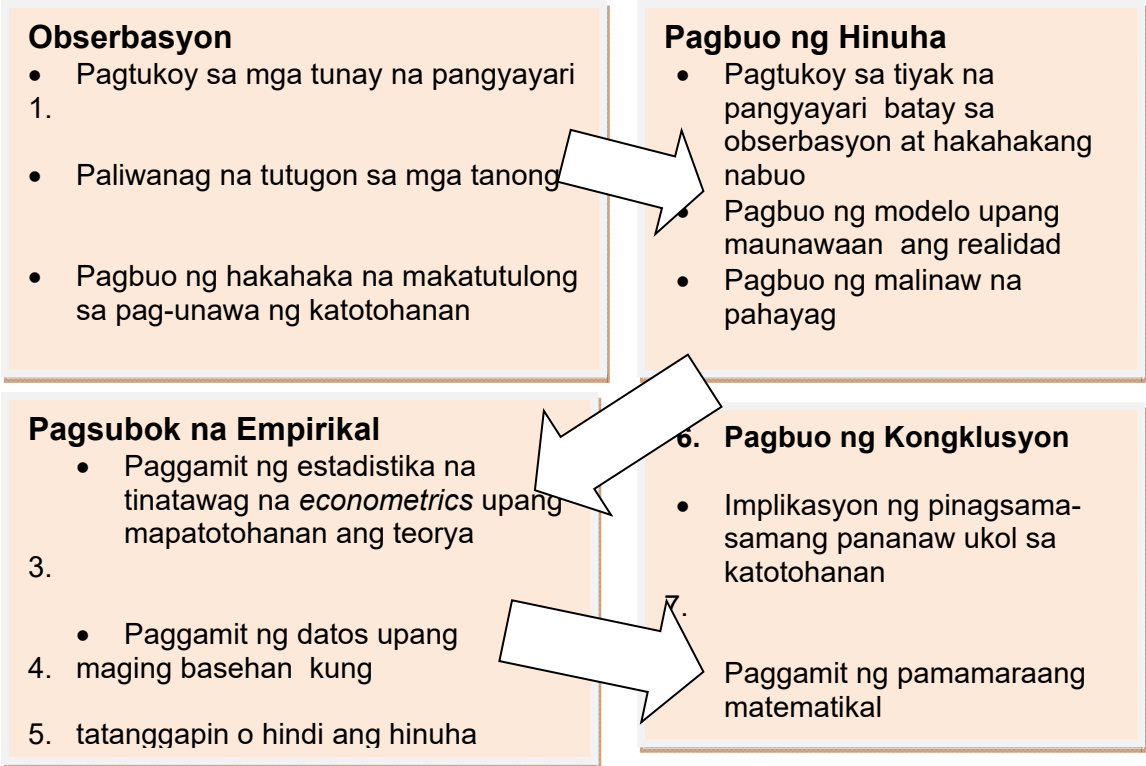

TANDAAN

Ang isang ekonomista ay dapat gumamit ng siyentipikong pamamaraan upang masusing masiyasat at masuri ang isang teorya bago makabuo ng mahusay na paliwanag sa mga pangyayari. Kailangang handa siyang makinigs a mga maybahay, mag-aaral, mangggagawa, opisyal ng pamahalaan at mga guro.

Ang pananaw ng mga taong ito ang magiging pundasyon ng mga ekonomista sa pagbuo ng teorya na magiging batayan ng siyentipikong pag-aaral ng Ekonomiks. Kung gayon, ang sunumang nagnanais na ipaliwanag ang daigdig ng Ekonomiks ay nararapat lamang na maging bihasa sa realidad ng lipunan. Ang sumusunod ay ang mga hakbang sa siyentipikong pamamaraan ng pag-aaral ng Ekonomiks.

Narito ang mga hakbang na maaaring gamiting batayan sa paggawa ng matalinong pagpapasiya :

1. Pagtukoy sa suliranin na kailangang maging patas at makatarungan sa pagtingin sa mga ito.
2. Pagtukoy sa mga alternatibong pagpipilian sa paglutas ng suliranin.
3. Paggawa ng mga pamantayan na kakailanganin upang masubukan o mabigyang-halaga ang mga alternatibong tinukoy.
4. Ebalwasyon ng mga alternatibo batay sa nilikhang pamantayan.
5. Pagpili sa pinakamahasag na alternatibo.

Gamit ang mga kaalaman sa siyentipikong pamamaraan at hakbang sa paggawa ng matalinong pagpapasiya, basahin mo ang maikling artikulo sa ibaba.

Teksto 2

Basahin ang artikulo sa ibaba.

Hindi Nakawiwili : Ang Kahirapan at Leksiyong Dulot ni Jan-Jan

Hindi palaging perang napakadaling makuha sa pamamagitan ng *game show* ang magpapatakbo ng buhay ng lahat ng mahihirap na Pinoy. Ang *show* na katulad ng Willing Willie na animo ay sinasanto ng karamihan sa mga Pinoy ay sumasalamin mismo sa katamaran ng mga Pilipino. Perang madaling makuha kapalit ng kahihyanan o ng sariling dangal ay perang biglang mawawala at mismong magbabaon sa iyo sa kahirapan.

Naging maingay ang mga taong sumuporta kay Jan-Jan dahil sa malinaw na pang-aabuso ng host na si Willie Revillame kahit pa i-deny niya ito ng maraming beses. Nakipagtalo pa ako sa isa kong kaibigan dahil tila sinasabi niyang walang kasalanan si Willie sa pagsayaw ng bata. Sabihin na nating walang kasalanan si Willie pero responsible siya sa lahat ng pangyayari dahil: (1) maaari niya itong pigilang mag-perform ng ito'y umiiyak na (2) hindi gusto ng isang bata ang kanyang ginagawa kung ito'y umiiyak maliban kung ito'y nasa isang pelikula (3) hindi na niya dapat hinayaang paulit-ulitin pang gawin ng bata ang kanyang pagsayaw (4) hindi na dapat pinangalandakan ni Willie na ginagawa ng bata ito para kumita ng pera.

Maraming leksiyon na makukuha sa pangyayaring ito at magbubukas sa mga mata ng mga taong kumakatawan sa kahirapang mayroon ang Pilipinas. Dapat nating malaman na bagamat mahirap tayo hindi laging *instant* o madalian ang pagkita ng pera, sapagkat ang pera ay pinaghihirapan at pinaghahanap-buhayan. Dapat mabuksan ang mga mata ng mga taong hindi *game show* ang sagot sa kahirapan kundi kasipagan. Nagiging mahirap tayo kung hindi tayo kumikilos at walang ginagawa at naghihintay ng grasyang babagsak o umaasa sa suwerte o himala.

Nakalulungkot isipin na nalason ng mga *game show* na ito ang isipan ng maraming Pilipinong ang buong akala ay iyon na nga ang kasagutan sa pinagdadaanang kahirapan na kahit pa magmukhang tanga sa harap ng tao ay ginagawa ang kahit anong bagay makakuha lang ng *instant cash*.

Ang sa akin lang, malaki rin ang pananagutan ng mga *network* sa Pilipinas sa mga nakikita ng mga tao at napapanood. Malakas kasi sa *rating* dahil maraming tagapanood at malaki ang kikitain pero nakalimutan nilang may malaking *impact* ito sa sambayanan. Dapat ibahin ang estratehiya at programang nagsasabing tumutulong sa mahihirap. Hindi lang pera ang sagot. Marami pang iba.

Ang pangyayaring tungkol kay Jan-Jan ay hindi natatapos dito lang at hindi dapat umikot sa TV5 o kay Willie Revillame lamang. Sapat na ang lahat ng pangyayaring ito ay magbukas sa lahat ng Pilipino na maging mapagmatiyag sa kung ano ang nangyayari sa paligid.

Oo, mahirap kami pero hindi ibig sabihin ay kailangang pumila sa lahat ng *game shows* at gumawa ng gimik kahit na nakakahiya para kumita lang ng pera. Puwede akong kumuha ng labada sa mga may kaya, gumawa ng bibingka at ibenta sa kalsada, o magbantay sa tindahan ng kakilala. Puwede akong magpaturo kung paano manggupit sa barberong may pagupitan sa kabilang kanto. Maaring akong magpaturo kung paano mag-manicure o mag-*pedicure* kaya sa kaibigang bakla at kapag natuto ay mag-*service* sa mga kalapit barangay. Maraming paraan ang pagkita ng pera pero para tapakan ang pagkatao mo, hindi ko yata magagawa.

Ang Kuwento ay hango sa:

<http://kuwentongfabulous.blogspot.com/2011/04/hindi-nakakawili-ang-kahirapan-at.html>

Sagutin mo ang tanong.

Kung ikaw ang ama ng isang pamilya, paano mo bibigyang- solusyon ang suliraning binanggit sa artikulo gamit ang siyentipikong pamamaraan?

Isang agham -panlipunan ang Ekonomiks. Bilang agham panlipunan , nauukol ito sa pag-aaral ng tao sa kanyang pakikisama sa lipunan.

Upang lalong maunawaan ang araling ito, tumuloy sa susunod na gawain.

GAWAIN 9 Agham nga Ba?

Panoorin ang mga *video* na naglalarawan sa Ekonomiks bilang isang Agham. I-klik ang mga link sa ibaba.

Websites:

1. <http://www.youtube.com/watch?v=tjEq11B2uLM> ito ay naglalaman ng diskusyon tungkol sa economics as a social science.
2. <http://www.youtube.com/watch?v=Goia4JUkg6U>- *video* tungkol sa mga saligan ng pag-aaral ng Ekonomiks,kahulugan,bilang agham

Gamit ang kaalaman na nakalap mula sa *video* ay suriin ang bawat larawan sa ibaba. Lagyan ng maikling pahayag katumbas sa mga larawan. Isulat ang sagot sa inilaang linya.

Tunghayan ang mga sumusunod na sitwasyon.

ibonreads.wordpress.com

Implasyon

m.pstargayon.com
 (Malaking Populasyon)

dzmm.abs-cbnnews.com
 (Matatag na Ekonomiya)

Sagutin mo ang mga tanong.

- Ano ang isinasaad ng bawat larawan?

- Ano ang kalagayan ng ating bansa ayon sa nakikita mo sa larawan?

---

3. Paano mo nabuo ang iyong paghusga o pahayag?

---

4. Nag-iba ba ang iyong pananaw o pagmamasid sa mga bagay na ito? Ipaliwanag ang iyong saloobin.

---

5. Naging mas malawak ba ang iyong pananaw ngayon? Makabuluhan ba sa iyo ang pag-aaral ng Ekonomiks?

Nangangailangan ng isang payak o tumpak at malalim na pag-unawa ang pagmamasid sa mga pangyayari sa ating araw-araw na pamumuhay maging sa ating pambansang ekonomiya. Pagtuunan ng pansin, magawan ng paraan at mas lalong mapahalagahan ang mga ito. Nangangailangan ng kasanayan at kaalaman ang pag-aaral sa Ekonomiks bilang isang agham panlipunan.

- Ang pagmamasid sa mga pangyayari sa ating araw-araw na pamumuhay, maging sa ating pambansang ekonomiya ay nangangailangan ng isang payak o tumpak at malalim na pag-unawa nang sa gayon ay mas lalo nating matuunan ng pansin, magawan ng paraan at mas lalong mapahalagahan. Ang pag-aaral sa mga ito ay nangangailangan ng kasanayan ay kalaaman sa Ekonomiks bilang isang agham -panlipunan.

TANDAAN

Ang Ekonomiks ay isang agham-panlipunan sapagkat ang pag-aaral nito ay hindi ginagawang hula-hula lamang. Pinag aaralan ito sa sistematikong paraan. Ang pagpapaliwanag ng iba’t ibang penomena na nangyayari sa tao at sa lipunan ay ginagamitan ng siyentipikong pamamaraan. Ito ay panlipunan sapagkat ang inilalarawan nito ay tao at ang lipunan na kanyang kinabibilangan.

Paanong ang kaalaman sa Ekonomiks ay nakatutulong sa mga suliraning panlipunan? Palalalimin natin ang kaalaman ukol dito sa pamamagitan ng pagsagot sa susunod na gawain.

GAWAIN 10   **Gawin ko!**

Suriin nang maayos ang mga larawan. Sa isang tsart ay punan ang pangalawa at ikatlong kolum ng iyong mga hakbangin kung may hinaharap na ganitong sitwasyon.

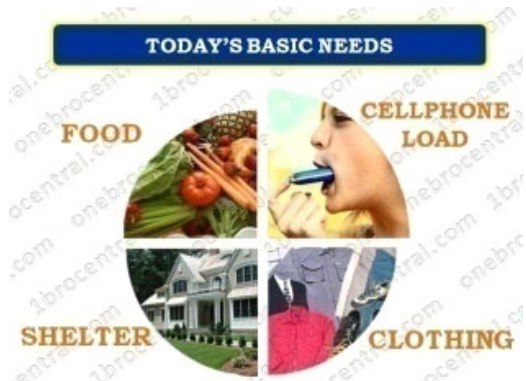
Mga Suliranin	Gagawin Ko	Maaari pang Gawin
 <p>www.topazhorizon.com Namamalengke</p>		

 <p>csm-publishing.org Pagnenegosyo</p>		
 <p>www.bankers-anonymous.com-asking Paggamit ng <i>Allowance</i></p>		
 <p>www.shutterstock.com Paggamit ng Oras</p>		

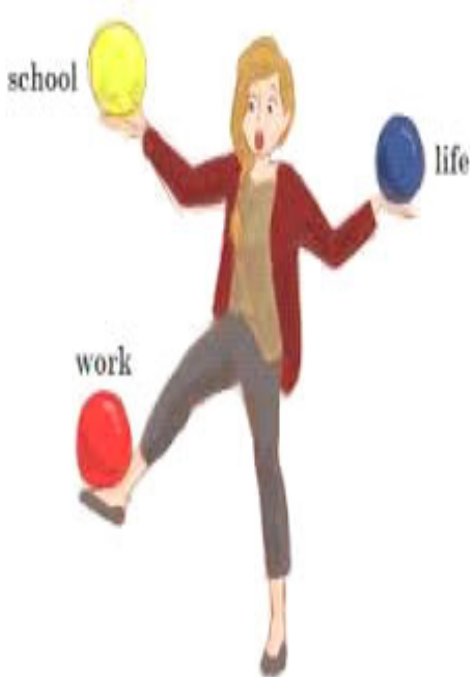
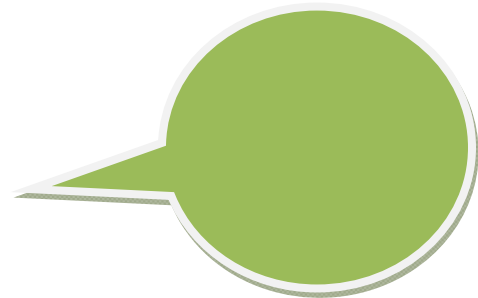

 Makatutulong sa mga konsyumer at manggagawa ang Ekonomiks upang maging matalino sa pamimili at pagpapasya uukol sa paghahanapbuhay.

GAWAIN 11   **Ang Payo ko!**

Ano ang maipapayo mo sakaling ang isang kaibigan mo ay humaharap sa mga ordinaryong pagsubok sa araw-araw na pamumuhay. Punan ang *speech bubble*.

www.1brocentral.com
pangangailangan

headsapab.wordpress.com
Pagbabalanse ng oras

<http://www.joegp.com>

©2012 Jeff Mann

[joegp.com](http://www.joegp.com)

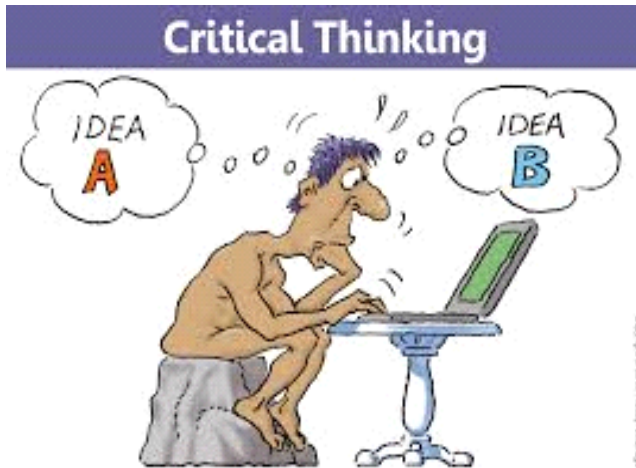
Pagpapayoridad

www.gograph.com

Tamang paggasta

blog.readytomanage.com

Pagsusuring kritikal

www.loc.gov

Wastong pagboto

Bunga ng mga kagustuhan at pangangailangan ng tao at tila walang hangganan ang mga suliranin o kalagayang ito. Lahat ay may pangangailangang biolohikal para sa pagkain, damit at iba pa na dapat tugunan. Bunga ito ng di balanseng ugnayan ang kakapusan. Ano ang kakapusan?

Ating alamin sa susunod na gawain

GAWAIN 12   **Kulang Daw?**

Hanapin ang kasagutan sa pamamagitan ng pagbisita sa mga *website* sa ibaba. I-klik ang mga sumusunod:

1. <http://economicsmrfab.blogspot.com/2012/09/kakapusan-at-kahulugan.html> - artikulo tungkol sa kakapusan at ang kahulugan nito
2. <http://prezi.com/vlfoo8nlepkg/ang-suliranin-ng-kakapusan/-powerpoint>
3. http://www.youtube.com/watch?v=OS_9A_EA30M-video – video tungkol sa

konsepto ng scarcity

4. <http://www.youtube.com/watch?v=H3cuDikG20Q> video on scarcity-

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Kailan nararanasan ang kakapusan?

---

2. Bakit ito nangyayari?

---

3. Naranasan mo na ba ito sa araw-araw na pamumuhay? Sa anong paraan?

---

4. May kagandahang dulot ba ang kakapusan? Paano?

---

5. Paano ito nakatutulong upang tayo ay magiging produktibo?

---

6. Nakakamit ba ang kaginhawahan ng buhay kung may kakapusan? Ipaliwanag.

---

7. Kailan nangyayari ang kakapusan? Ano-anong uri ng kakapusan ang ating nararanasan?

TANDAAN

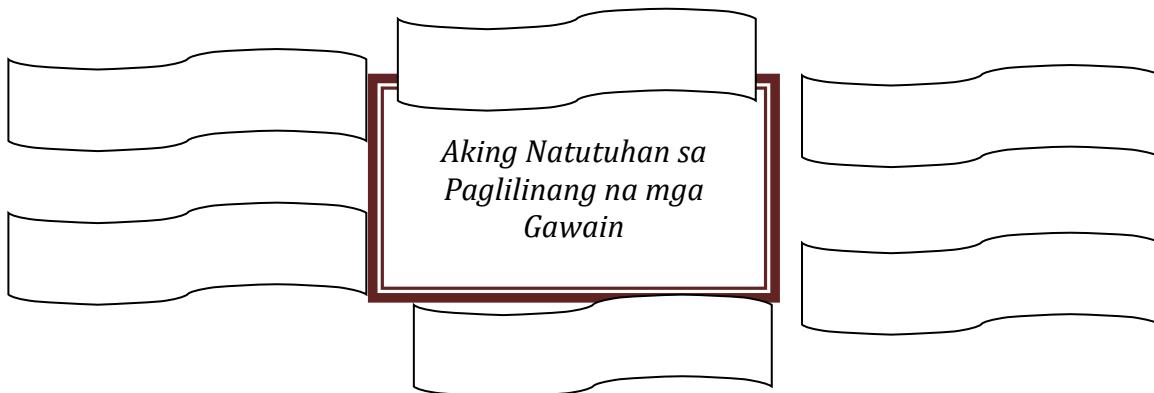
Nang dahil sa lumalaking bilang ng populasyon at tumataas na bilang ng demand sa mga pinagkukunang- yaman, nagkakaroon ng kakapusan sa mga yaman. Mahalaga rin ang wastong pangangasiwa sa mga pinagkukunang yaman sa bansa upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao.

Sa susunod na gawain, iyong matutunghayan ang mga halimbawa ng kakapusan sa iba't ibang larangan.

Bago pumunta sa bahaging PAGPAPALALIM, tiyakin ang iyong sariling kaalaman sa pamamagitan ng sariling pagmumuni. Gawin ito sa inihandang grapikong pantulong sa ibaba.

Isulat sa grapikong pantulong ang iyong mga natutuhan tungo sa kakapusan sa iba't ibang larangan.

Katapusang Bahagi ng Paglinang

Sa bahaging ito ng modyul ay nalaman mo na ang Ekonomiks ay isang mahalagang pag-aaral sa mga kaisipang umiiral sa araw-araw nating pamumuhay. Nabibigyang halaga ang malalim na pag-unawa nito upang makabuo ng matalinong desisyon sa iba't ibang suliranin tulad ng kakapusan.

Nalinawan ka na rin kung alin ang tama sa mga konseptong una mong sinang-ayunan sa *Anticipation-Reaction Guide*. Natukoy mo ba kung aling konsepto ang mali?

Ngayong alam mo na ang mga mahahalagang konsepto tungkol sa aralin, samahan mo akong palalimin ang iyong mga kaalaman tungkol sa Ekonomiks at kakapusan.

PAGPAPALALIM

Sa bahaging ito ng modyul, hangarin mong magkaroon ng kritikal na pagsusuri sa mga mahahalagang aspekto ng ating paksa. Paano nagiging produktibo ang buhay ng tao? Paano nakatutulong ang kaalaman sa Ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay? Paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan?

Ating pag-aralan ang iba't ibang uri ng datos mula sa mga *video*, mga *website* at mga artikulo. Mahuhugot ang mga ito sa mga mahalagang impormasyon na magpapalalim ng iyong kaalaman tungkol sa paksa. Handa ka na ba?

GAWAIN 13 Pagbasa ng Artikulo

Basahin ang mga sumusunod na artikulo . Salungguhitan ang mga palatandaan at epekto ng kakapusan sa pamamagitan ng pag salungguhit nito sa bawat artikulo.

Basahin ang unang artikulo.

Teksto 4
Artikulo 1

Mas Maraming Natatapong Tubig

MANILA, Philippines - Isa sa mga lugar na matindi ang kakapusan sa tubig ay ang Malabon. Doon sa tindi ng pagkayamot ng mga residente dahil sa kawalan ng tubig ay sinira nila ang tubo ng tubig at saka sumahod. Yung iba na ilang araw nang hindi nakakaligo ay doon na naligo. Talaga raw uhaw na uhaw sila sa tubig.

Apektado na rin sa kawalan ng tubig sa Malabon ang klase ng mga bata. Ilang eskuwelahan ang suspendido dahil walang tubig sa mga eskuwelahan.

Kakatwa ang nangyayari sa mga taga-Malabon na laging binabaha kahit na walang bagyo o sama ng panahon at ngayon naman ay ang problema sa kakapusan ng tubig. Maraming lugar sa Malabon, kagaya sa Panghulo na lubog sa tubig. Kailangang gumamit ng bangka ang mga residente para makapag-deliber ng tubig sa bahay-bahay. Nasanay na sa baha ang mga residente. Matagal nang panahon na sila'y nabubuhay sa bahang kapaligiran at natatanggap na nila.

Ngayong ang kawalan ng maiinom, maipanliligo at maipanlalabang tubig ang problema, tila sumabog na ang kanilang pagtitimpi kaya hindi nakapagpigil sirain ang tubo ng tubig na isinusuplay ng Maynilad. Tila iyon na lamang ang tanging paraan para sila makakuha ng tubig.

Pero ang hindi alam ng mga taga-Malabon, palulubhain lang ng ginawang pagsira sa tubo ang kakapusan sa tubig. Malamang na ang kanilang sinira ay masira na ngang tuluyan hanggang sa wala na silang mapakinabangan. Ang kanilang ginawa ay maaaring gayahin ng iba pa hanggang sa lalong lumaki ang problema sa kakapusan ng tubig.

Problema ang mga sirang tubo sa Malabon na tinatakasan nang maraming tubig. Nasasayang ang tubig. Isa ito sa mga dahilan kaya madaling natutuyuan ng tubig ang kinukunang dam. Hindi lamang sa Malabon problema ang mga sirang tubo kundi sa maraming lugar sa Metro Manila.

Kamakalawa, nagmistulang *fountain* sa Blumentritt cor. Rizal Ave. Maynila dahil sa sirang tubo. Sa kahabaan ng Commonwealth Ave. QC, mayroon ding sirang tubo.

Marami pang lugar sa Metro na may mga sirang tubo kaya tumatakas ang tubig. At alam n'yo bang 53 percent ng tubig na isinusuplay ng Maynilad ay

natatapon lamang dahil sa mga sirang tubo? Samantalang ang Manila Water ay 13 percent lamang ang natapong tubig.

Panahon na para isaayos ng Maynilad ang mga tubo ng tubig para hindi masayang

<http://www.philstar.com/opinyon/595495/editorial>

Basahin ang ikalawang artikulo.

Teksto 5 Artikulo 2

Kakapusan ng LPG anong aksiyon ng DoE?

Mahigit isang buwan na ang kakapusan ng *liquified petroleum gas* (LPG) at hanggang ngayon hilong talilong pa ang mga *consumer* kung saan bibili ng gas na pangluto. Hindi nila malaman kung ano ang gagawin sapagkat wala silang mabilihan. At ang nakapagtataka, sa kabila na tila nagpa-*panic* na ang *consumers* kung saan kukuha ng LPG, ang Department of Energy naman ay tila kampante at walang aksiyong ginagawa para masolusyunan ang problema.

Ang sinasabi ng DoE, wala naman daw talagang kakapusan ng *cooking gas* at binuntunan ng sisi ang mga nagtatago nito na makakatikim sila ng parusa. Mabigat na parusa raw ang ipapataw sa mga nagho-*hoard* ng LPG.

Ganyan lamang ang babala ng DoE at hindi sapat para matakot kung may katotohanan ang sinasabing hino-*hoard* ang LPG para malaki ang kitain ng mga negosyante. Kung mayroon mang epektibong magagawa ang DoE ito ay walang iba kundi ang magkaroon ng *inspection* katulong ang Department of Trade and Industry sa mga *outlet* o *dealers* ng *cooking gas*. Sa ganitong paraan, makikita ng DoE ang tunay na problema at hindi basta manghuhula lang sa mga nangyayaring kakapusan ng LPG. Kung katulong nila ang DTI sa pag-alam sa tunay na problema ng LPG *shortage* maaaring malaman din ang mga nangyayaring sobrang pag-tataas ng presyo ng produkto. Ayon sa report, ipinagbibili ang 11 kgs. *cylinder* ng P520. Hindi raw dapat lumampas sa P500 ang bawat 11 kgs. *cylinder* ng LPG. Maaari raw ireport ang ganitong sobrang pagpapataw ng presyo.

Pero hindi ganap na nagagampanan ng DoE ang kanilang trabaho sapagkat kahit na marami na ang hilong talilong sa paghahanap ng *cooking gas* ay walang aksiyon ang mga pinuno ng nasabing tanggapan. Ano pa ba ang dapat malaman at hindi makapagsagawa ng mga kaukulang hakbang para masolusyunan ang isyu sa LPG?

Kung ang mga mapagsamantalang *hoarders* ang may kasalanan, bakit hindi magsagawa ng imbestigasyon. Bakit hindi pagalawin ang batas at kasuhan

ang mga gahamang negosyante kapag napatunayang nagho-hoard ng LPG? Kumilos na sana ang DoE para matapos na ang problemang ito. Palayain ang mamamayan sa mga mapagsamantala.

<http://www.philstar.com/opinyon/435524/editorial>

Basahin ang ikatlong artikulo.

Teksto 6

Artikulo 3

Magpokus sa kulang na Classroom

Hindi na biro itong paulit-ulit nang problema sa kulang na *classroom*. Totoong pinipilit ng publiko na intindihin ang kakapusan ng pera ng gobyerno kaya hindi ito matugunan pero importante pa ring itaon ang pagsisikap dito ng pamahalaan, sa pamamagitan ng Department of Education (DepEd).

Sinasabi naman ni DepEd Sec. Armin Luistro na 51,000 bagong silid-aralan ang puntirya nilang ipatayo sa loob ng walong taon. 20,000 ngayong 2012 at 10,000 sa susunod na taon.

Gusto nating magpasalamat na may ganitong mga plano at programa pero parang hindi na makakaahon sa problema ang mga *public school* kung ganito lang ang bilang ng tinatarget na itayong bagong *classroom*.

Kada taon, milyon ang nadadagdag na bilang ng mga estudyanteng pumapasok sa pampublikong paaralan. Ngayong taon ay napakalaking kakulangan na ang bilang ng mga silid-aralan.

Hindi pa nila ganap na natutugunan ang problema ay heto na naman ang napakabilis na paglobo ng *public school enrollees*. Kelan pa makakaagapay sa problema ang solusyon ng gobyerno?

Hindi katanggap-tanggap ang pagkaklase ng dalawang seksyon o klase na mayroong tag-60 hanggang 70 mag-aaral sa isang silid-aralan na hinahati lang ng kurtina.

Pati na ang pagtatatlong shift ng mga klase kung saan hanggang sa gabi ay mayroong papasok na estudyante.

Ngayon ay gumamit na ng mga *makeshift na classroom* gaya ng trailer ng trak para lamang ma-accommodate ang mga nadagdag na enrollees. Pati nga mga pasilyo, playground at kantina ay ginagawa na ring silid-aralan para lamang maturan ang mga bata.

Pero ang lahat ng ito ay mga pansamantalang remedyo lamang. Hindi makakatulong sa edukasyon ng mga bata ang ganitong klase ng mga *classroom*.

Sana ay mapagtuunan ng pansin ng gobyerno ang napakalaking problemang ito. Hindi maliit na bagay ang pagbagsak ng kalidad ng edukasyon dahil sa kulang na mga pasilidad sa iskul. Ang edukasyon ay pundasyon ng tamang paghubog sa mga kabataan... mga kabataang susunod na lider ng bansang ito.

Napakaraming social services na kailangang bigyan ng prayoridad ng pamahalaan at isa na dapat dito ang edukasyon.

Kung marerendahan lang sana ng gobyerno ang matrikula sa mga pribadong paaralan, hindi tatambak nang ganito ang mga estudyante sa public schools.

Tinanggal na nga ng mahihirap na mga pamilyang Pinoy sa kanilang prayoridad ang de-kalidad na edukasyon dahil sa hirap ng buhay, pati ba naman ang gobyerno ay tatalikod sa obligasyong ito sa pamamagitan ng budget cut sa edukasyon?

http://m.abante.com.ph/issue/jun2012/05op_edit.htm

Mula sa mga nabasang artikulo, kumpletuhin ang *Summary Chart*.

Artikulo sa Kakapusan	Uri ng Kakapusan	Dahilan ng Kakapusan
Artikulo 1		
Artikulo 2		
Artikulo 3		

Ano ang kongklusyon mo tungkol sa kakapusan?

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Anong mga sitwasyon ng kakapusan ang ipinakita ng bawat artikulo?

---

2. Ano ang naging dahilan ng bawat sitwasyon ng kakapusan?

---

3. Ano ang naging dahilan ng bawat sitwasyon ng kakapusan?

---

4. Ano ang epekto ng kakapusan sa mga sumusunod:

- a. (kakulangan ng tubig) likas na yaman?
- b. (*hoarding* ng LPG) pambansang ekonomiya ?
- c. (kakulangan ng *classrooms*) kalidad at estado ng edukasyon ng bansa?

---

5. Ano ang mga mungkahi na maaari mong ihain sa bawat sitwasyon?

---

6. Paano masolusyonan ang suliranin sa kakapusan?

---

7. Kung ikaw ay may kapangyarihan upang ang mga suliraning ito ay masolusyonan, ano ang gagawin mo?

GAWAIN 14   **Ako'y isang Ekonomista**

Tingnan ang pinag uusapan ng mga-aaral. Pagmasdan ang kasunod na mga larawan. Mula rito ay sagutin ang isang *flow diagram* sa ibaba.

Kung ikaw ay isang ekonomista, ano ang iyong sagot sa tanong ng estudyanteng babae?

Kung ikaw ay mananaliksik, ano ang iyong gagawin? Ano ang maaaring gamit ng iyong kaalaman sa Ekonomiks sa nasabing sitwasyon? Kayanin mong sagutin ang dalawang paghahamon at ilathala *online* sa pamamagitan ng isang *web resource*.

Gamit ang Fodey.com, gumawa ng isang edisyon ng pahayagan na maglalathala ng iba't ibang opinyon ng mga kaklase na kanilang i-upload sa inyong *Teacher's Dashboard*.

Hakbang sa paggamit ng www.fodey.com

Pumunta sa website ng fodey.com.

1. I-klik ang mga buttons ng **Create** ang newspaper.
2. Punan ang mga kakailanganing impormasyon . Magbigay ng pamagat ng *newspaper* na naaangkop rin sa ating aralin.
3. Lagyan ng kasalukuyang petsa.
4. Lagyan ng *Headline* na tumutukoy ng isyu tungkol sa Kakapusan sa pamamagitan ng isang tanong.
5. Sa kahon ng **Enter your Story**, isulat ang mga opinyon ng kaklase.
6. Tandaan, huwag magbanggit ng pangalan ng totoong pahayagan o tao.
7. I-klik ang **Generate**.

Upang ma-download ang pahayagan , gamitin ang *link* sa ibaba ng “generated image”. Maaari mong gamitin ang imahe kung nais mo, o maaaring ilagay sa sarili mong *website* o *blog*.

Tandaan na ang diretsong pag-*link* sa *newspaper clipping* ay hindi gumagana, ang mga imahe ay nawawala mula sa *server* pagkatapos ng maikling panahon.

Samantala, pagmasdan ang mga larawan sa ibaba.

Kawalan ng trabaho-----Maralitang pamilya-----Mahinang ekonomiya

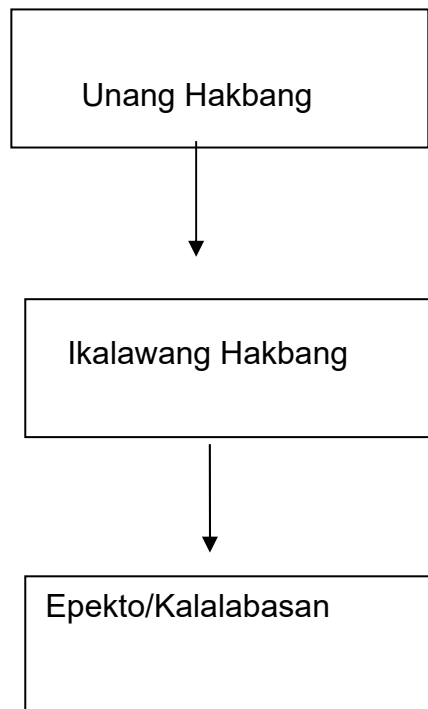

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Sa ganitong mga sitwasyon,anong kaalaman at kasanayan ang kailangan upang lubos na maunawaan ang mga pangyayaring ito?

-
-
2. Kung ikaw ang nahaharap sa isang sitwasyon gaya ng nasa ibaba, ano ang gagawin mo? Ipakita ang maaaring gawin sa pamamagitan ng flow diagram.

Sitwasyon: KULANG ANG BAONG PERA PARA SA ISANG LINGGONG SCHOOL ALLOWANCE

Paano naman naiiba ang kakapusan sa kakulangan? Hanapin natin ang pagkakaiba ng dalawang konseptong ito.

Gawin ang susunod na gawain.

GAWAIN 15 Pagkakaiba!

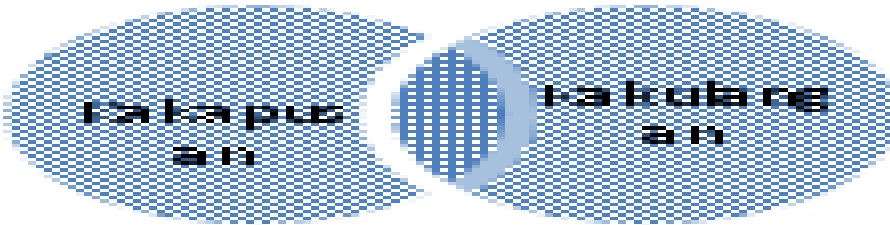
Ating alamin ang pagkakaparehas at pagkakaiba ng kakapusan at kakulangan. Ang panonood ninyo ng *videos* at pagbasa ng mga artikulo ay malaking tulong sa pag-aaral ng paksang ito. Tumungo sa mga *website*.

Websites:

1. <http://prezi.com/vlfoo8nlepkg/ang-suliranin-ng-kakapusan/-powerpoint>
2. <http://economicsmrfab.blogspot.com/2012/09/kakapusan-at-kakulangan.html>
3. http://www.youtube.com/watch?v=OS_9A_EA30M-video

Sumangguni sa mga batayang aklat upang madagdagan ang kaalaman tungkol sa paksa. Mula sa mga nakalap na impormasyon, iyong punan ang *venn diagram*.

Pagkakaiba

TANDAAN

Ang kakapusan ay tumutukoy sa pagkalimitado ng mga pinagkukunang yaman ng isang lipunan habang lalong dumarami at hindi matugunan ang mga kagustuhan ng tao. May kakapusan dahil lahat ng bagay ay may tiyak na hangganan at kadalasan, matagal ang panahon na kailangan bago ito mapalitang muli.

Ang kakulangan naman ay ang pansamantalang hindi kasapatan ng mga pinagkukuanang yaman na madaling bigyan ng solusyon sa maikling panahon. Maaaring ang kakulangan ay gawa ng tao o artipisyal ang kadahilanan.

4.

Maraming kagustuhan ang tao. Walang limitasyon ang mga kagustuhan ng tao, ngunit ang mga pinagkukunang yaman ay may kakapusan o *scarcity*. Ang limitadong pinagkukunang yaman ay pumipilit sa tao at lipunan upang pumili. Sa paggawa ng pang-araw-araw na desisyon, makatutulong ang diwa ng *opportunity cost* o ang halaga ng pagpipili. Katumbas ito ng kapakinabangang hindi natamo dahil sa paggamit ng mga pinagkukunang yaman sa ibang paraan.

Hindi kayang makuha ng tao ang lahat ng kanyang pangangailangan kung kaya kailangang magkaroon ng *trade-offs*. Upang makuha ang isang bagay, kailangang isakripisyo ang iba. Hanggang saan kayang gawin ng isang tao o bansa dahil sa kanyang limitadong pinagkukunang-yaman?

GAWAIN 16 Mahalaga ang Desisyon Mo!

Gawain 14: Mahalaga ang Desisyon Mo!

Papanoorin ninyo ang mga *video* sa itinalang mga *website* sa ibaba. Makikita dito ang mga pangyayari na nagangailangan ng isang matalinong desisyon. Dito nakapapalooob ang mahalagang konsepto ng *Product Possibility Frontier*. Gamitin ang mga nasabing mga *website* para sa iyong mas malalim na pag-unawa.

Mga *website*:

1. <http://www.youtube.com/watch?v=0u2FSKVp3AA> ito ay isang video tungkol sa scarcity at opportunity cost
2. <http://www.youtube.com/watch?v=zK7floopxGk-video> on scarcity. Trade-offs, opportunity cost powerpoints
3. <http://www.youtube.com/watch?v=hz2LGmj6dTU>- trade offs,choice-situations to select where to go
4. <http://www.youtube.com/watch?v=3vf-taUpIpQ>- trade offs best explanations, decisions 1 or 2

Maraming sitwasyon ang ipinakita ng mga *video* sa *website* na itinala. Paano mo matatantiya na tama nga ang iyong desisyon?

Mula sa mga nakalap na impormasyon, sagutin ang mga sumusunod:

Gawain A

Ikaw ay mayroon lamang 24 na oras sa isang araw. Maraming nais gawin ang isang tao sa isang araw ngunit hindi sapat ang 24 na oras upang magawa niya ang lahat ng ito. Dahil dito, kailangan niyang bigyang prayoridad ang mga gawaing higit na magbibigay ng pakinabang at isantabi ang mga hindi kapaki-pakinabang. Paano mo idaraos ang isang 24 oras? Ipakita ito sa pamamagitan ng isang *pie chart*. Isulat sa loob ng kahon.

Gawain B

Ano ang maaaring *trade-offs* sa sumusunod na sitwasyon?

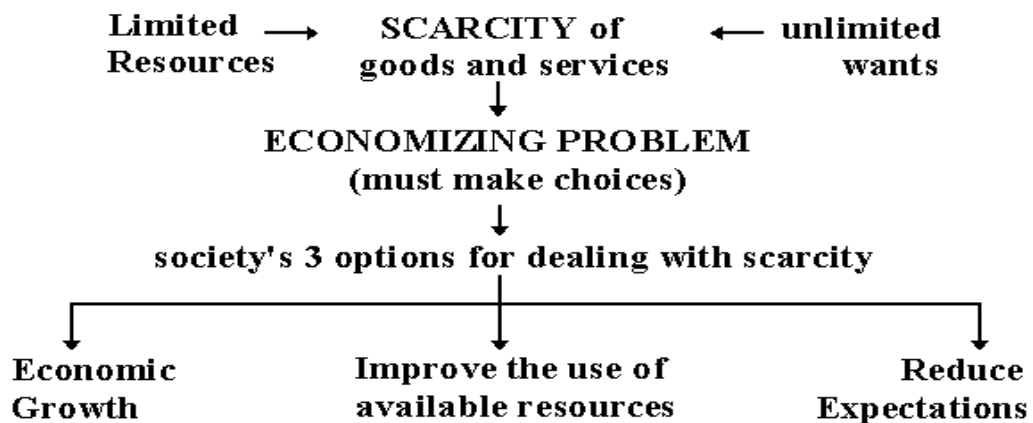
Sitwasyon	Posibleng Trade-Offs
Isang empleyado na hindi pumasok at namahinga na lamang sa bahay.	

Pagtigil sa pag-aral at mag-istambay sa kalye.	
Panonood ng bagong pelikula hanggang hating gabi.	
Pagpunta sa paboritong sa kabila ng iskediyul ng pagsusulit.	

Gawain C

Gumawa ng matalinong desisyon sa mga sumusunod na senaryo. Ipaliwanag ang iyong pinili.

1. Lumiban sa klase o magsiksik sa silid-aklatan.
  2. Maglaro ng kompyuter o gumawa ng takdang aralin.
  3. Gumawa ng gawaing bahay o lumabas kasama ang mga kaibigan.
  4. Magrodyus ng pagkain o magprodyus ng armas?
  5. Manood ng telebisyon o matulog ng maaga.
- Tingnan ang dayagram sa ibaba. Hango ito mula sa www.harpercollege.edu

www.harpercollege.edu

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang dalawang mahalagang salik na nakaaapekto ng kakapusan sa kalakal at serbisyo?

---

2. Ano ang resulta ng kakapusan?

---

3. Paano matutugunan ng pamayanan ang kakapusan?

---

4. Ano ang iba pang paraan upang maiwasan ang kakapusan sa iyong antas o lebel bilang pag-aaral?

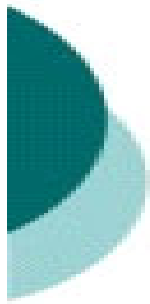
Nakaranas ka ba ng kakapusan? Ano ang iyong ginawa nang maranasan mo ang kakapusan?

Maaari bang hindi maranasan ng isang bansa ang kakapusan?

Hanggang saan ang kayang gawin ng isang tao o bansa dahil sa kanyang limitadong pinagkukunang yaman?

Basahin ang pahayag sa ibaba.

Basahin ang pahayag sa ibaba. Sagutin ang mga inihandang tanong.

Mga Pinagkukunang Yaman ng Pilipinas

"Give me Mindanao and I can feed the World" – Japanese Businessman

Ang larawang ito ay hango mula sa : <http://www.authorstream.com/Presentation/rennojosegabuya-1515361-pinagkukunang-yaman-pilipinas/>

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang dating sa iyo ng pahayag sa itaas?

---

2. Naniniwala ka ba sa deklarasyong ito ng isang dahuyan? May katotohanan ba ang kanyang salita?

Ang susunod na gawain ay tungkol sa datos tungkol sa mga pinagkukunang yaman ng ating bansa. Pag-aralan mo ang datos tungkol sa pinagkukunang yaman ng ating bansa sa pamamagitan ng susunod na gawain.

GAWAIN 17 Ang Yaman Niya!

Basahin ang bawat tsart o datos. Sagutin ang mga tanong na inilaan para dito.

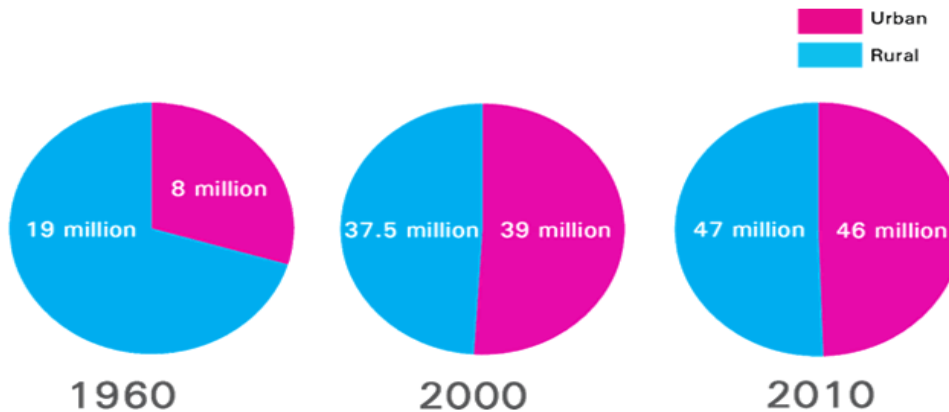
Datos 1

2011 PHILIPPINE METALLIC MINERAL PRODUCTION

Mineral Commodity	Unit	2011	
	Used	Qty.	Value
PRECIOUS METALS			
Gold	KGS.	31,120	65,198,848,757
Silver	KGS.	45,530	63,142,781,963
BASE METALS			
Copper Concentrate	DMT	253,975	57,385,018,921
Copper Content of Concentrate	MT	63,835	19,091,584,582
Nickel Concentrate	DMT	38,798	11,197,108,000
Nickel Content of Concentrate	MT	22,794	
Nickel Direct Shipping Ore	DMT	20,883,132	25,599,627,255
Nickel Content of Ore	MT	296,580	
Metallurgical Chromite	DMT	25,483	145,178,018
Zinc	DMT	37,354	1,036,557,037
Iron Ore	DMT	126,177	314,964,029
TOTAL			122,583,867,678

www.dscrusher.com

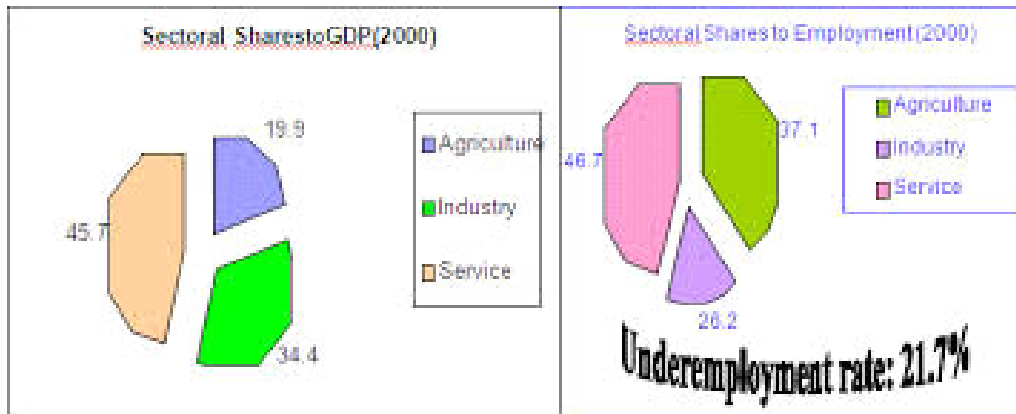
Datos 2

pcij.org

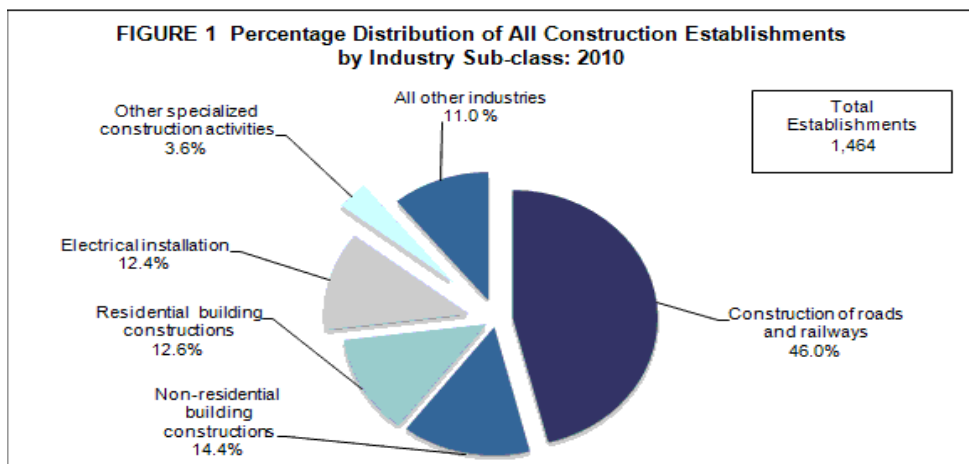

Datos 3

pcsd.neda.gov.ph

Datos 4

www.census.gov.ph –

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang ipinakita ng unang datos? Ikalawa? Ika-tatlo at Ikaapat na datos?

---

2. Ano ang kahulugan ng mga bahagdan ayon sa datos?

---

3. Sa ganitong mga bahagdan, kaya bang suportahan ng ating mga pinagkukunang yaman ang pangangailangan ng ating bansa?

---

4. Di ba malayong magkakaproblema sa kakapusan ng pinagkukunang yaman ng ating bansa?

---

5. Ano ang maaaring solusyon sa suliranin sa kakapusan ng ating mga pinagkukunang yaman?

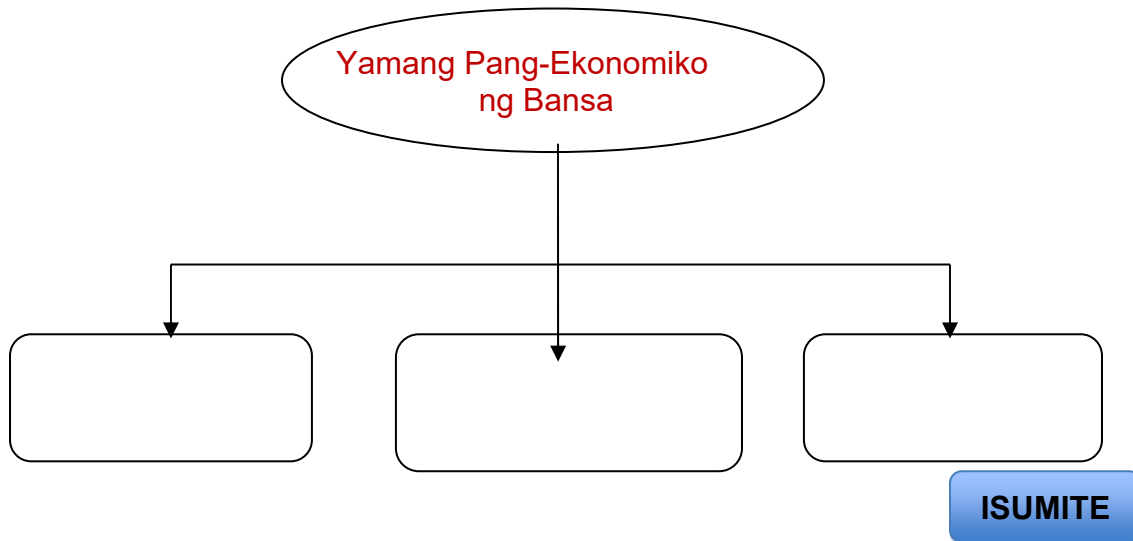

GAWAIN 18   **Tree Map**

Magkolekta ng mga larawan (20 piraso)na may kaugnayan sa pinagkukunang yaman ng ating bansa. Gamit ang *Galaxy Tag* ay gawin ang *Tree Map* sa pamamagitan ng pagkilala ng kinabibilangan ng bawat isa.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang iba't ibang pinagkukunang yaman ng ating bansa?

---

2. Nakararanas ba ang ating bansa ng kakapusan sa mga yamang ito?

---

3. Paano ang bawat uri nito makatutulong sa pagsulong ng ating bansa?

---

4. Paano mapananatili ang mahalagang kontribusyon nito sa ating ekonomiya?

---

5. Ano ang wastong pamamaraan ng paggamit ng mga ito?

TANDAAN

Ang pinagkukunang-yaman ay may tatlong klase:

- (1) yamang -pisikal
- (2) yamang- tao
- (3) likas na yaman

Kabilang sa *yamang pisikal* ang mga istruktura, kasangkapan, at mga kagamitan. Ang *yamang pisikal* ay mga gawang-tao na ginagamit sa pagpoproseso ng produkto. Ang yamang-tao (human resources) ay binubuo ng lakas, kasanayan, kahusayan, at bilang ng mga tao sa isang lipunan. Ang mga *likas na yaman* ay

hindi bago sa ating pandinig. Ito ang pinagkukunang yaman na binubuo ng mga biyaya sa lupa, tubig, dagat, gubat, at kapaligirang pangkalikasan.

GAWAIN 19   **Ano ang Magagawa ko?**

Ating puntahan ang isang *website* upang mapalawak ang pamamaraan ng wastong paggamit ng likas na yaman. Mula sa pagbasa at pag-unawa nito ay makakabuo ka ng isang grapikong pantulong at sanaysay. Halika at pag-aralan natin.

Website:

1. <http://www.slideshare.net/krishaannrosales3/wastong-paggamit-ng-likas-na-yaman-14201364> ito ay naglalaman ng powerpoint presentations tungkol sa wastong paggamit ng likas na yaman

Kung wasto ang paggamit ng ating likas na yaman, ito ay makatutulong sa pag-iwas ng kakapusan o kakulangan ng hilaw na materyales para sa produksyon ng mga pangunahing pangangailangan.

Ano ang PLUS, MINUS at IMPLIKASYON ng :PAGBABAWAL NG PAGTATAPON SA MGA TUBIGAN NG BASURA:

Mula sa powerpoint na iyong binasa, at gamit ang PMI (Plus, Minus,Implications) Diagram, punan ang tsart ayon sa isinaad na aksyon.

PAGBABAWAL NG PAGTATAPON SA MGA TUBIGAN NG BASURA

PLUS	MINUS	IMPLIKASYON

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang epekto ng pagtatapon ng basura sa ating mga anyong tubig?

---

2. Ano ang epekto kung ipagbawal gawin ang pagtapon ng basura?

---

3. Paano maibsan ang ang pagkaubos ng likas na yaman na maaaring sanhi ng kakapusan?

---

4. Paano ang nasabing hakbangin magiging solusyon ng kakapusan?

---

5. Paano nakatutulong ang likas na yaman sa pagiging produktibo ng tao?

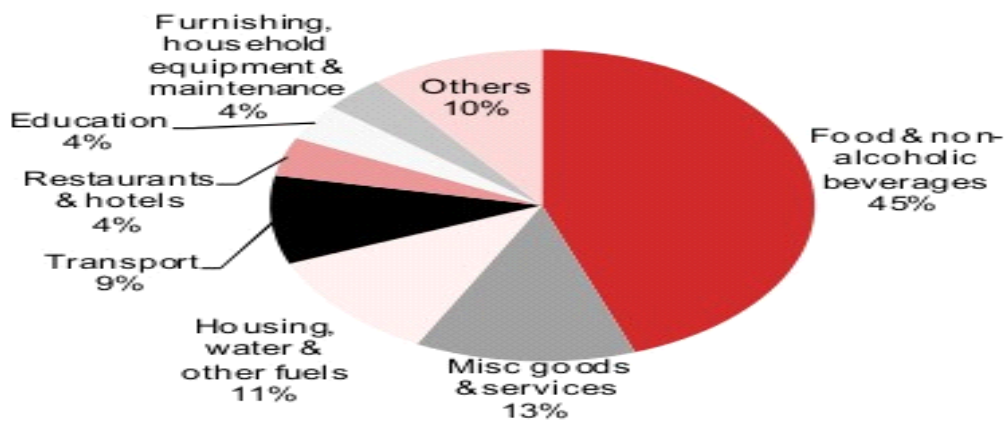
GAWAIN 20   **Ano ang Sinasabi ng Datos?**

Narito ang ilang mga halimbawa ng datos na nagpapakita ng paggasta ng kita. Suriin ang mga ito.

nscb.gov.ph

Fig. 6: Breakdown of household final consumption expenditure (private consumption)

Source: National Statistical Co-ordination Board, Nomura research

www.interaksyon.com

As to be expected, food takes the lion's share of our budget. On the average, however, Filipino families are spending less and less on food, which eats about 43-44% of the budget.

www.forbes.com

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang ipinapahiwatig ng dalawang *graph* tungkol sa paggasta ng mga pamilyang Pilipino?

---

2. Makatarungan ba ang pagbigay ng lumalaking bahagi ng paggasta sa mga pangunahing pangangailangan?

---

3. Nakakatulong ba ang pagbadyet upang maiwasan ang kakapusan?

---

4. Kung ikaw ang pagbibigyan ng pagkakataon, anong bahagdan ang bibigyan mo ng malaking badyet?Bakit?

---

5. Paano ang kaalaman sa Ekonomiks makatutulong sa iyong matalinong pagdedesisyon?

GAWAIN 21 Pagsagot ng Anticipation-Reaction Guide

Bago kayo tutuloy sa susunod na gawain, sagutan ang ikatlong kolum ng *Anticipation-Reaction Guide*.

- ❖ Isulat ang **S** kung sang-ayon sa pahayag.
- ❖ Isulat ang **DS** kung di-sang ayon sa pahayag

Anticipation Reaction Guide

Sagot Bago ang Aralin	Mga Hinuha Tungkol sa Ekonomiks	Sagot Pagkatapos ng Aralin
	Ang araling ito ay para sa mga tamang gulang lamang.	
	Ito ay isang agham.	
	Sakop lamang nito ang mga suliraning pangkabuhayan.	
	Ito ay bunga ng iba't ibang kaisipan ng mga dalubhasang iskolar.	
	May kaugnayan ito sa iba pang agham- panlipunan.	
	May kaugnayan ito sa pagiging produktibo.	
	Mahalaga ito sa isang mag-aaral.	
	Magkapareha ang kakapusan at kakulangan.	
	Isang maliit na problema ang kakapusan.	
	May kalutasan ang kakapusan.	

Sagutin mo ang mga tanong.

1. May malaki bang pagkakaiba sa iyong pananaw at pag-unawa sa paksa? Ipaliwanag.

---

2. Anong mga ideya o konsepto ang nabago sa pamamagitan ng pag-aral mo sa paksa?

Ngayong matatapos ka na sa bahaging ito ng modyul, paano mo nasusukat ang iyong kaalaman at kasanayan sa mga paksa na sakop ng kabuuang aralin sa Ekonomiks?

Gawin mo ang susunod na gawain.

Gawain 20 : Ekonomista Ka Ba?

Lagyan mo ng tsek ang patlang kung anong uring ekonomista ka.

Neophyte Economist _____

Apprentice Economist _____

Junior Economist _____

Expert Economist _____

Katapusang Bahagi ng Pagpapalalim

Sa bahaging ito ng modyul, nagbago ang iyong pananaw tungkol sa paksa maging sa personal na aspekto tungkol dito.

May malalim ka ng kaalaman tungkol sa paksa kaya dadako ka na ngayon sa susunod na bahagi ng modyul ang PAGLILIPAT.

PAGLILIPAT

Ang iyong layunin sa bahaging ito ng modyul ay isalin mo sa makatotohanang sitwasyon ang iyong mga natutuhan. Bibigyan ka ng tungkuling magpapakita ng iyong buong kaalaman at katalinuhan hinggil sa paksa. Magkakaroon ka ng karagdagang gawain sa pamamagitan ng kongkretong paraan upang maging produktibo ang iyong pamumuhay bilang isang mag-aaral o kasapi ng pamilya.

GAWAIN 22 Paggawa ng Personal Budget Plan

Gumawa ka ng personal na badyet bilang isang mag-aaral sa hayskul. Sundin ang wastong paraan ng paggawa nito.

1. Tiyakin ang kabuuang *allowance* na ibinibigay ng iyong mga magulang para sa isang linggong gastusin.
2. Alamin ang mga pangunahing pangangailangan para sa pagkain, transportasyon, *school supplies* at *miscellaneous* o kagustuhan na gastusin.
3. Maglaan ng eksaktong halaga sa bawat inilista mong pangangailangan at kagustuhan.

4. Gawin ito sa pamamagitan ng *pie chart*.
5. Iwasto ang iyong ginawa sa pamamagitan ng isang tseklist.

Tseklist:

- _____ Naipapakita ang mga pangunahing pangangailangan at kagustuhan sa personal badyet bilang isang mag-aaral.
- _____ Nakakalaan ng tamang halaga na may katalinuhan sa paglilista ng pangangailangan.
- _____ Nakakapagtantiya ng resonableng halaga ng pera para sa badyet na may pag-unawa na may kakapusan ito.
- _____ Naiuugnay ang ang personal na kagustuhan sa pangangailangan sa suliranin ng kakapusan sa pera.
- _____ Nasusuri ang ang kaibahan ng kagustuhan sa pangangailangan.

Ipadala ang nagawang *pie chart* sa tulong ng *dashboard*. Isulat ang *link* upang mai-klik at mabasa ng guro.

Ilagay ang *link* dito:

GAWAIN 23 Sumulat ng Sanaysay

Sumulat ng sanaysay tungkol sa magagawa mong tulong upang matugunan ang kakapusan na pansarili at kakapusan na pambansa. I-*upload* ang iyong sanaysay bilang isang *blog* sa inyong grupo. Mula sa iyong sanaysay ay dapat lumabas ang mga magagawang mungkahi upang personal na masolusyunan ang kakapusan. Ilagay ang *link* ng *blog* sa *dashboard* sa ibaba.

Ilagay ang *link* ng *blog* dito:

ISUMITE

GAWAIN 24 Pagsagot ng Synthesis Journal

Sagutin ang *Synthesis Journal* sa ibaba.

Synthesis Journal		
Ano Ang Aking Karanasan?	Ano ang Aking Mga Natutunan?	Paano ko Ito Mapakikinabangan?

Katapusang Bahagi ng Paglilipat

Masusi mong pinag-aralan at naunawaan ang mahalagang kaisipan sa Ekonomiks bilang agham –panlipunan, saklaw at kahalagahan nito sa araw-araw na pagdedesisyon at pamumuhay, maging ang ahalagang konsepto ng kakapusan, ang palatandaan at epekto nito at ang implikasyon nito sa ating pangangailangan at kakapusan ng ating pinagkukunang-yaman. Natupad mo na rin ang pangunahing proyekto, ang paggawa ng *Personal Budget Plan* na nagpapatunay ng iyong lawak at lalim ng kaalaman sa paksa.

Ano ang iyong naging pakiramdam habang ginagawa ito? Anong pansariling pagkatuto ang iyong naranasan? Nawa’y nakatulong ito upang lalo mong isabuhay ang pagiging isang matalinong *consumer* o kasapi ng isang pamilya o pamayanan.

Isang pagbati sa matagumpay mong pagtapos ng modyul na ito. Bago ka pumunta sa susunod na aralin, sagutan mo muna ang panghuling pagtataya.

PANGHULING PAGTATAYA

Ito na ang pagkakataon upang mataya ang iyong natutuhan. I-klik lamang ang titik nang napili mong sagot. Makikita mo ang iyong nakuhang iskor pagkatapos mong masagutan ang lahat ng aytem. Kung mataas ang iyong nakuhang iskor, maaari ka nang pumunta sa susunod na modyul. Kung ang nakuha mong iskor ay wala sa inaasahang lebel o iskor, kailangan mong balikang muli ang modyul.

Kung handa ka na, i-klik ang SIMULA.

Basahin at unawaing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung taglamig aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto nito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya

2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa naka- *display* sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyute.
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal.
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang.
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*.

3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng Isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.

4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyong magkakapatid sa loob ng isang linggo dahi aalis sila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan

5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ng pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *ways and means committee* ng *Supreme Student Government* at naatang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado

6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
  - a. Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - b. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - c. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - d. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod

7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailangan sa kagustuhan?
  - a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.

8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
  - a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno

kagubatan

- a. Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- b. Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- c. Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- d. Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito.

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga *mall*? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng panga-ngailangang kumain. Kung ikaw ang magpapasiya, alin ang bibigyan mo ng prayoridad, ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya ay kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter ng fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga mall.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa malls kaysa tiangge.
  - d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.
11. Paano naipapakita ang konsepto ng opportunity benefit bilang pag-uugali sa mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtitiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.

- c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
- d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito.

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terrible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

- 12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokalate at relos
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo*
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko
- 13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumli ng *stocks* sa *market* bilang *investment*.
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago.
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan.
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansariling badyet.
- 14. Kung ang pamilya ay humaharap ng mga suliraning pang- ekonomiya, mas magiging matalino ang pag dedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasiya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
  - a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang- damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan

15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
  - a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.

16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
  - a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith

17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
  - a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang *supply* ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig.

18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
  - a. Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit.
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman.
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan.
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya.

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
  - a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaan anuman ang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.

- c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.
20. Bilang miyembro ng pamilyang Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
- a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasiya.

GLOSARYO NG MGA TERMINONG GINAMIT SA MODYUL

Comparative Advantage- kahit na may partikular na produkto o kalakal ang isang bansa kung ang halaga naman ng naturang produkto o kalakal ay makukuha sa mas murang halaga sa ibang bansa, aangkat na lamang nito ang bansa sa halip na lumikha pa.

Ekonomiks -isang sangay ng agham panlipunan na nagsusuri kung paano ipinamamahagi ng isang lipunan ang kanyang pinagkukunang yaman sa iba't ibang gawain nito upang matugunan ang dumaraming hilig o pangangailangan ng mga tao.

Kakapusan - tumutukoy sa pagkalimitado ng mga pinagkukunang yaman ng isang lipunan habang lalong dumarami at hindi matugunan ang mga kagustuhan ng tao. May kakapusan dahil lahat ng bagay ay may tiyak na hangganan at kadalasan, matagal ang panahon na kailangan bago ito mapalitang muli.

Kakulangan - ang pansamantalang hindi kasapatan ng mga pinagkukunang yaman na madaling bigyan ng solusyon sa maikling panahon. Maaaring ang kakulangan ay gawa ng tao o artipisyal ang kadahilanan.

Labor Value Theory - ang teoryang ito ay nagpapaliwanag na ang halaga ng isang produkto ay dapat nakasalalay sa relatibong bilang o dami ng paggawa na

kinailangan sa produksiyon nito at hindi sa taas o baba ng ibinayad na sahod sa paggawa.

Laissez Faire - “ hayaang mag-isa, hindi makikialam ang pamahalaan sa mga gawaing pangkabuhayan ng mga mamamayan.

Merkantilismo - pamamaraan ng pagkontrol ng isang makapangyarihang bansa sa larangang pangkabuhayan sa lupaing kaniyang sakop upang ang salaping malilikom mula rito ay mapupunta lamang sa sariling bansa.

TALASANGGUNIAN AT MGA WEBSITE NA GINAMIT SA MODYUL

Cervantes, Meriam Cr.etal. 2010. **Economics Basic Principles, Applications and Issues, A Teaching and Learning Guide**. Quezon City: Vibal Publishing House, Inc.

Rillo, Julia D.et.al. 2004. **Makabagong Serye, Ekonomiks: Pagsulong at Pag-unlad**. Quezon City: Vibal Publishing House, Inc.

Saura, Rizalyn V.,at Ferrer, Jerick C.2013. **Pagtanaw at Pag-unawa: Ekonomiks**. Makati City: Diwa Learning Systems, Inc.

Zaraspe, Gerard Michael. 2007. **Ekonomiks Para sa Umuunlad na Pilipinas**, Quezon City: Phoenix Publishing House, Inc.

Websites

<http://www.philstar.com/opinyon/576354/editoryal-kulang-na-naman-ang-mga-classroom> - artikulo tungkol sa kakulangan ng classrooms

<http://pinoyteens.net/ang-kahulugan-ng-ekonomiks/17/>
-ito ay naglalaman ng kahulugan ng ekonomiks

<http://economicsmrfab.blogspot.com/201/06/panimulang-pag-aaral-sa-ekonomiks.html>- naglalaman ng introduksyon sa ekonomiks

5. <http://dc380.4shared.com/doc/jnDuPM5L/preview.html>- naglalaman ng kahulugan ng ekonomiks
- 6.
7. <http://www.diwalearningtown.com/uploaded/admin/file/Shop/SY10-11/PAP/IRF%20PAPTX4U1L1.pdf>- on –line na aklat ng Diwa Learning Systems Inc. na naglalaman ng introduksyon sa ekonomiks

<http://www.youtube.com/watch?v=gsa92tiWZxQ> - ito ay naglalaman ng iba't-ibang: kahulugan ng ekonomiks sa Introduction to Economics:Basic Concepts

http://www.youtube.com/watch?v=8JYP_wU1JTU –video tungkol sa kontribusyon ni Adam Smith

<http://www.open.edu/openlearn/society/politics-policy-people/economics/60-second-adventures-economics-the-invisible-hand-> nag tatalakay ng The Invisible Hand

<http://economicsmrfab.blogspot.com/2012/07/learning-strand-naipapamalas-ng-mga-mag.html> -ito ay naglalaman ng mga impormasyon tungkol sa mga kilalang ekonomista.

<http://www.google.com.ph/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=15&ved=0CEIQFjAEOAo&url=http%3A%2F%2Fmicheau-para-sa-kinabukasan.wikispaces.com%2Ffile%2Fview%2FQ1.ppt&ei=2yXaUprkLMOCiQeM1IHQDw&usq=AFQjCNFFCVoKaHJpEk7nmKrX7-9rBd0K-w->

<http://www.youtube.com/watch?v=eA86dYxrg4Q>- video on scientific method song..

<http://www.youtube.com/watch?v=wlb7tLJy5AI> ito ay isang video ng isa pang version ng scientific method.

<http://www.youtube.com/watch?v=BVfl1wat2y8> - ito ay naglalaman ng The Scientific Method: Steps, Terms and Examples

<http://kuwentongfabulous.blogspot.com/2011/04/hindi-nakakawili-ang-kahirapan-at.html> artikulo tungkol sa kahirapan

<http://www.youtube.com/watch?v=tjEq11B2uLM> ito ay naglalaman ng diskusyon tungkol sa economics as a social science.

<http://www.youtube.com/watch?v=Goia4JUkg6U>- video tungkol sa mga Saligan ng pag-aaral ng ekonomiks,kahulugan,bilang agham

<http://economicsmrfab.blogspot.com/2012/09/kakapusan-at-kahulugan.html> - artikulo tungkol sa kakapusan at ang kahulugan nito

<http://prezi.com/vlfoo8nlepkg/ang-suliranin-ng-kakapusan/-powerpoint>

http://www.youtube.com/watch?v=OS_9A_EA30M-video – video tungkol sa konsepto ng scarcity

<http://www.youtube.com/watch?v=H3cuDikG20Q> video on scarcity-

<http://www.philstar.com/opinyon/595495/editoryal> artikulo tungkol sa kakulangan sa tubig

<http://www.philstar.com/opinyon/435524/editoryal> artikulo tungkol sa kakulangan sa LPG

http://m.abante.com.ph/issue/jun2012/05op_edit.htm artikulo tungkol sa kulang na classroom

<http://prezi.com/vlfoo8nlepkg/ang-suliranin-ng-kakapusan/-powerpoint> naglalaman ng powerpoint tungkol sa kakapusan
<http://economicsmrfab.blogspot.com/2012/09/kakapusan-at-kakulangan.html> - naglalaman ng kaalaman tungkol sa kakapusan at kakulangan

http://www.youtube.com/watch?v=OS_9A_EA30M-video naglalaman ng video tungkol sa kakapusan

<http://www.youtube.com/watch?v=0u2FSKVp3AA> ito ay isang video tungkol sa scarcity at opportunity cost

<http://www.youtube.com/watch?v=zK7floopxGk-video> on scarcity. Trade-offs, opportunity cost powerpoints

<http://www.youtube.com/watch?v=hz2LGmj6dTU-> trade offs, choice- situations to select where to go

<http://www.youtube.com/watch?v=3vf-taUpIpQ-> trade offs best explanations, decisions 1 or 2

<http://www.slideshare.net/krisshaannrosales3/wastong-paggamit-ng-likas-na-yaman-14201364> ito ay naglalaman ng powerpoint presentations tungkol sa wastong paggamit ng likas na yaman

Pinagkunan ng mga Larawan:

www.theguardian.com - larawan ng isang kahoy

en.wikipedia.org - larawan ng kagubatan

www3.sympatico.ca – larawan ng batang babae na nahahati ang desisyon sa dalawang bagay

www.voki.com/. –ginamit sa paggawa ng speaking character

ibonreads.wordpress.com - larawan ng Implasyon

m.pstarngayon.com -Malaking Populasyon

dzmm.abs-cbnnews.com- grap ng GDP -Matatag na Ekonomiya

www.topazhorizon.com larawan ng Namamalengke

csm-publishing.org – larawan ng Pagnenegosyo

www.bankers-anonymous.com-asking - larawan ng batang humihingi ng Allowance

www.shutterstock.com – larawan ng Paggamit ng Oras

www.1brocentral.com -larawan ng pangangailangan

headsupab.wordpress.com - larawan ng Pagbabalanse ng oras

joegp.com- larawan ng paprayoridad

www.gograph.com – nlarawan ng tamang paggasta

blog.readytomanage.com - larawan ng Pagsusuring kritikal

www.loc.gov – larawan ng Wastong pagboto

www.dreamstime.com- larawan ng dalawang teenagers

www.harpercollege.edu- illustration about scarcity

<http://www.authorstream.com/Presentation/rennojosegabuya-1515361->

[pinagkukunang-yaman-pilipinas/](http://www.authorstream.com/Presentation/rennojosegabuya-1515361-pinagkukunang-yaman-pilipinas/) - pinagkunan ng larawan ng isang statement ng Japanese businessman

www.dscrusher.com - a Table of Philippine Metallic Mineral Production

pcij.org -data on urbanization

pcsd.neda.gov.ph -sectoral shares to GDP/ Employment

www.census.gov.ph -Percentage Distribution of All Construction Establishments by Industry

nscb.gov.ph- Philippine Consumer Spending

www.interaksyon.com - Breakdown of Household Final Consumption

www.forbes.com -a statement on budget on food

www.pediastaff.com - picture of a toddler as a neophyte economist

theguardian.com –picture of an apprentice economist

asianjournal.com – picture of Bernardo Villegas as expert economist

www.jumbodumbthoughts.com -How low income Filipinos spend P1000

Aralin 2: Pangangailangan at Kagustuhan

Panimula at mga Pokus na Tanong

Naranasan mo na bang minsan na nalilito ka kung ang isang bagay ay isang pangangailangan o kagustuhan na lamang?

Mula pa man noong unang matuto ang tao na maglakad, wala na siyang ibang hinangad kundi ang matugunan ang kaniyang pangangailangan upang mabuhay. Sa paglipas ng panahon, ang bawat pagtugon sa mga pangangailangan ay naging masalimuot dahil lumilikha muli ang tao ng mga panibagong pangangailangan.

Subalit, gaano man karami ang mga pinagkukunang- yaman kung walang hanggan naman ang pangangailangan at kagustuhan ng mga tao, hindi rin mabibigyan ng solusyon ang suliranin sa kakapusan.

Ang lahat ng ito ay umiikot sa pagtugon ng mga nagtutunggaling pangangailangan at kagustuhan ng tao.

Ang iyong kaalaman ukol sa kagustuhan at pangangailangan ay makakatulong ng malaki sa paggawa ng mga desisyong may kaugnayan sa suliranin sa kakapusan.

Sa araling ito, ating tutuklasin ang kahulugan ng konsepto ng pangangailangan at kagustuhan, ang ugnayan nito sa suliranin ng kakapusan, at mga salik na nakakaimpluwensiya nito. Kaugnay nito ating isaisip, hanapin at tandaan ang mga sagot sa tanong na: **Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?** Sikapin mo ring tuklasin ang mga sumusunod na tanong: **Paano ang sariling pangangailangan at kagustuhan nakakaimpluwensiya sa iyong matiwasay na pamumuhay?**

Paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan dulot ng pangangailangan at kagustuhan?

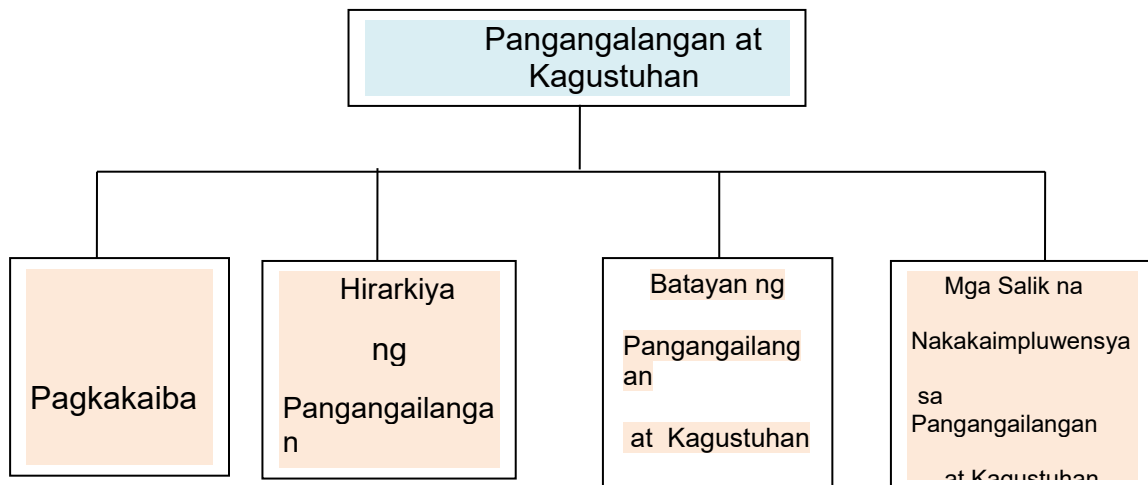
Saklaw ng Aralin

Ang aralling ito ay naglalaman ng mga sumusunod na paksa:

Pamagat	Matutuhan mo ang...	Bilang ng Sesyon/Oras
Pangangailangan at Kagustuhan	<ul style="list-style-type: none"> • Nasusuri ang kaibahan ng kagustuhan (wants) sa pangangailangan (needs) bilang batayan sa pagbuo ng matalinong desisyon • Naipapakita ang Ugnayan ng personal na kagustuhan at pangangailangan sa suliranin sa kakapusan • Nasusuri ang hirarkiya ng pangangailangan • Nasusuri ang mga salik na nakakaimpluwensiya sa pangangailangan at kagustuhan 	

Concept Map ng Aralin

Ito ang simpleng *concept map* ng mga paksa ng tatalakayin sa araling ito.

Inaasahang Kasanayan

Upang maayos mong matapos ang mga gawain sa araling ito, kailangan mong tandaan ang mga sumusunod:

1. Nasusuri ang kaibahan ng kahulugan at konsepto ng pangangailangan at kagustuhan.
2. Naiuugnay ng mga personal na kagustuhan at pangangailangan sa suliranin ng kakapusan.
3. Nasusuri nang maayos ang hiyarkiya ng pangangailangan.
4. Nakabubuo ng sariling pamantayan sa pagpili ng pangangailangan at kagustuhan ayon sa tamang batayan.
5. Nakasusuri nang maayos sa mga salik na nakaiimpluwensiya sa pangangailangan at kagustuhan.
6. Nakapagmumungkahi ng mga paraan upang malabanan ang kakapusang dulot ng pangangailangan at kagustuhan.

PANIMULANG PAGTATAYA

Alamin natin ngayon kung may kaalaman ka sa araling tatalakayin sa pamamagitan nang pagsagot sa panimulang pagtataya. I-klik lamang ang titik ng wastong sagot at sagutan lahat ang mga tanong. Pagkatapos, makikita mo ang nakuha mong iskor. Tandaan mo ang mga aytem at mga tanong na hindi mo nasagot. Malalaman mo ang wastong sagot habang pinag-aaralan mo ang modyul na ito.

Kung handa ka na, i-klik ang SIMULA.

Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa nakadisplay sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*.
3. Namili sa pamilihang bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.
4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyo sa loob ng isang linggo dahil aalissila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?

- a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan
5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *Ways and Means Committee* ng *Supreme Student Government* at naatasang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
- a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado
6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
- a. Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - b. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - c. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - d. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod
7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailagan sa kagustuhan?
- a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.
8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
- a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang
9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno   kagubatan

- a. Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- b. Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- c. Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- d. Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito:

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga *mall*? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng pangangailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.
  - d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.

11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali ng mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terrible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsiyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokolate at relas
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko
13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumili ng *stocks* sa *market* bilang *investment*.
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago.
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan.
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansariling badyet.
14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang- ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?

- a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang- damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan*
15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
- a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.
16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
- a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith
17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
- a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang *supply* ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig
18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
- a. Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya
19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit

sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?

- a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaang anuman ang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.
  - c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.
20. Bilang miyembro ng pamilya Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
- a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasya.

PAGTUKLAS

Gaano man karami ang mga pinagkukunang-yaman kung walang hanggan naman ang pangangailangan at kagustuhan ng mga tao, hindi rin mabibigyan ng solusyon ang suliranin sa kakapusan. Makatutulong ang kaalaman ukol sa kagustuhan at pangangailangan ng bawat isa nang malaki sa paggawa ng mga desisyong may kaugnayan sa suliranin sa kakapusan.

Bilang mag-aaral, may magagawa ka upang maibsan ang mga suliraning ito sa pamamagitan ng isang simple at produktibong pamumuhay. Ngunit sa puntong ito, **kailan at paano mo masasabi na may isa kang produktibong pamumuhay bilang isang mag-aaral o kasapi ng pamilya?**

Paano ang iyong sariling pangangailangan at kagustuhan ay nakaiimpluwensiya sa iyong matiwasay na pamumuhay?

Paano malulutas ang mga sulirann ng kakapusan dulot ng pangangailangan at kagustuhan?

Ito ang mga mahahalagang tanong na iyong sasagutin sa araling ito. Handa ka na ba sa araling ito?

Ating uumpisahan ang modyul na ito sa pamamagitan ng pasagot mo sa inihandang gawain.

GAWAIN 1. Nakaugalian Ko!

Suriin ang mga sitwasyon. Ang unang sitwasyon ay tungkol sa *poverty threshold*, ang pangalawa ay tungkol sa isang awit tungkol sa kagustuhan at ang pangatlong sitwasyon ay tungkol sa tamang papaggasta. Basahin nang maayos at unawaing mabuti ang mga ito.

Unang Sitwasyon

Basahin at unawaing mabuti ang teksto sa ibaba.

Teksto 1

Kailan Ka Nasa *Poverty Threshold*?

Magkano ba ang gastusin ng inyong pamilya sa loob ng isang araw? Sapat ba ang P100.00 sa isang araw kung kayo ay lima sa inyong pamilya? Paano ninyo pinagkakasya ang inyong badyet para sa mga pangunahing pangangailangan sa loob ng isang araw?

Nababatid mo rin ba na may tinatawag na *poverty line* o *poverty threshold*? Ito ang limitasyon o hangganan upang masabi ng nasa mahirap na kalagayan ng tao batay sa kanyang mga gastusin sa loob lamang ng isang taon, o ng isang araw. Ayon sa RA 8425, itinuturing na mahirap ang isang tao o pamilya kung ang tinatanggap na kita ay mababa kaysa itinakda ng pamahalaan na limitasyon ng kahirapan o *poverty threshold*. Sila ang mga taong hindi kayang tugunan ang kanilang mga pangunahing pangangailangan lalo na sa pagkain, tirahan, kalusugan, at edukasyon.

Ang *poverty threshold* ay nagsusukat ng halaga ng masusustansiyang pagkain na kailangan ng isang pamilya sa isang araw at ang presyo nito ay nakatakda sa panlalawigang lebel. Sunod ding tutuusin sa pareho ring proseso ang halaga ng iba pang pangangailangan ng pamilya tulad ng edukasyon, tubig, kuryente, tirahan, transportasyon, at pagmimintina ng mga gamit sa bahay.

Hango mula sa Samut-Saring Kwento, pahina 119, Pagtanaw at Pag-unawa sa Ekonomiks, Diwa Learning System

Ikalawang Sitwasyon

I-klik ang *website* na ito at panoorin ang *video*:

<https://www.youtube.com/watch?v=kZlibOvYvBw> –things I want song

Ikatlong Sitwasyon

I-klik ang website sa ibaba: <http://www.youtube.com/watch?v=XIs83L0hWyk> - tungkol sa tamang paggasta ayon sa pangangailangan.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Sa unang sitwasyon, ano-ano ang mga itinuturing na pangunahing pangangailangan ng pamilya?

---

2. Ganoon rin ba ang sa pamilya mo? Bakit? Ipaliwanag.

---

3. Ano naman ang ipinapakita ng unang *video*? Ang pangalawang *video*?

---

4. Ano ang iyong basehan kapag pumipili ka?

---

5. Tama ba ang desisyon ng mga bata sa unang *video*? Ipaliwanag.

---

6. Nagiging produktibo ba sila sa kanilang desisyon? Ipaliwanag.

---

7. Paano ang iyong sariling pangangailangan at kagustuhan nakaiimpluwensiya sa iyong matiwasay na pamumuhay?

---

8. Paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan dulot ng pangangailangan at kagustuhan?

GAWAIN 2. Pagsagot sa Map of Conceptual Change

Sagutin ang *Anticipation-Reaction Guide* ng dalawang beses. Una, bago ang aralin at gawin ulit pagkatapos ng aralin.

- ❖ Isulat ang **S** kung sang-ayon ka sa pahayag
- ❖ Isulat ang **DS** kung hindi ka sang-ayon sa pahayag

Anticipation Reaction Guide

Sagot Bago ang Aralin	Mga Hinuha at Pahayag Tungkol sa Pangangailangan at Kagustuhan	Sagot Pagkatapos ng Aralin
	Ang pangangailangan at kagustuhan ay parehas lamang.	
	Ang kagustuhan ay nakapagbibigay kasiyahan sa isang tao.	
	Ang pagkain ng sapat at wasto sa sariling tahanan lamang ay sapat na upang mapanatiling malusog ang katawan.	
	Ang kagustuhan ay mahalaga upang mabuhay ang tao.	
	Ang kagustuhan, kahit hindi matugunan, ay hindi magdudulot ng pinsala sa tao.	
	May iba't ibang antas ang pangangailangan ng tao.	

	Walang maaaring magdikta sa pangangailangan ng tao.	
	Ang kagustuhan ay maaaring magiging pangangailangan.	

Ang kolum ng **Pagkatapos ng Aralin** na bahagi ay inyong babalikan pagkatapos ng Pagpapalalim na bahagi ng inyong pag-aaral.

Tingnan natin kung paano sinagot ng mga kaklase mo ang ARG tsart. Ihambing ang kanilang ideya sa iyo. Habang naghahambing ka, matutuklasan mo na ang iyong mga ideya ay naaayon sa pamantayan.

Ang sagot mo sa mga hinuha ay siyang gagabay sa iyong patuloy na paglinang ng kaalaman tungkol sa paksa. Ito rin ang tutulong sa iyo upang tuklasin ang sagot kung paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao. Paano ang iyong sariling pangangailangan at kagustuhan ay nakaiimpluwensiya sa iyong matiwasay na pamumuhay? Paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusan dulot ng pangangailangan at kagustuhan?

Katapusang Bahagi ng Pagtuklas

Sinubukan mong sagutin ang mga naunang katanungan. Sa ating talakayan, matutuhan mo rin ang iba pang mga konsepto na tutulong sa iyo upang maisagawa ang isang *Budget Plan* para sa isang *Barangay Committee on Ways on Means* para sa isang *Relief Operations* para sa mga apektado ng mga kalamidad.

PAGLINANG/ PAGPAPATIBAY

Ang layunin mo sa bahaging ito ng modyul ay pag-aralan at unawain mo ang konsepto ng pangangailangan at kagustuhan.

Ano ang pagkakaiba ng pangangailangan sa kagustuhan? Atingtuklasin ang kahulugan nito kaugnay sa bawat sarili at suliranin ng kakapusang dulot nito, at hirarkiya bilang pamantayan sa pagdedesiyon. Iyo ring aalamin mula sa mga impormasyon at datos ang mga salik na nakakaimpluwensiya sa pangangailangan at kagustuhan.

Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao? Paano ang iyong sariling pangangailangan at kagustuhan ay nakaiimpluwensiya sa iyong matiwasay na pamumuhay? Paano malulutas ang mga suliranin ng kakapusang dulot ng pangangailangan at kagustuhan?

Ating ipagpatuloy ang pag-aaral sa pamamagitan ng pagbisita sa mga piling *websites* tungkol sa pag-aaral ng Ekonomiks.

GAWAIN 3. Tama kaya?

Sagutin ang isang *Interactive Quiz on Needs and Wants*. Puntahan ang *website* sa ibaba at sagutin ang *quiz*. Muling balikan ang *quiz* na ito bago matapos ang aralin.

I- klik ang

<http://schoolmediainteractive.com/view/object/clip/3EEFF062A8AB36FFC6EBE73DDB5AD315> *interactive quiz on needs and wants*

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Aling mga aytem na tama ka? Ang mali?

---

2. Alin sa mga aytem na ito ang bago sa iyong pakinig?

---

3. Alin naman sa mga aytem na ito ang mayroon ka ng kaalaman?

Ating alamin ang mga bagay-bagay ukol sa pangangailangan at kagustuhan sa mga susunod na gawain.

GAWAIN 4. Ano Daw?

Bisitahin ang sumusunod na *websites*. Naglalaman ito ng mga *powerpoint presentation* tungkol sa pangangailangan at kagustuhan.

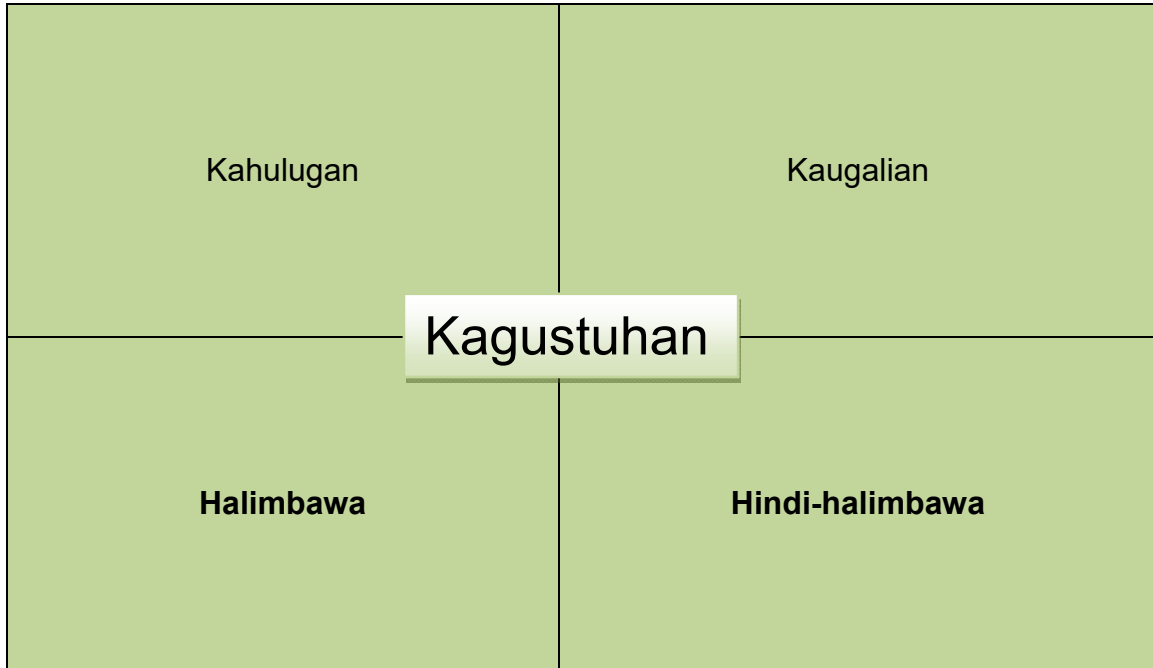
1. <http://www.slideshare.net/dianerizaldo/pangangailangan-at-kagustuhan-24160244>- Pangangailangan at kagustuhan - may kasamang teorya.
2. <http://www.slideshare.net/headsupbiatch/pinagkaiba-ng-pangangailangan-sa-kagustuhan> dalawang uring pangangailangan

Atin ding bisitahin ang isang *website* na naglalaman ng artikulong tungkol sa pangangailangan at kagustuhan.

1. <http://billyjawboiles.wordpress.com/2013/05/01/ang-konsepto-ng-pangangailangan-at-kagustuhan/> - nalalaman ng Konsepto ng Pangangailangan at Kagustuhan

Mula sa mga *website* na ito, bigyang kahulugan ang dalawang konsepto (panga -ngailangan at kagustuhan) gamit ang *Frayer Model Organizer*.Sagutan muna ang kahon ng kahulugan at halimbawa.

Kahulugan	Kaugalian (characteristics)
Pangangailanga	
Halimbawa	Hindi- halimbawa

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang dalawang uri ng pangangailangan?

---

2. Ano-ano ang mga halimbawa ng pangangailangan sa kagustuhan?

---

3. Mahalaga bang matukoy ang kaibahan ng dalawang konseptong ito?

---

4. Maaari bang magkapareha o magkaiba rin ang iyong pangangailangan? O kagustuhan?

---

5. Mahalaga ba ang pag-aaral ng kaisipang ito? Ipaliwanag.

---

6. Paano makatutulong ang pag-aaral nito sa iyo upang maging isang produktibong mag-aaral o miyembro ng pamilya?

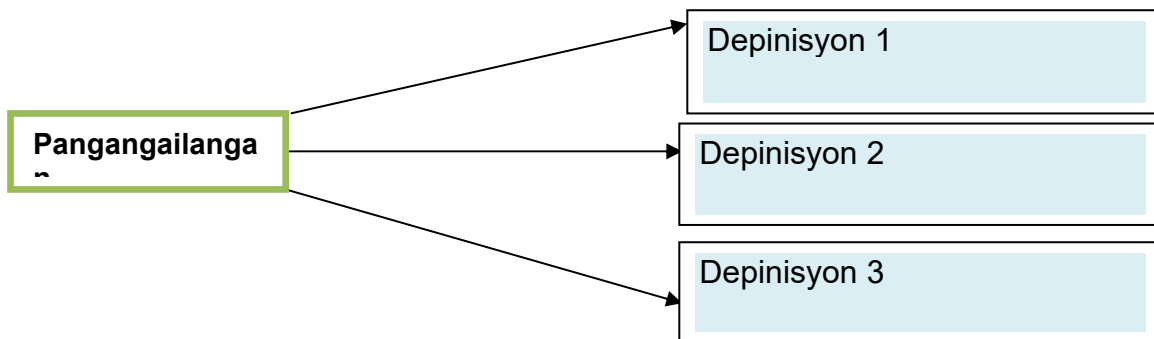

 Ano ang iyong sariling depinisyon ng pangangailangan? Maaari mong isulat ang iyong sagot sa inihandang grapikong pantulong.

GAWAIN 5. Pagbibigay-Depinisyon

Isulat sa grapikong pantulong ang iyong depinisyon ng pangangailangan.

 Nagagalak ako at sinikap mong magbigay ng sariling kahulugan ng pangangailangan. Tunghayan mo ngayon ang susunod na kahulugan at kayaning ihambing mo ito sa iyong sariling sagot.

TANDAAN

Tinatawag na *pangangailangan (needs)* ang mga bagay na kailangan ng tao upang mabuhay. May mga pangunahing pangangailangan (*primary o basic needs*) ang tao tulad ng pagkain, damit, at tirahan na mahalaga sa pananatili ng kanyang buhay (*survival*).

Mayroon ding mga bagay na nagbibigay ng kasiyahan sa tao ngunit maaari namang mabuhay kahit wala ang mga ito. Tinatawag itong *kagustuhan (wants)* na maaaring tugunan o hindi tugunan dahil hindi nakasalalay ang buhay ng tao sa mga bagay na ito. Halimbawa nito ang mga *cellphone*, kompyuter, alahas, sasakyan, at mga hindi materyal na bagay tulad ng karanasan.

May dalawang uri ng pangangailangan. Upang lubos na malaman ang dalawang uri ng pangangailangan, balikan ang *powerpoint presentation* sa ibaba sa pamamagitan ng pag-klik ng *link* nito.

<http://www.slideshare.net/headsupbiatch/pinagkaiba-ng-pangangailangan-sa-kagustuhan> Dalawang uri ng pangangailangan

Basahin ang *powerpoint presentation* tungkol sa dalawang uri ng pangangailangan.

Sagutin mo ang mga tanong.

- 1 May pagkakatulad ba ang iyong ibinigay na kahulugan sa kahulugang iyong binasa?

---

2. Ano ang mga pangunahing ideya ang magkakatulad?

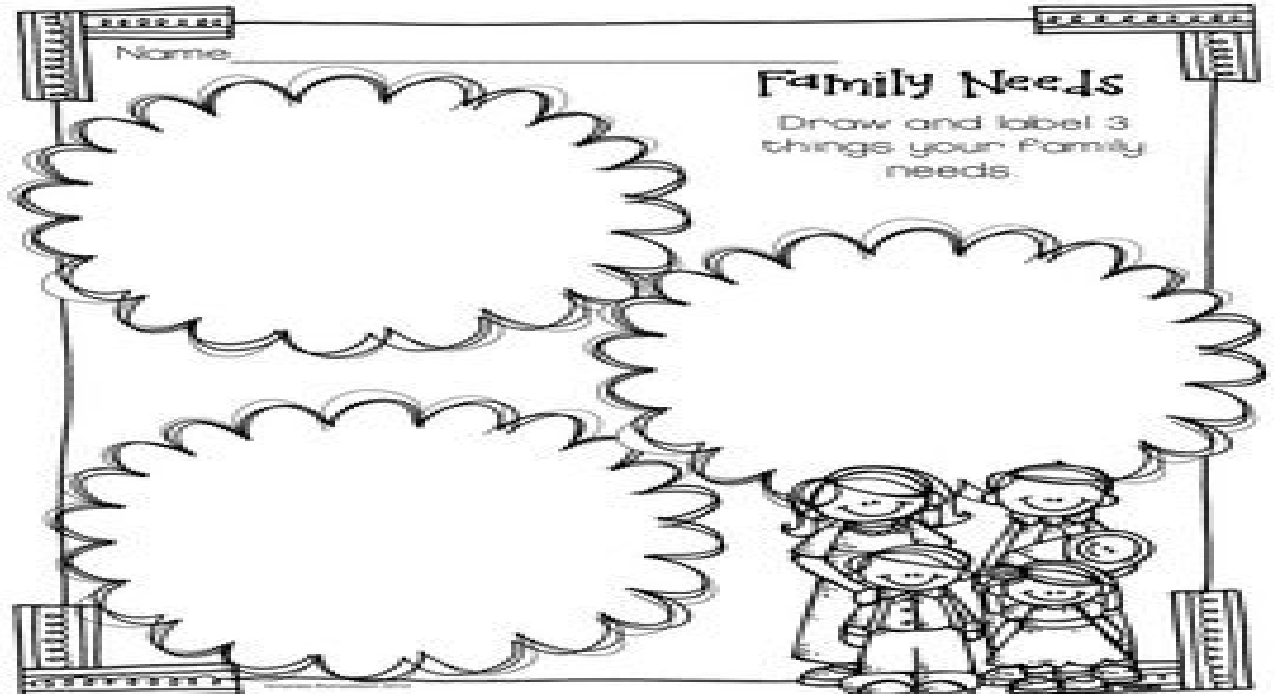
Nakatutuwa na ang iyong mga sagot at hindi nalalayo sa mga kahulugang ibinigay ng eksperto.

May pagkakatulad kaya ang iyong mga pangangailangan sa iyong mga kaklase? Interesado ka bang malaman din kung ano ang kanilang sagot? Kung gayon, gawin ang susunod na gawain.

GAWAIN 6. Magpartner Tayo!

Humanap ka ng kapareha at mag-usap-usap tungkol sa mga paborito at kailangang mga bagay. Kumuha ng kapirasong papel at iguhit at pangalanan ang tatlong bagay na pangangailangan ng iyong pamilya gamit ang *template* sa ibaba.

Tatlong Pinakamahalagang Pangangailangan ng Aking Pamilya

Tatlong Pangangailangan

- 1.
- 2.
- 3.

Ano naman ang mga kagustuhan ng iyong pamilya?

- 1.
- 2.
- 3.

Ihambing ang iyong lista sa listahan ng iyong kapareha at ipakita sa pamamagitan ng venn diagram ang pagkakatulad.

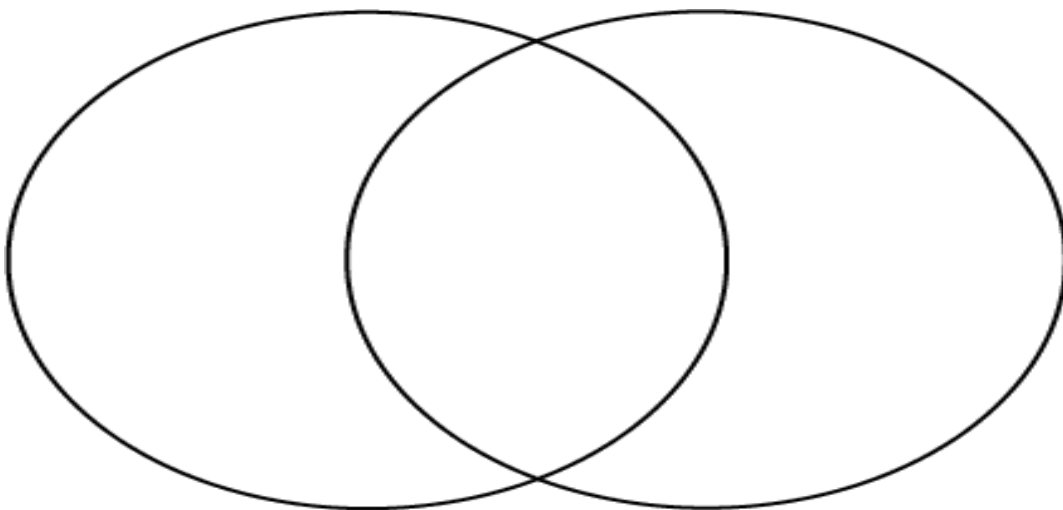

Pangangailangan

Pangalan

Pangalan

Ano ang mga bagay na magkatulad kayo? Isulat ito sa gitna ng dalawang bilog. Isulat naman sa magkabilang bahagi ng bilog ang di-magkatulad na aytem. Ilang kaklase ang magkakaparehas ang pangangailangan?

Tingnan natin ang susunod na gawain sa pamamagitan ng isang sarbey. Gawin ang susunod na gawain.

GAWAIN 7. Isang Sarbey!

Magsagawa ng isang *online survey* sa iyong mga kaklase gamit ang Web 2.0 na surveymonkey.com (mga 30 na kaklase) tungkol sa sampung (10) pangangailangan at sampung (10) kagustuhan ng kabataang Pilipino.

Mga hakbang sa paggamit ng www.surveymonkey.com

1. Mag-*sign-in* sa www.monkeysurvey.com at i-klik ang *Create a Survey*.
2. I-klik ang *box* at i-*type* ang *title* ng *survey* at pumili ng kategorya. Isulat ang pangalan ng inyong pangkat. Pagkatapos nito ay i-*save*. Sagutin ang susunod na panuto at isulat ang mga kinakailangang datos tulad ng pangalan, edad, at kasarian.
3. I-klik ang *icon* na *Builder* at piliin ang *Ranking*. Ipasok ang iyong tanong.
Alin ang pinakamahalagang pangangailangan/ kagustuhan mo?
4. Ilagay sa bawat *box* ang mga aytem ng mga pangangailangan,
5. Bumuo ulit ng *survey* na naglalaman ng mga aytem ng kagustuhan. Maaari ring magbigay ng karagdagan at kaugnay na mga tanong upang malinawan ang mga kaklase sa gawain.
6. I-*upload* o i-*share* ito sa mga kaklase upang masagot ang *survey* gamit ang *Teacher's dashboard* o di kaya ay sa *facebook account* ng bawat kaklase.

Pagkatapos maisagawa ang sarbey, maghahanda na kayo ng ulat sa resulta ng sarbey. Maaaring gamitin ng tsart o grap ang iyong ulat. Ibabahagi mo ito sa buong klase o maaari mo itong isumite sa *Teacher's Dashboard*.

GAWAIN 8. Online Survey

I-ranggo ang mga bagay na napabibilang sa pangangailangan at kagustuhan ayon sa kahalagahan, gamit at kasiyahan na dulot nito sa iyo. Isulat ang bilang 1 – pinaka mahalaga, bilang 10 di- mahalaga:

Pangalan: _____		Edad: _____	Kasarian: _____
Pangangailangan		Kagustuhan	
_____ damit	_____ pagkain	_____ accessories	
_____ load	_____ cellphone	_____ ipad	
_____ kuryente	_____ pagsali sa grupo	_____ internet connection	
_____ baro	_____ pagmamahal	_____ laptop	
_____ sapatos	_____ gamot	_____ pagbibiyahe	
		_____ pabango	
		_____ pag-eehersisyo	
		_____ wifi	
		_____ sasakyan	
		_____ malaking bahay	

 Sagutin ang karagdagang tanong.

1. Ilan ang miyembro ng pamilya?
_____
2. Ilan ang kabuuang kita ng pamilya?
_____
3. Ano pa ang iba pang pinagkikitaan ng pamilya?
_____

 Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang iyong natuklasan sa mga sagot ng iyong kklase?
_____
_____
_____
_____

2. Anong aytem ang pinakakailangan ng iyong mga kaklase?

---

3. Anong aytem naman ang di-pinakakailangan ng iyong mga kaklase?

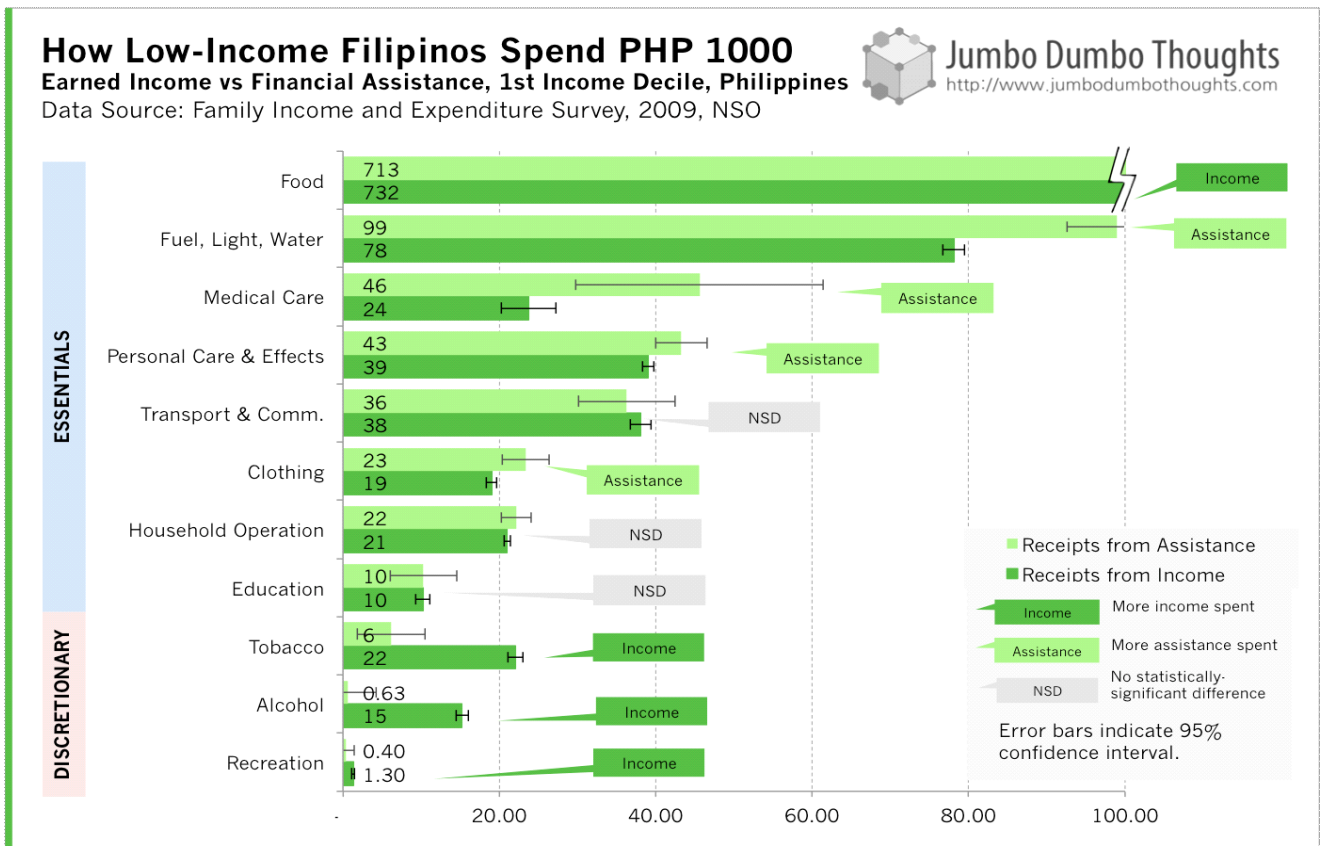

GAWAIN 9. Pagsusuri ng Datos

Tingnan ang datos sa ibaba at pag-aralang mabuti.

<http://www.jumbodumbthoughts.com/2013/11/giving-cash-to-the-poor.html>

Mula sa datos, sagutin ang mga sumusunod na tanong.

1. Ano ang tatlong pinakamalaking gastusin ng pamilya?

---

2. Ano naman ang pinakakaunti o mababang gastusin ng pamilya?

---

3. Ayon sa resulta ng iyong sarbey, naaayon rin ba sa datos ang isinasagot nilang pangangailangan?

---

4. Pag may pagkakataon, paano mo gagastahin ang isang libong piso?

---

5. Ano naman ang iyong basehan sa pagpili o paggasta para sa pangangailangan?

Tingnan natin sa susunod na gawain ang mga *video* na lilinang ng ating kaalaman tungkol sa paksa.

Handa ka na ba? Gawin mo ang susunod na gawain.

GAWAIN 10. Manood ka!

Gawain 10: Manood ka!

Sa gawaing ito, manonood ka ng *video* tungkol sa pangangailangan at kagustuhan at ang suliranin ng kakapusan.

<http://www.youtube.com/watch?v=-A916v81IYQ> – depinisyon ng scarcity
Ikumpara ang *video* na iyong napanood sa isang artikulo sa ibaba

Cost of Decent Living
 ni [ResidentPatriot](#) on [May 23, 2012](#)

Bago ang lahat, ang ibig kong sabihin sa “decent living” ay iyong natutustusan ang pangangailangan ng buong pamilya at may kakayahan pang ma-*afford* ang kaunting luho kagaya ng kumain ng *lobster once every 3 years*.

Ang mga sangkap ng *decent living* sa aking opinyon ay ang mga sumusunod na walang *particular order*:

1. **Bahay** – na matutuluyan, hindi nakikisilong lang sa bahay ng may bahay (*apartment, condo, o rent-to-own house*)
2. **Appliances/Gadgets** – sa panahon ngayon, mas praktikal pa magkaroon ng *appliances* kaysa wala ang mga ito
  - a) *automatic washing machine* (para hindi napapagod si misis sa paglalabsa kamay)
  - b) *refrigerator* (para hindi masira agad ang pagkain)
  - c) *aircon* (dahil napakainit sa Pilipinas kapag tag-init)
  - d) *tv* (para sa entertainment)
  - e) *electric fan* (dahil magastos sa kuryente ang *aircon*)

- f) *stereo* (para makapakinig ng radyo)
  - g) *landline phone* (para sa *internet*)
  - h) *cellphones* (para *easy to reach* lagi)
  - i) kompyuter (para makapag-*internet*)
  - j) *others* (mga *basic* na gamit gaya ng upuan, hapag kainan, panluto, plato, higaan, etc.)
3. **Kotse** – dahil may mga panahon na hassle sumakay ng dyip o *tricycle* (kahit maliit na *4 seater* lang pwede na)
  4. **Pagkain** – kakayahang kumain ng masustansyang pagkain kapag nagugutom at *least 3 times a day* (kasama na dito yung kakayahang magluto siyempre)
  5. **Tubig** – kakayahang magbayad ng inuming tubig at tubig para sa iba pang gamit
  6. **Kuryente** – para gumana ang mga eletrikal na gamit
  7. **Edukasyon** – magawang gastusan ang pag-aaral ng anak
  8. **Luh** – makakain sa labas at *least once a week*, makapasyal *out of town* at *least once a year* o maibili ng regalo ang mga mahal sa buhay
  9. **Charity** – makapagbigay sa simbahan, *charity and/or* pantulong sa nangangailangan
  10. **Savings** – sa bangko man o sa alkansiya, maganda iyong may nakatabing pera para sa *future* na pangangailangan

Sa tingin ko, kahit sinong magkaroon ng kakayahang *i-provide* sa sarili at sa pamilya ang mga inilista ko sa itaas ay maaaring *i-consider* na hindi naghihikahos sa buhay at bagama't hindi mayaman ay may sapat ng rason upang makuntento sa buhay.

Ang tanong ngayon, magkano ang kailangan ko para masustentuhan ito?
<http://thepinoysite.com/2012/05/23/cost-of-decent-living-part-24/>

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Maituturing mo bang pangangailangan ang mga inilista ng *blogger*?

---

2. Sang- ayon ka ba sa mga aytem na inilista sa ikalawang bilang? Alin sa mga ito ang nararapat na pangangailangan? Alin naman ang pwedeng kagustuhan lamang?

---

3. Kung ikaw ang pagbibigyan ng pagkakataon na pagsunod-sunurin ang mga pangangailangan, alin sa mga ito ang tatlong pangunahin mong ililista? Bakit?

---

4. Ano ang batayan ng iyong pagdedesisyon?

---

5. Bakit mahalaga na may batayan sa pagdedesisyon sa pagpili ng ating pangangailangan?

---

6. Nakakatulong ba ito sa iyo upang ikaw ay isang maging produktibong konsyumer o miyembro ng pamilya at upang malutas ang suliranin ng kakapusan?

Tingnan ang talahanayan sa ibaba at alamin ang pagkakaiba ng pangangailangan at kagustuhan.

TANDAAN

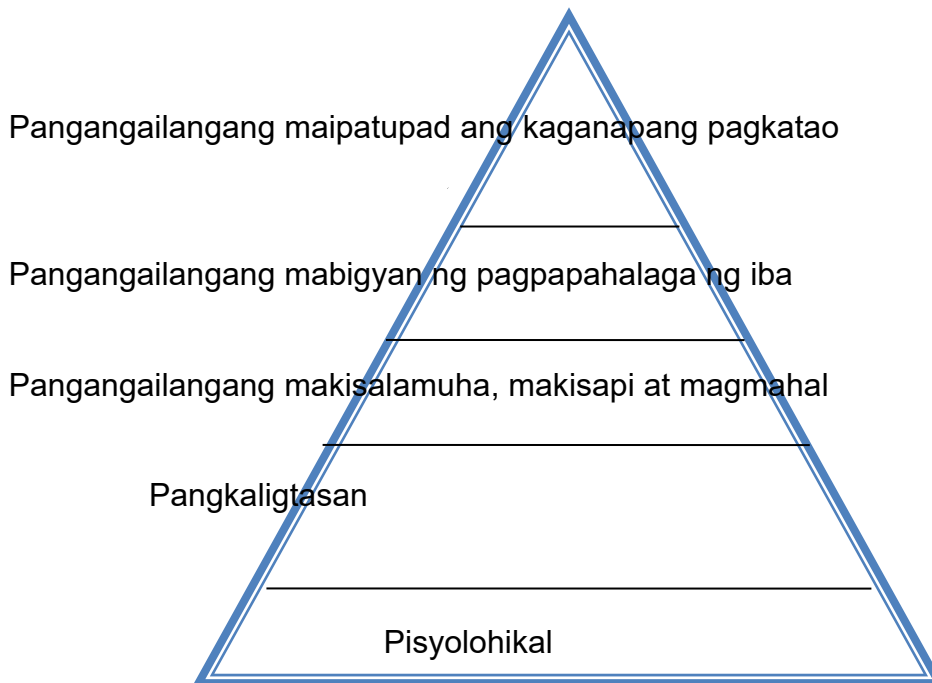

Talahanayan 1: Pagkakaiba ng Pangangailangan at Kagustuhan

Pangangailangan	Kagustuhan
<ul style="list-style-type: none"> • Ang pangangailangan ay mga bagay na lubhang mahalaga upang ang tao ay mabuhay • Kabilang dito ang damit, pagkain at tirahan • Kapag ipinagkait ang mga bagay na nakatutugon sa mga pangangailangan ng tao, magdudulot ito ng sakit o kamatayan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ang kagustuhan ay mga bagay na ginusto lamang at ang tao ay patuloy na mabubuhay kahit wala ito. • Ang mga bagay na ito ay hindi mahalaga. Ang pagnanais na tugunan ito ay bunga lamang ng layaw ng tao.

Hango mula sa Vibal:

May iba't ibang antas ang pangangailangan ang tao na maaaring dikta ng pagbabago ng panahon o kapaligiran. Pag-aralan ang **Hirarkiya ng Pangangailangan** ayon kay Maslow.

 Mula sa gawaing ito, tunghayan natin ang susunod na gawain.

GAWAIN 11. Kaninong Teorya?

Panoorin ang isang *video* tungkol sa paghahambing ng teorya nina Maslow at Clelland.

I-klik ang <http://www.slideshare.net/rafaeladantes/proyekto-sa-ap-16420536> - *powerpoint presentation* tungkol sa pangangailangan at teorya..

Basahin naman ang isang pagpapahayag tungkol sa mga teorya sa isang precis mula sa <http://prezi.com/-y3x6skkgssc/> -precis tungkol sa kagustuhan-at-pangangailangan.

Anong teorya ng pangangailangan ang iyong nalaman mula sa dalawang pinagkunan ng impormasyon?

Basahin ang artikulo sa ibaba.

Ang Teorya ni Todaro

Teksto 2

Hinuhubog ng mga katangian ng isang maunlad na lipunan ang pangangailangan at hilig ng tao. Ang mataas na kagalingang panlipunan ay higit na maipatutupad sa isang maunlad at progresibong bayan.

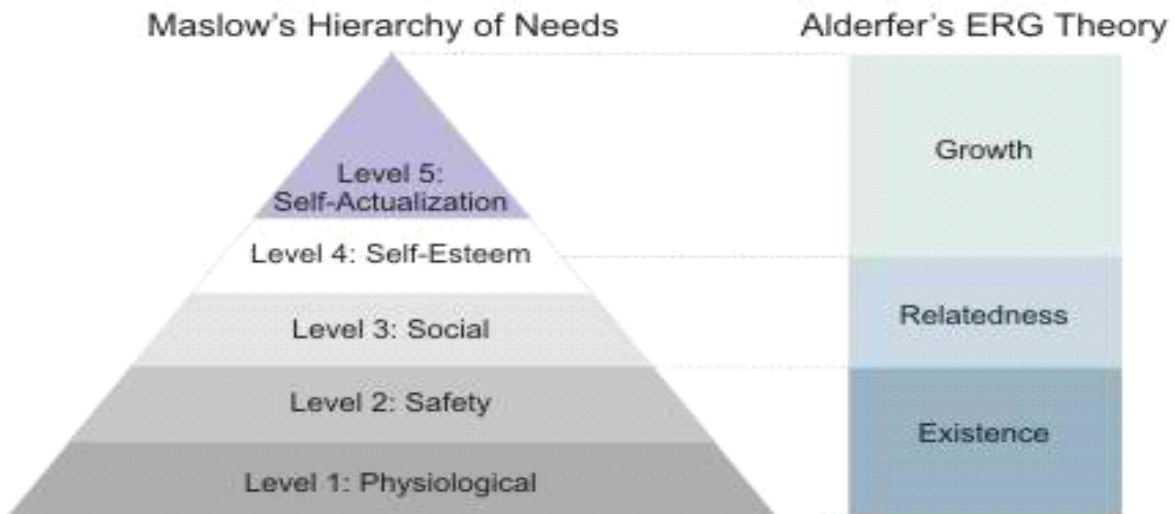
Ayon kay Michael Todaro, isang Amerikanong ekonomista, may tatlong pangunahing kaaya-ayang katangian ang isang maunlad at progresibong bansa: una, sagana ito sa materyal na bagay; ikalawa, malawak ang kalayaan ng mga tao; ikatlo, mataas ang antas ng dignidad ng mga mamamayan.

Ang kasaganahan sa materyal na bagay ay nagdudulot ng matiwasay at kasiya-siyang pamumuhay ng mga tao sa isang lipunan. Kung ang bayan ay sagana sa pagkain, damit, tirahan, institusyong pang-edukasyon, transportasyon at iba pa, mataas ang kalidad ng buhay ng tao. Palatandaan ito ng kaunlaran.

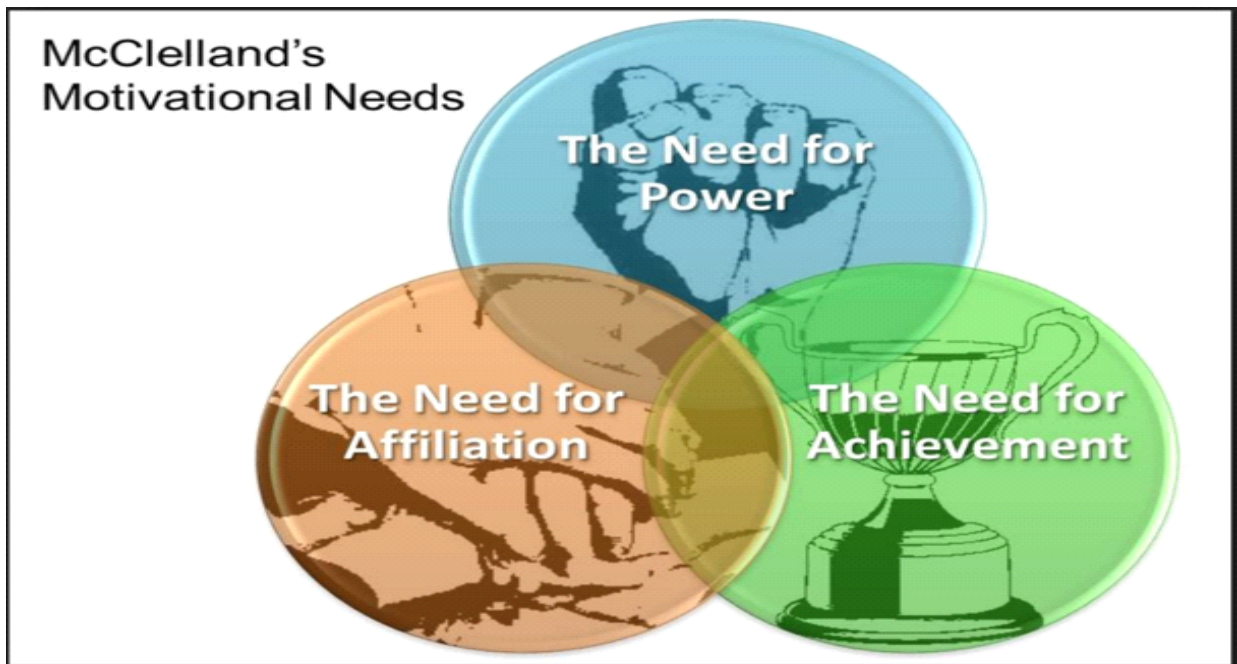
Mawawalan ng saysay ang kasaganahan sa materyal na bagay kung ang isang tao ay walang kalayaang magpasya para sa kanyang sarili. Kung malawak ang kalayaang tinatamasa ng mga tao, higit ang kasiyahang madarama nila. Ang kalayaang tinatamasa ng mga tao ang nagtutulak sa kanila upang pag-ibayuhin at paunlarin ang kaniyang potensyal na makabuo ng mataas na antas ng produkto o serbisyo. May kinalaman din dito ang kultura at pagpapahalagang panlipunan tulad ng pagbibigay-galang sa lahat ng tao anuman ang trabaho o kalagayan sa lipunan.

Tungyahan naman ang dalawang pigura tungkol sa paghahambing ng Teorya ni Maslow at Alderfer at ang Modelo ng Teorya ni McClelland sa kanyang *Motivational Needs*.

Figure 1: How Maslow's and Alderfer's Levels Relate

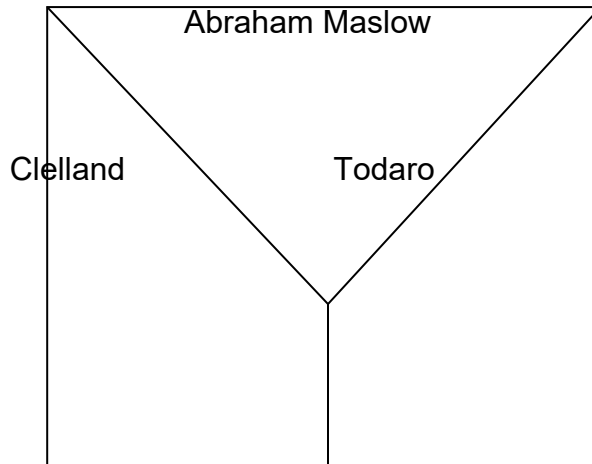
https://www.google.com.ph/search?q=images+Maslow+hierarchy+of+needs&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=CDwDVJD9GI_W8gXi04KIDg&ved=0CAgQ_AUoAQ#q=images+Todaro%27s+hierarchy+of+needs&spell=1&tbn=isch&facrc=_&imgdii=_&imgrc=zJD9PSapu6itrM%253A%3BOS4W7YKF8MdcgM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.mindtools.com%252Fmedia%252FDiagrams%252FAlderfer.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.mindtools.com%252Fpages%252Farticle%252FnewTMM_78.htm%3B450%3B244

https://www.google.com.ph/search?q=images+Maslow+hierarchy+of+needs&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=CDwDVJD9GI_W8gXi04KIDg&ved=0CAgQ_AUoAQ#q=images+Clelland%27s+hierarchy+of+needs&tbn=isch&facrc=_&imgdii=_&imgrc=vMzNEVBET79vJM%253A%3BuqohDtVVK0a5M%3Bhttp%253A%252F%252Fmragraz.wikispaces.com%252Ffile%252Fview%252FMcClelland%252520Motivation%252520Image.PNG%252F484504650%252F607x448%252FMcClelland%252520Motivation%252520Image.PNG%3Bhttp%253A%252F%252Fmragraz.wikispaces.com%252F2.5%252BMotivation%3B607%3B448

Mula sa mga datos na ito, punan ng maikling buod ng teorya ang Y-Chart Diagram.

Iba't ibang Teorya ng Pangangailangan

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang tatlong teorya ng pangangailangan?

---

2. Ano ang binibigyang -halaga ng teorya nina Maslow, Clelland, at Alderfer?

---

3. Paano ito magiging kapaki-pakinabang sa iyo bilang konsyumer at makamit ang maayos na pamumuhay?

---

4. Aling teorya ang iyong paiiralin sa panahon ng suliranin sa kakapusan?

---

5. Aling teorya ang iyong batayan sa pagpili ng iyong mga pangangailangan?

Upang higit na mas mapalalim ang iyong kaalaman tungkol sa mga Teorya, bisitahin ang mga *website* sa ibaba.

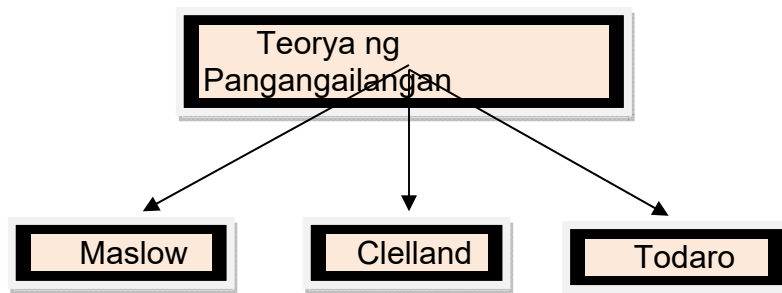
I-klik ang sumusunod na mga *link*:

1. <http://billyjawboiles.wordpress.com/2013/05/01/ang-konsepto-ng-pangangailangan-at-kagustuhan> -ito ay naglalaman ng mga impormasyon tungkol sa konsepto ng pangangailangan at kagustuhan
2. <http://www.slideshare.net/rafaeladantes/proyekto-sa-ap-16420536> - *powerpoint presentation* tungkol sa pangangailangan at teorya..

GAWAIN 12. PMI Chart

Balikan ang teorya ng pangangailangan.

Punan ang *PMI Chart*.

Maslow

Plus	Minus	Implikasyon

Clelland

Plus	Minus	Implikasyon

Todaro

Plus	Minus	Implikasyon

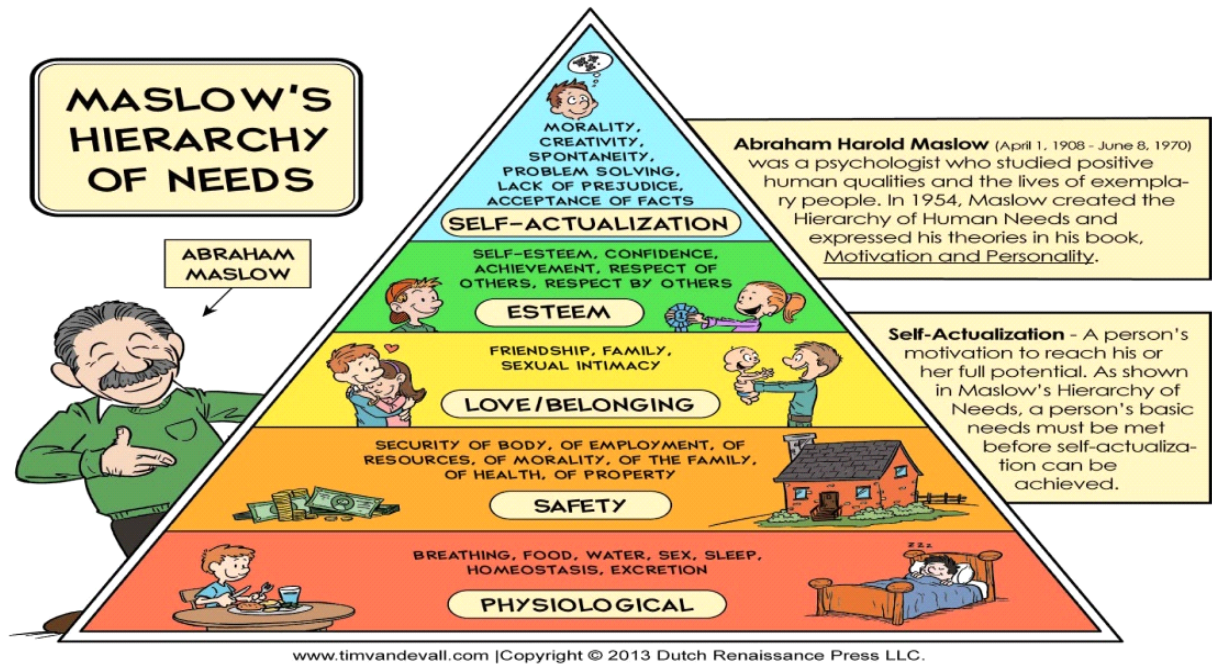
Ano ang mangyayari kung ang isang teorya ay ihahambing sa makabagong pangangailangan ng tao? Tingnan at alamin ito sa susunod na gawain.

GAWAIN 13. Isang Sorpresa!

Paghambingin ang dalawang pigura at sagutin ang mga inihandang tanong.

Figure 1:

https://www.google.com.ph/search?q=images+Maslow+hierarchy+of+needs&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=CDwDVJD9GI_W8gXi04KIDg&ved=0CAgQ_AUoAQ#facrc=_&imgdii=_&imgcr=Sf4DJFo_unCrIM%253A%3BiP6-BZcCow0D8M%3Bhttp%253A%252F%252Ftimvandevall.com%252Fwp-content%252Fuploads%252F2013%252F11%252FMaslows-Hierarchy-of-Needs.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Ftimvandevall.com%252Fprintable-maslows-hierarchy-of-needs-chart%252F%3B1500%3B1159

Figure 2

https://www.google.com.ph/search?q=images+Maslow+hierarchy+of+needs&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=CDwDVJD9GI_W8gXi04KIDg&ved=0CAgQ_AUoAQ#facrc=_&imgdii=_&imgrc=CUPyLbKF2JbIM%253A%3B4CQpnDWoZsab1M%3Bhttp%253A%252F%252Ffrjnello.files.wordpress.com%252F2014%252F03%252Fmaslows-new-hierarchy-of-needs.png%253Fw%253D558%3Bhttp%253A%252F%252Ffrjnello.com%252F2014%252F03%252F%3B497%3B410

Basahin at sagutin ang mga tanong.

1. Ano ang ipinagkaiba ng dalawang pigura?

---

2. Gaano makatotohanan ang idinagdag na pangangailangan sa ikalawang pigura?

---

3. Sang -ayon ka ba sa idinagdag na pangangailangan sa pangalawang pigura?

---

4. Ano nga ba ang mga makabagong pangangailangan ng tao?

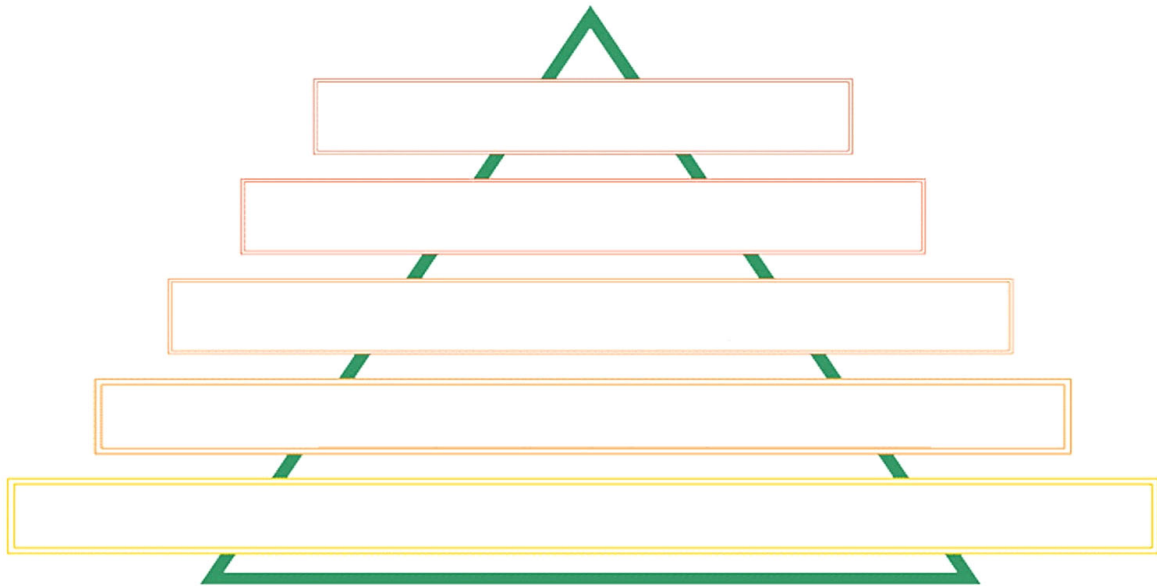
GAWAIN 14. Pagpuno ng Datos

Gawain 14: Pagpuno ng Datos

I-klik ang *link* sa ibaba at panoorin ang *video*. Sagutin mo ang mga tanong pagkatapos mong panoorin ang *video*.

<https://www.youtube.com/watch?v=9r7VyiTCh8k> - new forms of needs and wants in modern times

Isulat sa loob ng piramide ang mga makabagong pangangailangan.

TANDAAN

Pamantayan sa Pagsusunod-sunod ng mga Kagustuhan Ayon sa Kahalagahan

Ang walang hanggang pangangailangan at kagustuhan ng tao ang itinuturing na pinakaugat ng suliraning may kaugnayan sa kakapusan. Kaya nararapat na maging matalino sa pagpapasiya ukol sa paggamit ng may kakapusang pinagkukunang-yaman. Kinakailangang bigyang-tugon ang mga bagay na makapagbibigay sa tao ng higit na kapakinabangan at kasiyahan. Sa ganitong paraan, maiiwasan ang pag-aaksaya at hindi na magiging malaking suliranin ang kakapusan. Bukod sa matalinong pagpili, dapat ding tiyakin ang mahusay na alokasyon ng mga pinagkukunang-yaman batay sa paggagamitan. Makatutulong din and pagpipigil ng mga tao sa kanilang mga kagustuhan. Ang pagpapaliban sa mga kagustuhan ay nanganga-hulugan ng pagbibigay-halaga sa mga pangangailangan.

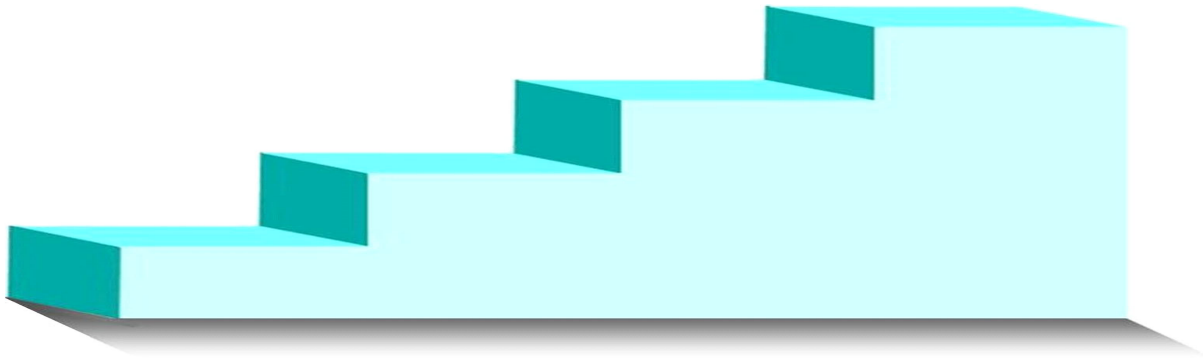
Dapat ding tipirin ang paggamit ng may kakapusang pinagkukunang-yaman upang isaalang-alang ang susunod na mga henerasyon. Sa pamamagitan ng pagtitipid, mas maraming tao ang higit na makikinabang sa mga kapos na pinagkukunang-yaman.

Ang ikatatagumpay ng pagsunod sa mga pamantayan ay nakasalalay sa wastong kaasalan at pagpapahalaga ng mga tao. Mawawalan ng saysay ang anumang pagsisikap upang malutas ang kakapusan, kung magwawalang-bahala ang mga tao at paiiralin ang mga pansariling kapakanan lamang. Kung ang bawat tao ay matalino sa paggawa ng desisyon sa lahat ng bagay, ang suliraning dulot ng kakapusan ay mabibigyan ng kalutasan.

GAWAIN 15. Pagsagot sa Grapikong Pantulong

Gawain 15: Pagsagot sa Grapikong Pantulong

Mula sa teksto, gumawa ng listahan ng mga pamantayan sa pagsusunod-sunod ng mga kagustuhan ayon sa pangangailangan. Isulat ito sa bawat baitang ng grapikong pantulong sa ibaba.

Ano-ano naman ang mga salik na nakakaimpluwensiya sa pangangailangan at kagustuhan.

Tumuloy ka sa susunod na gawain.

GAWAIN 16. Sino ang Mas Matimbang?

Panoorin ang mga susunod na *video* at *powerpoint presentation* mula sa mga sumusunod na *websites*. I-klik ang mga *link*.

1. <https://www.youtube.com/watch?v=dPdmgHBT1pg> pangangailangan at kagustuhan at mga salik na nakakaimpluwensiya sa kagustuhan.
2. <https://www.youtube.com/watch?v=nuJn7pRvuj8> do I need it? Consumerism - who convinced me?
8.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano-ano ang mga salik na nabanggit sa mga *video* na makakapag-impluwensiya sa pangangailangan at kagustuhan ng tao?

---

2. Alin sa mga salik na ito ang nakaiimpluwensiya sa iyong mga pangangailangan? ng iyong pamilya?

---

3. May iba pa bang salik na hindi nabanggit na maaaring nakaimpluwensya sa iyong kagustuhan at pangangailangan?

---

4. Ano-ano ang mga hinuha mo tungkol sa iyong kagustuhan at pangangailangan?

---

5. Maaari bang ang iyong pangangailangan at kagustuhan ay makadulot ng kakapusan?

---

6. Paano mo matugunan ang suliraning ito?

TANDAAN

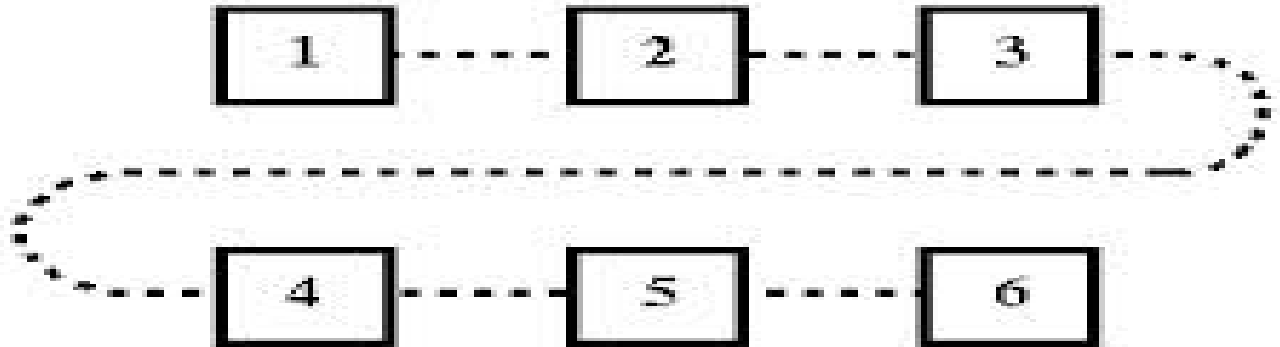
Mga Salik na Nakaaapekto sa Pangangailangan at Kagustuhan

1. Antas ng kita
2. Panlasa ng tao ayon sa gulang, kasarian, at kultura
3. Antas ng edukasyon at hanapbuhay
4. Pagpapahalaga at paniniwala sa buhay

GAWAIN 17. Pagbasa ng Teksto

Pumunta sa *link* na ito: <http://definitelyfilipino.com/blog/2012/03/04/bakit-wala-kang-pera/>. Pagkatapos basahin ang teksto, punan ang grapikong pantulong ng anim na mahahalagang punto o *key ideas* na magbubuod ng nilalaman ng nabasang teksto.

Bridging Snapshots

Gaya ni Ratattouille, ako rin ay

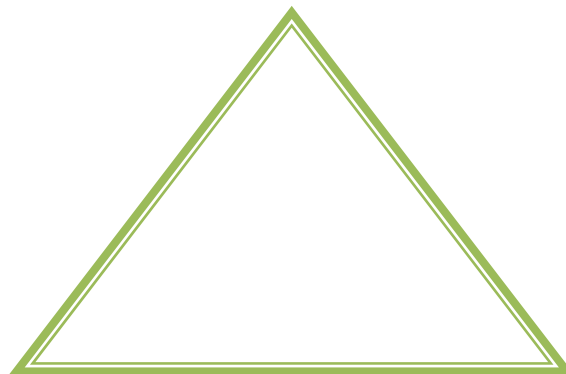

Bakit walang katapusan ang pangangailangan at kagustuhan ng tao? Para sa iyo, anong bagay ang binibigyan mo ng higit na pagpapahalaga?

Bumuo ng sariling hirarkiya ng pangangailangan gamit ang piramide sa ibaba. Luulat ito sa klase. Maaari ring *i-post* sa *website* ng klase o *i-upload* sa *Teacher's Dashboard* ang iyong nagawang hirarkiya.

Panoorin ang isang *video* na hango sa kuwento ni Ratattouille. I-klik ang *link* na ito:

<https://www.youtube.com/watch?v=tzQ9vrvTAtk> - hierarchy of needs of

Ratattouille

Sagutin mo ang tanong.

1. Paano nito ipinakita ang mga ideya ayon sa eksena sa pelikula?

---

2. Paano mo maikikumpara ang iyong sarili kay Ratattouille? Isulat ang iyong sagot sa **One Minute Pause** sa ibaba.

Bago pa man tayo dumako sa bahaging **PAGPAPALALIM**, tiyakin ang iyong sariling kaalaman sa pamamagitan ng sariling pagmumuni-muni sa mga mahahalagang bagay na natutuhan mo sa aralin. Isulat ang kahalagahan sa pamamagitan ng pagsulat sa unang kahon bilang pinakamahalagang natutuhan, ikalawang kahon ang mas mahalagang natutuhan at pangatlong kahon ang mahalagang natutuhan sa *oblong organizer* na ito.

GAWAIN 18. Pagninilay

Isulat sa loob ng *oblong organizer* ang mahalagang natutuhan mo sa aralin.

Katapusang Bahagi ng Paglilinang

Sa bahaging ito ng modyul ay nalaman mo na ang konsepto ng pangangailangan at kagustuhan. Nabibigyang-halaga ang malalim na pag-unawa nito upang makabuo ng matalinong desisyon sa iba't ibang suliranin tulad ng kakapusan.

Nalinawan ka na rin kung alin ang tama sa mga konseptong una mongsinang-ayunan sa *Anticipation-Reaction Guide*. Natukoy mo na ba kung aling konsepto ang mali?

Ngayong alam mo na ang mga mahahalagang konsepto tungkol saaralin, samahan mo akong palalimin ang iyong mga kaalaman tungkol sa pangangailangan at kagustuhan.

PAGPAPALALIM

Ang hangarin mo sa bahaging ito ng modyul ay magkaroon ka ng kritikal na pagsusuri sa mga mahahalagang aspekto ng ating paksa. Paano nagiging produktibo ang buhay ng tao? Paano nakatutulong ang kaalaman sa pangangailangan at kagustuhan sa pang-araw-araw na pamumuhay? At kung paano rin malulutas ang mga suliranin ng kakapusan dulot ng pangangailangan at kagustuhan?

Ating pag-aralan ang iba't ibang uri ng datos mula sa mga *video*, *websites* at mga artikulo. Mula sa mga ito, mahuhugot ang mga mahahalagang impormasyon na magpapalalim ng iyong kaalaman tungkol sa paksa. Handa ka na ba?

GAWAIN 19. Isang Interbyu!

Pumili ng dalawang kamag-aral na kapapanayamin tungkol sa kanilang mga pangangailangan at kagustuhan. Gamitin mo ang **Hirarkiya ng Pangangailangan** ayon kay Abraham Maslow. Itanong kung ano-anong bagay para sa kanila ang nasa ika-limang lebel at kung ano ang implikasyon nito.

Maaaring sundin ang simpleng paraan ng panayam sa pamamagitan ng pagkuha ng mga sumusunod :

- a. Pangalan
- b. Edad
- c. Kasarian

Karagdagang mga tanong:

1. Ano-anong bagay ang para sa iyo ay nararapat ilagay sa iba't ibang lebel?
2. Ano ang implikasyon nito?

Ang panayam ay hindi lalagpas sa isang minuto. I-*video* ang panayam at i-*upload* sa *Teacher's Dashboard*. Maaari ring ibahagi ito sa buong klase.

(Para sa *online*, pumili ng dalawang miyembro ng pamilya at sundin rin ang simpleng paraan ng pakikipanayam)

Teacher's Dashboard

Ilagay dito ang *link* ng *video*.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang iyong natutuhan sa nasabing panayam?

---

2. Ano naman ang iyong kasagutan sa nasabing mga tanong?

---

3. Alin sa mga salik ang nakaaapekto sa pangangailangan at kagustuhan ang kadalasang nakaiimpluwensiya sa iyong pagpapasya? Bakit?

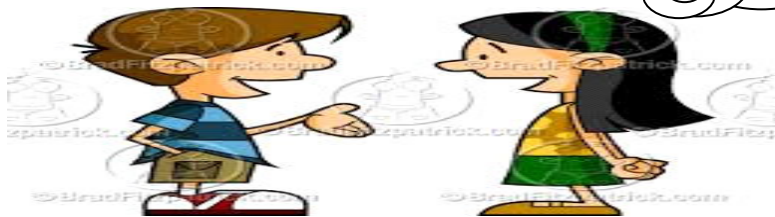

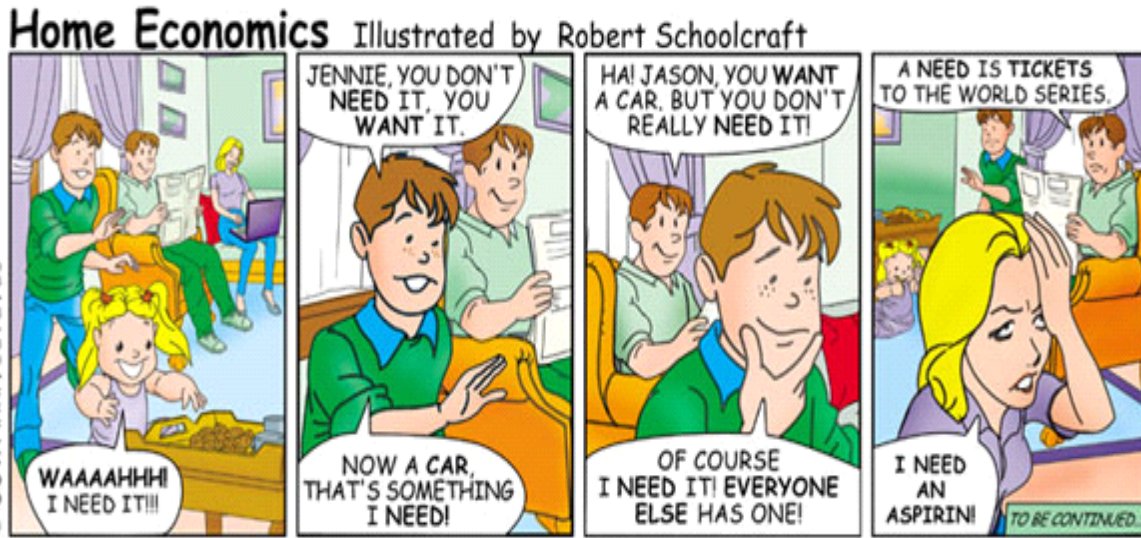
GAWAIN 20. Alin Ang Dapat Unahin?

Alin ba ang dapat unahin sa ating mga pangangailangan? Ano ang mangyayari kung uunahin natin ang ating kagustuhan? Pag-aralan mo ang pag-uusap sa dalawang *cartoon* sa ibaba.

Alin ba ang higit na mahalaga para sa iyo, ang manood ng *concert* o ang pagpasok sa paaralan?

Eko, mayroon kaming panonooring *concert* sa Huwebes ng gabi. Ang ticket sa *concert* ay nagkakahalaga ng P50. Mayroon lamang akong natitirang P 60.00 sa aking *allowance* para sa pagpasok ko sa Biyernes. Ano ang dapat kong gawin?

<https://www.google.com/search?site=img&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs>

Bitahin ang *mga website* na nasa ibaba at pag-aralan ang mga sitwasyong ipinakikita nito. I-klik ang mga sumusunod na *link*:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=UyO-RI8BspQ> video— pangangailangan at kagustuhan-- Alin ba ang dapat unahin ano ang mangyayari kung unahin natin ang kagustuhan? – ugnayan ng personal na kagustuhan..
2. <https://www.youtube.com/watch?v=OmzRi54QQ1w> conversation among father, son, and grandpa on needs and wants
3. <https://www.youtube.com/watch?v=f74rawHBfac> Puppet Show - Decisions. Making the right choices. Part 1

Sagutin ang mga tanong.

1. Ano ang iyong nahinuha mula sa mga sitwasyon?

---

2. Bilang pag-aaral, naranasan mo rin bang nahahati ka sa dalawang sitwasyon?

---

3. Ano ang nararapat gawin o basehan kapag nagdedesisyon?

---

4. Mahalaga bang alam natin ang matalinong desisyon?

---

5. Paano ang matalinong desisyon ay nakatutulong upang makamit ang matiwasay na pamumuhay?

---

6. Ano ang maging epekto ng di tamang pagdedesisyon?

---

7. Paano mo maisasabuhay ang pagiging organisado at lohikal sa iyong pang-araw-araw na pagpapasya bilang mag-aaral? Ikaw ba ay may ganoon ing karanasan?

---

8. Bakit mahalagang malinang natin ang matalinong pagpapasya sa pagtugon sa mga pangangailangan at kagustuhan?

GAWAIN 21. Bumuo ng Comic Strip

Bumuo ng sariling *comic strip* na nagpapakita ng iyong karaniwang karanasan tuwing humihingi ka ng pera bilang *allowance* sa araw-araw na pagpasok. Ipakita sa *comic strip* ang usapan ninyo ng iyong magulang. Gawin Ito gamit ang *website* na *Comic Creator*.

Mga Hakbang sa Paggamit ng *Comic Creator*

I-klik ang *link* sa ibaba

<http://www.readwritethink.org/files/resources/interactives/comic/>

2. Sagutin ang mga kaukulang impormasyon.
3. Pumili ng *template* (pwedeng 6 na panels)
4. Pumili ng *background*, *tao*, *speech balloon*, at *props*.
5. I-*print* ang *cartoon* at i-*submit* sa guro.
6. Maaaring i- *upload* sa *teacher's dashboard*.

Kung sakaling mayroon kang hindi naunawaan tungkol sa proseso, Maaaring mag-*e-mail* sa iyong guro o di kaya'y magpost sa *facebook account* ng inyong kaklase.

TANDAAN

9.

Matalinong Pagpapasiya sa Pangangailangan at sa Kagustuhan

Narito ang mga hakbang na maaaring gamiting batayan sa paggawa ng matalinong pagpapasiya:

1. Pagtukoy sa suliranin na kailangang maging patas at makatarungan sa pagtingin sa mga ito. Iwasan ang mga may kaugnayan sa damdamin sa natukoy na suliranin.
2. Pagtukoy sa mga alternatibong pagpipilian sa paglutas ng suliranin.
3. Paggawa ng mga pamantayan na kakailanganin upang masubukan o *mabigyang- halaga ang mga alternatibong tinukoy*.
4. Ebalwasyon ng mga alternatibong tinukoy.
5. Pagpili sa pinakamahusay na alternatibo.

Nararapat na organisado at lohikal sa paggawa ng pagpapasya. Ang ganitong pamamaran ay kailangang malinang sa isang indibidwal dahil ang mga susunod na pagpapasya sa kinabukasan ay maaaring may kinalaman na sa kabuuang kalagayan ng bansa.

Mula sa binasang artikulo na “Kailan Ka Nasa *Poverty Threshold* ”sa unang gawain sa bahaging PAGTUKLAS, sagutin ang mga tanong: Ano ang magiging epekto kung hindi matutugunan ng lipunan ang pangangailangan ng tao? Paano ito nakaaapekto sa kaunlaran ng bansa? Kung ikaw ang lider ng inyong lugar, paano mo hihikayatin ang mga mamamayan na maging matalino sa kanilang pagpapasya upang makamit ang kaunlaran? Paano ang iyong sariling pagpapasya sa pagtugon sa pangangailangan at kagustuhan nakatutulong sa paglutas ng suliranin sa kakapusan? Dapat bang iasa ng tao ang lahat ng pangangailangan niya sa pamahalaan? Ano ang mangyayari kung natutugunan ang pangangailangan? Alamin natin ito sa susunod na gawain.

GAWAIN 22. Dugtungan Mo

Panoorin sa isang *video* at basahin ang isang sitwasyon sa ibaba. Punan mo ng sago tang mga grapikong pantulong tungkol sa daloy ng desisyon. I-klik ang *link* sa ibaba:

<https://www.youtube.com/watch?v=G9hVw70JxfQ> -Pangangailangan ng tao-knowledge Channel –Nilalaman nito ang mga tinutugunang pangangailangan upang maging maayos ang pamumuhay na ang pangunahin dito ay ang pagkain, tirahan at damit.

Sitwasyon 1

Nag-asawa si Pedro sa murang edad at nagkaroon ng anim na anak. Nabubuhay siya sa pagiging trabahador sa pier ng kanilang lugar at kumikita ng P300.00 araw-araw. Sagutin ang mga tanong sa ibaba.

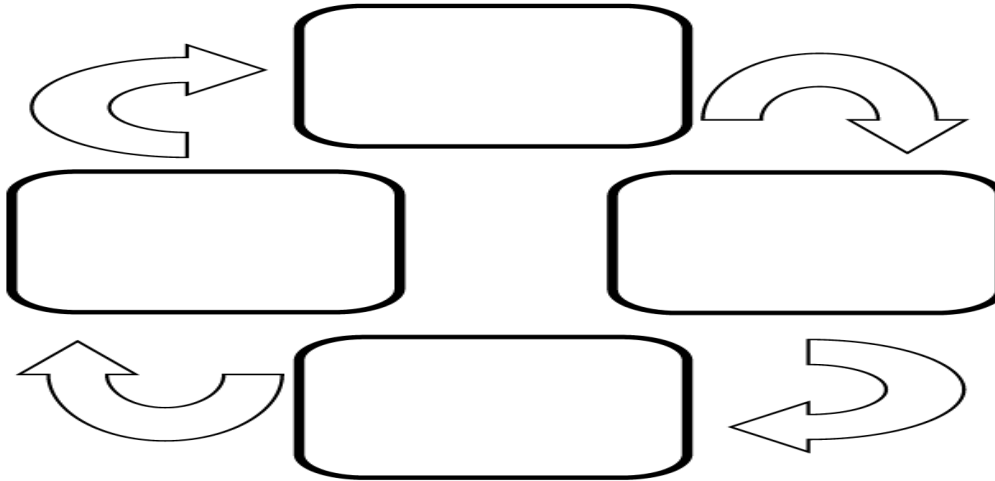
Ano ang kahihinatnan ng kanyang pamilya sa ganitong pangyayari? Ano ang dapat niyang gawin?

Puntahan ang *link* na ito upang panoorin ang isang *video* tungkol sa pagdedesisyon.

<https://www.youtube.com/watch?v=WmWO3E1kJT4> Decisions Decisions Decisions

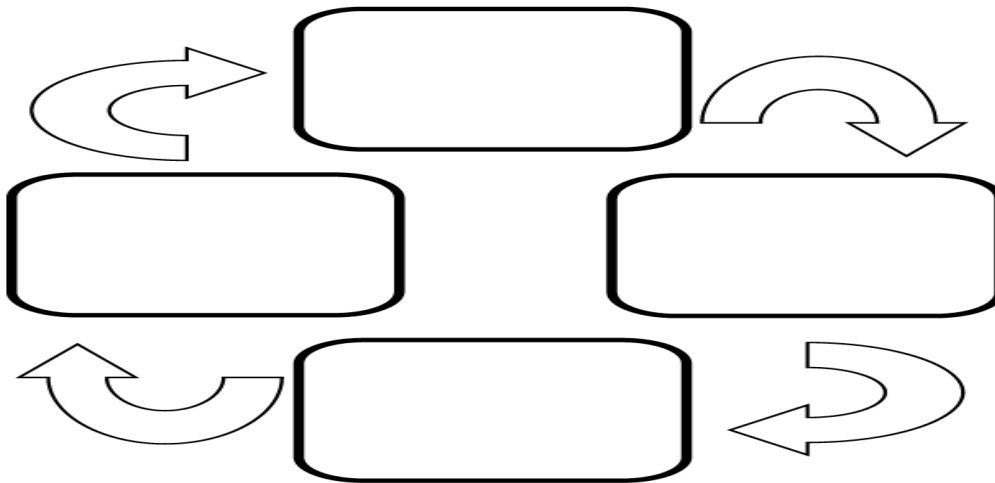
Ano ang mangyayari kung mahina ang kanyang desisyon? Isulat ang iyong sagot sa mga grapikong pantulong sa ibaba.

Epekto ng Mahinang Desisyon

Ano naman ang mangyayari kung matalino ang kanyang naging desisyon?

Epekto ng Matalinong Desisyon

Sagutin mo ang mga tanong.

1. May malaki bang pagkakaiba sa iyong pananaw at pag-unawa sa paksa?

---

2. Anong mga ideya o konsepto ang nabago sa pamamagitan ng natutuhan mo sa paksa?

---

3. Ano naman ang maimumungkahi mo upang masolusyunan ang mga problema sa kakapusan?

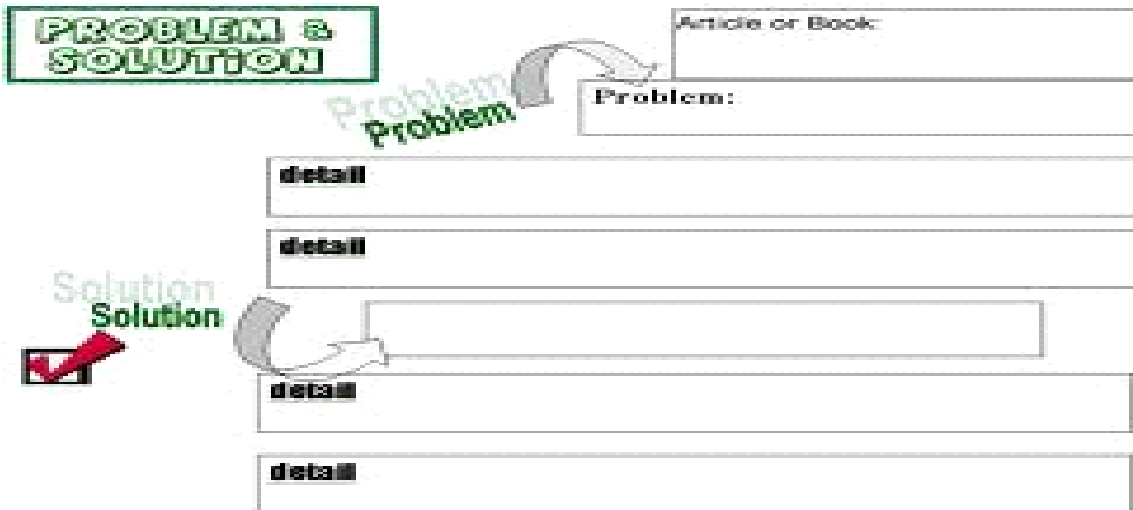

GAWAIN 23. Problem Solution Chart

Sagutin ang *Problem Solution Chart* sa ibaba sa pamamagitan ng pagsulat sa kahon ng *Article or Book* ng Sitwasyon 1. Isulat sa **Problem** ang kakapusan. Isulat ang detalye ng kakapusan mula sa napanood na *video* at pagbasa ng sitwasyon. Ang bawat detalye ay lagyan ng kaukulang solusyon ang bawat detalye.

PROBLEM & SOLUTION

Article or Book:

Problem:

detail

detail

detail

Solution

detail

detail

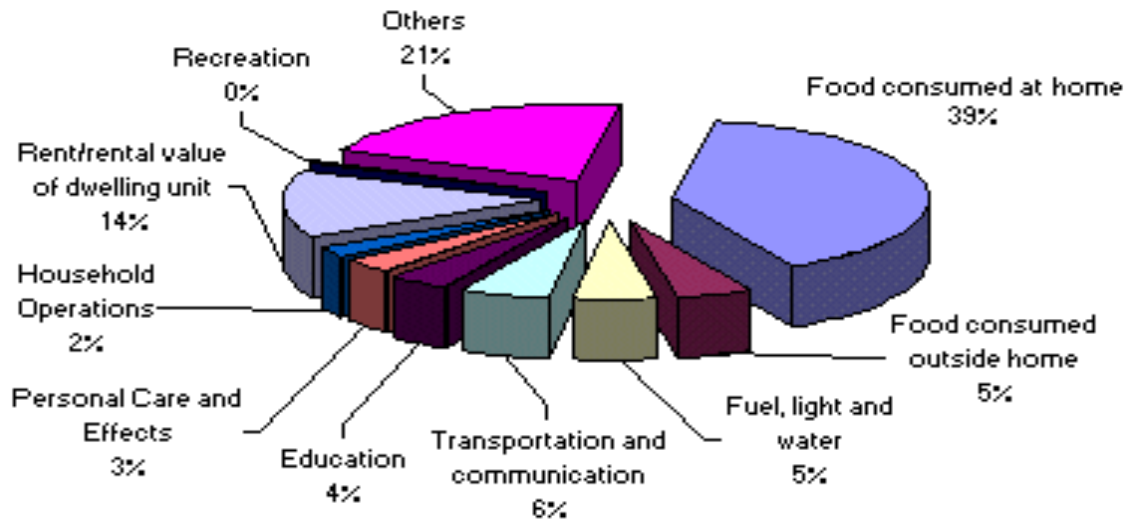
Basahin ang mga datos at impormasyon sa ibaba.

Teksto 3

Makikita ang iba't ibang datos tungkol sa mga gastusin sa tulong ng *pie chart* at datos mula sa Ibon Foundation.

Datos 1

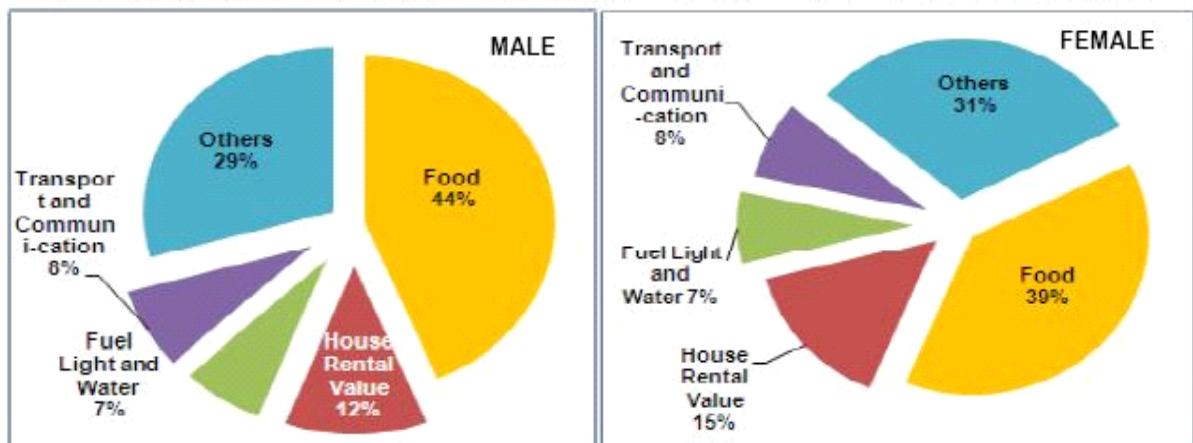
Figure 8a. Expenditure Pattern: 1997

www.census.gov.ph386 × 233Search by image

Datos 2

Figure 5
Percent Distribution of Families by Expenditure Item, by Sex of Family Head, Philippines: 2009

Source: NSO, 2009 Family Income and Expenditure Survey

www.census.gov.ph653 × 275Search by image

Datos 3

IBON Survey: Many Filipinos have difficulty spending for basic needs (mula sa : http://www.ibon.org/ibon_surveys.php?page=&id=378)

IBON NEWS | 15 March 2014 | 54.8% of respondents had difficulty in buying enough food in the past three months, while 53% had difficulty in buying medicine or paying for medical treatment

Reference: Rosario Bella Guzman (IBON executive editor) | As the country observes Consumer Rights Day, research group IBON revealed survey results showing that many Filipino consumers have difficulty in spending for basic goods such as food and medicine.

According to the group's latest survey, 54.8% of respondents had difficulty in buying enough food in the past three months, while 53% had difficulty in buying medicine or paying for medical treatment. Meanwhile, 43.6% respondents said that they had difficulty meeting transportation expenses from the third to the fourth quarter of 2014.

The group earlier announced its survey results showing that 7 out of 10 Filipinos or have trouble paying for electricity.

The survey also asked respondents to describe their livelihood today compared to a year ago. Majority (56.1%) answered that it is the same while 25.5% said that it is worse. Only 16.1% said that their livelihood today is better than it was last year.

The latest IBON nationwide survey was conducted from January 16 to 24 among 1,500 respondents aged 18 years and above. It employed a multi-stage probability sampling scheme and has a margin of error of plus or minus three percent. The January 2014 round is a non-commissioned survey conducted across various sectors in 16 regions.

Below is a tabulation of results of people's perception on meeting their basic expenses and their livelihood:

1. In the past three (3) months, how did your family meet the following expenses?

1.1. Buying enough food

<i>Had difficulty</i>	<i>54.8</i>
<i>Didn't have difficulty</i>	<i>41.1</i>
<i>Don't know</i>	<i>2.2</i>
<i>Not applicable</i>	<i>1.7</i>
<i>No answer</i>	<i>0.1</i>
<i>Total</i>	<i>100.0</i>

1.2. Paying for transportation

<i>Had difficulty</i>	43.6
<i>Didn't have difficulty</i>	44.9
<i>Don't know</i>	1.4
<i>Not applicable</i>	9.9
<i>No answer</i>	0.3
<i>Total</i>	100.0

1.3. Paying for water

<i>Had difficulty</i>	36.1
<i>Didn't have difficulty</i>	38.3
<i>Don't know</i>	1.2
<i>Not applicable</i>	24.2
<i>No answer</i>	0.2
<i>Total</i>	100.0

1.4. Paying for electricity

<i>Had difficulty</i>	66.5
<i>Didn't have difficulty</i>	25.8
<i>Don't know</i>	1.1
<i>Not applicable</i>	5.9
<i>No answer</i>	0.7
<i>Total</i>	100.0

1.5. Buying medicines/paying for medical treatment

<i>Had difficulty</i>	53.0
<i>Didn't have difficulty</i>	30.6
<i>Don't know</i>	2.1
<i>Not applicable</i>	13.6
<i>No answer</i>	0.7
<i>Total</i>	100.0

2. How is your livelihood today compared to a year ago?

<i>Better</i>	16.1
<i>Same</i>	56.1
<i>Worse</i>	25.5
<i>Don't know</i>	2.3
<i>No answer</i>	0.1
<i>Total</i>	100.0

Lagyan ng guhit o highlight ang mahahalagang punto na nakatatawag pansin sa iyo. Gamitan ng *highlighter* upang mas tatagal sa isip habang nag-aaral ng paksa.

GAWAIN 24. Punan ang Summary Table

Gawain 24: Punan ang *Summary Table*

Punan ang *summary table* tungkol sa inilahad ng mga binasang datos.

Datos :	Pinaghanguan:	Buod
Una		Ang Unang datos ay
Ikalawa		Ang Ikalawang datos ay
Ikatlo		Ang Ikatlong datos ay

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang ipinakita ng tatlong datos?

---

2. Ano ang pangunahong gastusin ng pamilyang Pilipino?

---

3. Ano ang paniniwala ng mga Pilipino sa kanilang kakayahan na matugunan ang kanilang pangangailangan?

---

4. Paano nabubuo ang iyong desisyon ayon sa mga nabasang datos at paniniwala?

---

5. Paano makatutulong ang mga pag-unawang ito sa pagdedesisyon sa mga suliranin sa buhay?

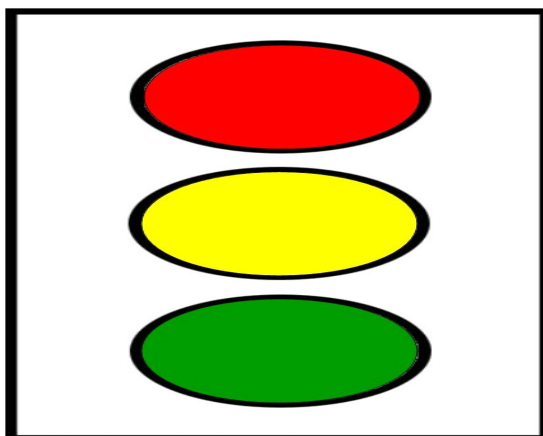

GAWAIN 25. Kulay ng Pag-unawa

Sukatin mo ngayon ang iyong pag-unawa sa paksa ng araling ito. Tingnan mo sa larawan kung anong kulay ng iyong pag-unawa.

10. KULAY NG PAG-UNAWA

**I don't get it!
I need some
help
understanding.**

**I think I
understand
but I need a
little support.**

**I understand
and can try
this on my
own.**

Isulat sa loob ng kahon ang kahulugan nang napili mong kulay at ipaliwanag ito.

GAWAIN 26. Sagutin ang Online Survey

Maglunsad ka ng *online survey* gamit ang batayan sa survey ng Ibon Foundation tungkol sa *People's Perception on Meeting Their Livelihood*.

Ngayong may lubos ka ng pag-unawa, subukan mong gawin ang susunod na gawain tungkol sa *online survey*.

Questionnaire:

Pamilya:

Bilang ng Kasapi ng Pamilya:

Mga Katanungan:

1. In the past three (3) months, how did your family meet the following expenses? Check the applicable box.

1.1. Buying enough food

<i>Had difficulty</i>	
<i>Didn't have difficulty</i>	
<i>Don't know</i>	
<i>Not applicable</i>	
<i>No answer</i>	
<i>Total</i>	

1.2. Paying for transportation

<i>Had difficulty</i>	
<i>Didn't have difficulty</i>	
<i>Don't know</i>	
<i>Not applicable</i>	
<i>No answer</i>	
<i>Total</i>	

1.3. Paying for water

<i>Had difficulty</i>	
<i>Didn't have difficulty</i>	
<i>Don't know</i>	
<i>Not applicable</i>	
<i>No answer</i>	
<i>Total</i>	

1.4. Paying for electricity

<i>Had difficulty</i>	
<i>Didn't have difficulty</i>	
<i>Don't know</i>	
<i>Not applicable</i>	
<i>No answer</i>	
<i>Total</i>	

1.5. Buying medicines/paying for medical treatment

<i>Had difficulty</i>	
<i>Didn't have difficulty</i>	
<i>Don't know</i>	
<i>Not applicable</i>	
<i>No answer</i>	
<i>Total</i>	

2. How is your livelihood today compared to a year ago?

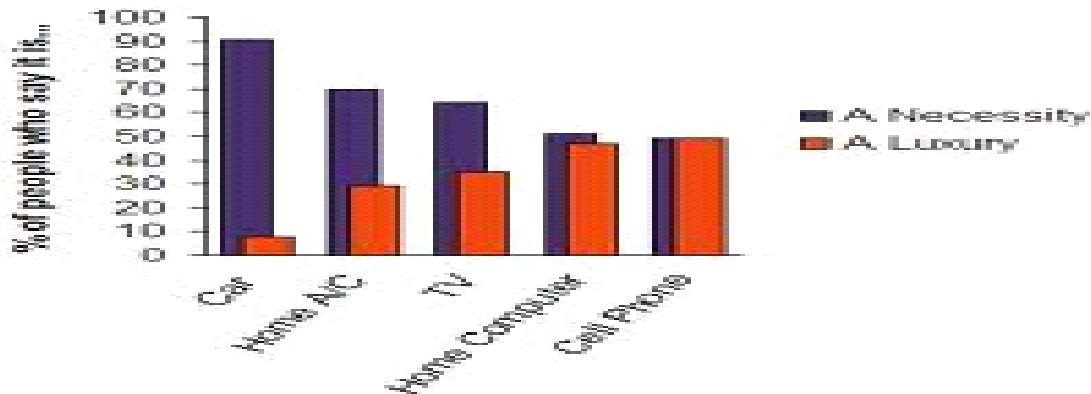
<i>Better</i>	
<i>Same</i>	
<i>Worse</i>	
<i>Don't know</i>	
<i>No answer</i>	
<i>Total</i>	

Mainam na natutukoy natin ang ating pangangailangan dahil ito ay nakaaapekto rin sa pangalahatang daloy ng ating ekonomiya. Suriin mo ang isang *bar graph* sa susunod na gawain.

What do We Really Need?

<https://www.google.com/search?site=img&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs>

Muling balikan ang isang *video* sa pamamagitan ng pag-klik sa *link* na ito.

I-klik ang <https://www.youtube.com/watch?v=nuJn7pRvuj8> do I need it?
Consumerism - who convinced me?

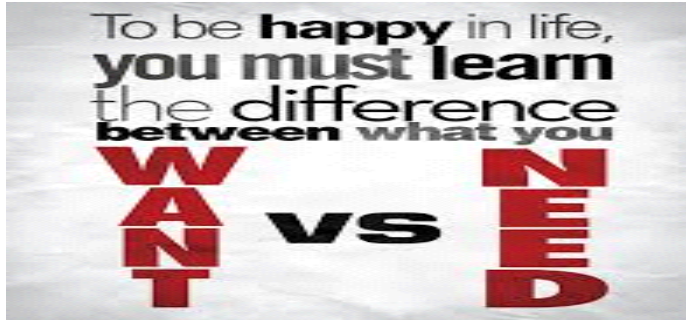
Sang-ayon ka ba sa mga datos? Mahalaga ang malalim na pag-unawa sa ating pangangailangan at kagustuhan. Kailangan ang matalinong desisyon o pagpapasya upang maging tama ang pagpaprayoridad sa mga ito upang makatulong sa atin na makamit ang matiwasay na pamumuhay.

Sa huling bahagi ng modyul na ito, pansinin ang mga kasabihan tungkol sa pangangailangan at kagustuhan.

GAWAIN 27. Ayon sa Kanya

Pag-aralan at unawain ang tatlong kasabihan tungkol sa pangangailangan at kagustuhan.

Unang Kasabihan

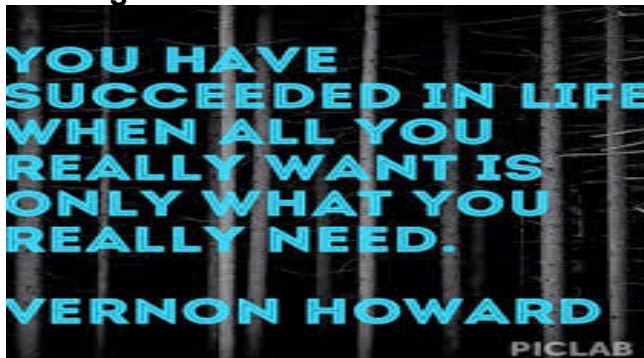
https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs+and+wnats&oq=caricature+about+needs+and+wnats&gs_l=img..3...863.9317.0.9647.34.12.1.21.22.0.129.1085.7j4.11.0...0...1ac.1.52.img..17.17.1115.SWmX2j8jzTA&gws_rd=ssl#q=needs+and+wants+pictures&tbm=isch&facrc=_&imgdii=_&imgrc=L10HmPFTWWOB9M%253A%3BFRNExdYrEoqIM%3Bhttp%253A%252F%252Fth01.deviantart.net%252Ffs48%252FPRE%252Ff%252F2009%252F223%252Fb%252Fe%252FWant_vs_Need_by_rogaziano.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fcraaptastical.com%252Fwants-versus-needs%252F%3B786%3B1017

Ikalawang Kasabihan

<https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs>

Ikatlong Kasabihan

<https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs>

Sagutin ang mga tanong.

1. Ano ang pagkakapareha ng tatlong kasabihan?

---

2. Ayon sa tatlong kasabihan, ang pangangailangan ay

---

3. Mula sa pagsusuri o pagbubuo ng hinuha o sariling pananaw ukol dito, sumulat ng isang pakahulugan o kasabihan ayon sa iyong malalim na pag-unawa sa paksa.

_____ Pangalan

Babalikan natin bilang panghuling gawain ang *Interactive Quiz on Needs and Wants*. Sinisiguro ko na mas marami kang tamang sagot sa pagsubok na ito.

Tayo na at gawin na natin ang susunod na gawain.

GAWAIN 28. Subukan Ko Nga Ulit!

I-klik ang *website* na ito:

<http://schoolmediainteractive.com/view/object/clip/3EEFF062A8AB36FFC6EBE73DDB5AD315> interactive quiz on needs and wants

GAWAIN 29. Pagsagot sa Map of Conceptual Change

Sagutin ang ikatlong kolum ng **Anticipation-Reaction Guide**.

- ❖ Isulat ang **S** kung sang-ayon sa pahayag.
- ❖ Isulat ang **DS** kung di-sang ayon sa pahayag

Anticipation Reaction Guide

Sagot Bago ang Aralin	Mga Hinuha at Pahayag Tungkol sa Pangangailangan at Kagustuhan	Sagot Pagkatapos ng Aralin
	Ang pangangailangan at kagustuhan ay parehas lamang.	
	Ang kagustuhan ay nakapagbibigay kasiyahan sa isang tao.	
	Ang pagkain ng sapat at wasto sa sariling tahanan lamang ay sapat na upang mapanatiling malusog ang katawan.	
	Ang kagustuhan ay mahalaga upang mabuhay ang tao.	
	Ang kagustuhan, kahit hindi matugunan, ay hindi magdudulot ng pinsala sa tao.	
	May iba't ibang antas ang pangangailangan ng tao.	
	Walang maaaring magdikta sa pangangailangan ng tao.	
	Ang kagustuhan ay maaaring magiging pangangailangan.	

Sa bahaging ito ng modyul, susukatin ang iyong mga kaalaman at kasanayan sa mga paksa na sakop ng kabuuang aralin tungkol sa pangangailangan at kagustuhan.

Nasa anong antas ka na ng pagdedesisyon mapapabilang? Upang malaman ang kasagutan, gawin ang susunod na gawain.

GAWAIN 30. Antas ng Pagdedesisyon

Lagyan ng kaukulang tsek (✓) ang linya na kung saan magpapakita kung anong antas ka na sa pagdedesisyon mapapabilang.

Toddler _____

Teen-ager _____

Hippie _____

Accomplished Homemaker _____

Katapusang Bahagi ng Pagpapalalim

Sa bahaging ito ng modyul, nagbigay sa iyo ng bagong pananaw ang talakayan tungkol sa paksa maging sa iyong personal na buhay. Ngayong may malalim ka ng kaalaman sa aralin, handa ka nang ilipat ang iyong mga natutuhan.

PAGLILIPAT

Ang layunin mo sa bahaging ito ng modyul ay ilipat mo sa makatotohanang sitwasyon ang iyong mga natutuhan. Bibigyan kita ng tungkulin na magpapakita ng iyong buong kaalaman at katalinuhan hinggil sa paksa. Magkakaroon ka ng karagdagang gawain sa pamamagitan ng kongkretong paraan upang maging produktibo ang iyong pamumuhay bilang isang mag-aaral o kasapi ng pamilya. Gagawa ka ng isang poster.

GAWAIN 31. Paggawa ng Family Budget Plan

Sa bahaging ito ng aralin, gagawa ka ng *family budget plan* ng isang buwan. Inaasahang isasaalang-alang mo ang mga pangangailangan ng iyong pamilya upang mabuo ang plano. Tiyakin na wasto ang gagawing desisyon sa mga bagay na pagkakagastusan. Malaya kang gumawa ng mga paraan upang matapos ito. Maaaring kapanayamin ang mga kasapi sa pamilya tulad ng iyong mga magulang at kasambahay upang matulungan kang punan ang mga kakailanganing datos. Maaari ring ibahin o pagyamanin ang mga pamamaraan sa paggawa nito. Maaari ring gawin ito sa isang nakaaagaw-pansin na poster sa pamamagitan ng pagkuha ng larawan nito at *i-upload* sa iyong kompyuter at gamitin sa paggawa ng *online poster* gamit ang Glogster.

Mga Hakbang kung Paano Gamitin ang Glogster:

1. Bisitahin ang www.glogster.com
2. Mag-*sign-up* sa *glogster*
3. Sagutin ang mga kinakailangang detalye
4. I-klik ang *First Glog* na kahon at pumili ng *template*
5. Maaaring piliin lamang ang *horizontal* at *vertical template*
6. I-klik ang *text editor* ng bawat *bubble* at lagyan ng pagpapaliwanag tungkol sa iyong poster
7. I-klik ang *grab tool* at i-klik ang *grab still image* at maaaring *i-shot* ang *poster via webcam*
8. Pagkatapos nito ay i-klik ang *dashboard*
9. Maaari ring i-klik ang + *icon* upang *i-upload* ang imahe galing sa iyong *file*
10. I-klik ang *SAVE*

Maaari mong i-tsek ang iyong gawain kung ito ba ay may pag-unlad gamit ang tseklist sa ibaba.

Tseklis sa Ginawang *Family Budget Plan*

- _____ Naipakikita ang mga pangunahing pangangailangan at kagustuhan sa personal budget bilang isang miyembro na pamilya.
- _____ Nakalalaan ng tamang halaga na may katalinuhan sa paglilista ng Pangangailangan.
- _____ Nakapagtatantiya ng resonableng halaga ng pera para sa badyet na may pag-unawa na may kakapusan ito.
- _____ Naiuugnay ang ang personal na kagustuhan sa pangangailangan sa suliranin ng kakapusan sa pera.
- _____ Nasusuri ang kaibahan ng kagustuhan sa pangangailangan.

GAWAIN 32. Pagsulat ng Sanaysay

Sumulat ng isang sanaysay hinggil sa magagawa mong tulong upang makapili ka ng naaayong kagustuhan at pangangailangan. Ang iyong sanaysay ay *i-upload* bilang isang *blog* sa inyong grupo. Mula sa iyong sanaysay ay lalabas ang mga magagawang mungkahi upang personal na masolusyonan ang kakapusan dulot ng pangangailangan at kagustuhan. Ito ay bibigyan ng puntos ayon sa sumusunod na rubrik.

RUBRIK SA PAGBUO NG SANAYSAY

PAMANTAYAN	NAPAKAGALING 4	MAGALING 3	NALINANG 2	NAGSISIMULA 1
ORGANISASYON	Ang panimula at nilalaman ay nakakaenganyo at nagsasaad ng pangunahing nilalaman ng paksa, nagbibigay ng kabuuang pananaw at panapos na pangungusap.	Nagsasaad ng pangunahing nilalaman ng paksa, nagbibigay ng kabuuang pananaw at panapos na pangungusap.	Nagsasaad ng pangunahing nilalaman ng paksa at may mga bahagi na kailanganng ayusin upang maging maliwanag ang ideya.	Walang malinaw na panimula.
POKUS AT DETALYE	May isang malinaw at nakapokus na paksa, suportado ng tamang detalye	May isang malinaw at nakapokus na paksa.	May isang paksa ngunit may mga detalye na walang kaugnayan sa paksa.	Ang paksa at pangunahing ideya ay magkaiba.

	at wastong impormasyon.			
PAGKAKAAYON AT KAANGKUPAN	Ang mga mungkahi ay naaayon at angkop sa kakayahan, edad at estado ng isang mag-aaral.	Ang mga mungkahi ay naaayon sa kakayahan, edad at estado ng isang mag-aaral.	May mga mungkahi na hindi praktikal na gawin.	Ang mga mungkahi ay kulang at mahirap isagawa.
ISTRUKTURA, GRAMATIKA AT MEKANIKS	Ang lahat ng pangungusap ay wasto ang pagkasulat at may pagkakaiba sa istruktura. Walang mali sa gramatika, pagbabaybay, o mekaniks.	Halos lahat ng pangungusap ay wasto ang pagkagawa, may pagkakaiba ang haba at walang mga mali na nakasasagabal sa pag-unawa sa paksa.	Halos lahat ng pangungusap ay tama ang pagkagawa subalit magka-kapareha ang haba. May mga mali sa gramatika at pagbabaybay subalit hindi nakasasagabal sa pag-unawa sa paksa.	Ang mga pangungusap ay hindi maganda, at mahirap unawain. Maraming mali sa gramatika, pagbabaybay, at istruktura na nakasasagabal sa pag-unawa.

GAWAIN 33. Pagsagot ng Footprints

Isulat ang pangangailangan ng pamilya sa kaliwang listahan, at kagustuhan naman sa kanan. Isulat naman sa gitna ang mga bagay na pwedeng isantabi.

Ngayon, ito na ang mga pangangailangan at kagustuhan ko.

Pangangailangan

Pwedeng Maisantabi

Kagustuhan

GAWAIN 34. Pagsagot ng Synthesis Journal

Bilang pagtatapos, ating sasagutin ang *Synthesis Journal*.

<i>Synthesis Journal</i>		
Ano Ang Aking Ginawa?	Ano ang Aking Mga Natutuhan?	Paano ko Ito Magagamit?

Katapusang Bahagi ng Paglilipat

Masusi mong pinag-aralan at naunawaan ang mahalagang kaisipan sa Ekonomiks bilang agham panlipunan, saklaw at kahalagahan nito sa araw-araw na pagdedesisyon at pamumuhay maging ang mahalagang konsepto ng kakapusan, ang palatandaan at epekto nito at implikasyon nito sa ating pangangailangan at kakapusan ng ating pinagkukunang-yaman. Natupad mo na rin ang pangunahing proyekto, ang paggawa ng poster ng *Family Budget Plan* na magpapatunay ng lawak at lalim ng iyong kaalaman sa paksa. Ano ang pakiramdam mo habang ginagawa mo ito? Anong pansariling pagkatuto ang iyong naranasan? Nawa’y nakatulong ito upang lalo mong isabuhay ang pagiging isang matalinong konsyumer o miyembro ng isang pamilya o pamayanan.

Pagbati sa iyo sa matagumpay mong pagtapos ng modyul na ito! Bago ka pumunta sa susunod na aralin, sagutin mo muna ang panghuling pagtataya.

PANGHULING PAGTATAYA

Alamin natin ngayon kung may natutuhan ka sa araling tinalakay sa pamamagitan ng pagsagot sa panghuling pagtataya. I-klik lamang ang titik ng wastong sagot at sagutin lahat ang mga tanong. Pagkatapos, makikita mo ang nakuha mong iskor. Tandaan mo ang mga aytem at mga tanong na hindi mo nasagot. Malalaman mo ang wastong sagot habang pinag-aaralan mo ang modyul na ito.

Kung handa ka na, i-klik ang SIMULA.

Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa naka display sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*.
3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.

4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyo sa loob ng isang linggo dahil aalis sila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain, makabuluhan at makatotohanan

5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *Ways and Means Committee* ng *Supreme Student Government* at naatang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado

6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
  - a. Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho.
  - b. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto.
  - c. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig.
  - d. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod

7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailangan sa kagustuhan?
  - a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.

8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
  - a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno   kagubatan

- Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito.

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga mall? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng pangangailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.
  - d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.

11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali sa mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokolate at relos
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo*
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko

13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumli ng *stocks* sa *market* bilang *investment*
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansarilng badyet

14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang-ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
  - a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang-damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan

15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
  - a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.

16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
  - a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith

17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
  - a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang supply ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig

18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
  - a. Pagtitipid ng kuryente tuwng ginagamit.
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman.
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan.
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya.

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
  - a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaan ang anumang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.
  - c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.

20. Bilang miyembro ng pamilya Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
  - a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasya.

GLOSARYO NG MGA TERMINONG GINAMIT SA MODYUL

Kagustuhan- Mga bagay na nagbibigay ng kasiyahan sa tao ngunit maaari namang mabuhay kahit wala ang mga ito dahil hindi nakasalalay ang buhay ng tao sa mga bagay na ito. Halimbawa nito ang mga *cellphone*, kompyuter, alahas, sasakyan, at mga hindi materyal na bagay tulad ng karanasan.

Pangangailangan- Ang mga bagay na kailangan ng tao upang mabuhay. May mga pangunahing pangangailangan (*primary o basic needs*) ang tao tulad ng pagkain, damit, at tirahan na mahalaga sa pananatili ng kanyang buhay .

TALASANGGUNIAN AT MGA WEBSITE NA GINAMIT SA MODYUL

Cervantes, Meriam Cr.etal.2010. **Economics Basic Principles, Applications and Issues, A Teaching and Learning Guide.** Quezon City: Vibal Publishing House, Inc.

Rillo, Julia D.et.al.2004. **Makabagong Serye, Ekonomiks: Pagsulong at Pag-unlad.** Quezon City: Vibal Publishing House, Inc.

Saura, Rizalyn.etal. 2013. **Pagtanaw at Pag-unawa: Ekonomiks.** Makati City:Diwa Learning Systems, Inc.

Zaraspe, Gerard Michael. 2007. **Ekonomiks Para sa Umuunlad na Pilipinas.**Quezon City:Phoenix Publishing House, Inc.

Websites

<https://www.youtube.com/watch?v=kZlibOvYvBw> –things I want song
<http://www.youtube.com/watch?v=XIs83L0hWyk> - tungkol sa tamang paggasta ayon sa pangangailangan
<http://schoolmediainteractive.com/view/object/clip/3EEFF062A8AB36FFC6EBE73DDB5AD315> interactive quiz on needs and wants

<http://www.slideshare.net/dianerizaldo/pangangailangan-at-kagustuhan-24160244>- Pangangailangan at kagustuhan - may kasamang teorya.

<http://www.slideshare.net/headsupbiatch/pinagkaiba-ng-pangangailangan-sa-kagustuhan> dalawang uring pangangailangan

<http://www.youtube.com/watch?v=-A916v81YQ> – depinisyon ng scarcity

<http://www.slideshare.net/rafaeladantes/proyekto-sa-ap-16420536> - powerpoint presentation tungkol sa pangangailangan at teorya..

<http://prezi.com/-y3x6skkqssc/> -precis tungkol sa kagustuhan-at-pangangailangan

<https://www.youtube.com/watch?v=9r7VyiTCh8k> - new forms of needs and wants in modern times

<https://www.youtube.com/watch?v=dPdmgHBT1pg> pangangailangan at kagustuhan at mga salik na nakakaimpluwensiya sa kagustuhan..

<https://www.youtube.com/watch?v=nuJn7pRvuj8> do I need it? Consumerism - who convinced me?

<http://definitelyfilipino.com/blog/2012/03/04/bakit-wala-kang-pera/>

<https://www.youtube.com/watch?v=tzQ9vrvTAtk> - hierarchy of needs of Ratattouille

<https://www.youtube.com/watch?v=UyO-RI8BspQ> video—pangangailangan at kagustuhan--alin ba ang dapat unahin ano ang mangyayari kung unahin natin ang kagustuhan ? –ugnayan ng personal na kagustuhan..

<https://www.youtube.com/watch?v=OmzRi54QQ1w> conversation among father, son, and grandpa. On . needs and wants

<https://www.youtube.com/watch?v=f74rawHBfac> Puppet Show - Decisions. Making the right choices. Part 1

<https://www.youtube.com/watch?v=G9hVw70JxfQ> -Pangangailangan ng tao-knowledge Channel -Tinatalakay ang mga tinutugunang pangangailangan upang maging maayos ang pamumuhay pangunahin dito ang pagkain, tirahan at damit

http://www.ibon.org/ibon_surveys.php?page=&id=378 IBON Survey: Many Filipinos have difficulty spending for basic needs

Pinagkunan ng mga Larawan:

www.theguardian.com - larawan ng punong kahoy

en.wikipedia.org – larawan ng kagubatan

<http://www.jumbodumbthoughts.com/2013/11/giving-cash-to-the-poor.html> - how do Low Income Filipino Spend P1000

https://www.google.com.ph/search?q=images+Maslow+hierarchy+of+needs&source=Inms&tbn=isch&sa=X&ei=CDwDVJD9GI_W8gXi04KIDg&ved=0CAgQ_AUoAQ#q=images+Todaro%27s+hierarchy+of+needs&spell=1&tbn=isch&facrc=&imgdii=&imgrc=zJD9PSapu6itrM%253A%3BOS4W7YKF8MdcgM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.mindtools.com%252Fmedia%252FDiagrams%252FAlderfer.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.mindtools.com%252Fpages%252Farticle%252FnewTMM_78.htm%3B450%3B244 – Maslow versus Alderfer’s Theory

https://www.google.com.ph/search?q=images+Maslow+hierarchy+of+needs&source=Inms&tbn=isch&sa=X&ei=CDwDVJD9GI_W8gXi04KIDg&ved=0CAgQ_AUoAQ#facrc=&imgdii=&imgrc=CUPyflbKF2JblM%253A%3B4CQpnDWoZsab1M%3Bhttp%253A%252F%252Ffrjnello.files.wordpress.com%252F2014%252F03%252Fmaslows-new-hierarchy-of-gneeds.png%253Fw%253D558%3Bhttp%253A%252F%252Ffrjnello.com%252F2014%252F03%252F%3B497%3B410 – Basic Human Needs

<https://www.google.com/search?site=img&tbn=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs> – Home Economics Cartoon

www.census.gov.ph386 × 233 [Search by image](#) – larawan ng Family Income and Expenditure

www.census.gov.ph653 × 275 [Search by image](#) – larawan ng percent Expenditure Survey by Sex

<https://www.google.com/search?site=img&tbn=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs> – Survey ng What do we really need?

https://www.google.com.ph/search?q=One+minute+pause+graphic+organizer&spv=2&biw=1280&bih=699&tbn=isch&imgil=JHko3uy40SewMM%253A%253Bzotz2cHu2PiiRM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.teacherspayteachers.com%25252FProduct%25252FThree-Minute-Pause-Graphic-Organizer-1268384&source=iu&fir=JHko3uy40SewMM%253A%252Czotz2cHu2PiiRM%252C_&usq=ISlkf8LeTXHv65y-BdqnW8yEm4w%3D&sa=X&ei=RO0PVNTsG-TAigLt0IG4Ag&ved=0CDAQ9QEwAw#facrc=&imgdii=&imgrc=CeR90qHVDfTZFM%253A%3BleYAeq11xjn_0M%3Bhttps%253A%252F%252Fbossysmile.files.wordpress.com%252F2011%252F09%252Ftraffic-lights1.jpg%3Bhttps%253A%252F%252Fbossysmile.wordpress.com%252Ftag%252Fformative-assessment%252F%3B768%3B960 – larawan ng Kulay ng Pag-unawa

https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs+and+wnats&oq=caricature+about+needs+and+wnats&gs_l=img.3...863.9317.0.9647.34.12.1.21.22.0.129.1085.7j4.11.0...0...1ac.1.52.img..17.17.1115.SWmX2j8jzTA&gws_rd=ssl#q=needs+and+wants+pictures&tbm=isch&facrc= &imgdii= &imgrc=L10HmPFTWWOB9M%253A%3BFRNExdYIrEqIM%3Bhttp%253A%252F%252Fth01.deviantart.net%252Ffs48%252FPRE%252F%252F2009%252F223%252Fb%252Fe%252FWant vs Need by rogaziano.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fcraptastical.com%252Fwants-versus-needs%252F%3B786%3B1017 – quotation about needs

<https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs> – quotation about needs

<https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih=567&q=caricature+about+needs> – quotation about needs

https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1360&bih=580&q=Filipino+toddler&oq=Filipino+toddler&gs_l=img.3..0i5j0i24i5.5380.15572.0.15799.29.24.1.2.2.1.557.3520.2-8j2j1j1.12.0...0...1ac.1.53.img..15.14.3225.gLatPQohlGg&gws_rd=ssl#tbm=isch&q=Filipino+toddler+buying+food&facrc= &imgdii= &imgrc=kNiU6sFNcLC0zM%253A%3B9UE-bgl4L9jnzM%3Bhttp%253A%252F%252Fblog.lenddo.com%252Fwp-content%252Fuploads%252F2011%252F06%252Flendda_flag3.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.lenddo.com.ph%252Fblog%252F2011%252F06%252Fwhat-filipino-citizens-can-do%252F%3B702%3B690 – larawan ng batang Pilipino

https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1360&bih=580&q=Filipino+toddler&oq=Filipino+toddler&gs_l=img.3..0i5j0i24i5.5380.15572.0.15799.29.24.1.2.2.1.557.3520.2-8j2j1j1.12.0...0...1ac.1.53.img..15.14.3225.gLatPQohlGg&gws_rd=ssl#tbm=isch&q=Pinoy+teen+agers&facrc= &imgdii= &imgrc=K0bNnOWMNxQ1QM%253A%3BIYmxOIZbW2FMiM%3Bhttp%253A%252F%252Fi238.photobucket.com%252Falbums%252Fff212%252Fjenniefakcute%252Fal.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fforum.tribalwars.net%252Fshowthread.php%253F75466-Pinoy-Pride-!!!%252Fpage6%3B333%3B500 – larawan ng teen-ager

https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1360&bih=580&q=Filipino+toddler&oq=Filipino+toddler&gs_l=img.3..0i5j0i24i5.5380.15572.0.15799.29.24.1.2.2.1.557.3520.2-8j2j1j1.12.0...0...1ac.1.53.img..15.14.3225.gLatPQohlGg&gws_rd=ssl#tbm=isch&q=Filipino+young+professional&facrc= &imgdii=seIXuW_0ixNDvM%3A%3B-zLVfYIMRpXr1M%3BseIXuW_0ixNDvM%3A&imgrc=seIXuW_0ixNDvM%253A%3BiGeTgRJEp4SvJM%3Bhttp%253A%252F%252Fstatic.rappler.com%252Fimages%252Ffilipina-joining-the-workforce-rappler.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.rappler.com%252Fbusiness%252

[F39992-well-educated-filipino-women-join-philippine-workforce%3B640%3B360](#)
 larawan ng Young Professional

https://www.google.com/search?site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1360&bih=580&q=Filipino+toddler&oq=Filipino+toddler&gs_l=img.3..0i5j0i24i5.5380.15572.0.15799.29.24.1.2.2.1.557.3520.2-8j2j1j1.12.0...0...1ac.1.53.img..15.14.3225.gLatPQohlGg&gws_rd=ssl#tbm=isch&q=Filipina+homemaker&facrc= &imgdii= &imgrc=INfGwvdkz19rLM%253A%3BhD6YFuAPbDiRHM%3Bhttp%253A%252F%252Fpinay.com%252Fwp-content%252Fuploads%252F2014%252F09%252FMaid-From-the-Philippines-or-Maid-in-America-Pinaydotcom.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fpinay.com%252Fmaid-philippines-maid-america%252F%3B700%3B325 – larawan ng Filipino homemaker

<https://www.google.com.ph/search?q=One+minute+pause+graphic+organizer&spv=2&biw=1280&bih=699&tbm=isch&imgil=JHko3uy40SewMM%253A%253Bzotz2cHu2PiIRM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.teacherspayteacher.com%25252FProduct%25252FThree-Minute-Pause-Graphic-Organizer-1268384&source=iu&fir=JHko3uy40SewMM%253A%252Czotz2cHu2PiIRM%252C &usq= ISlkf8LeTXHv65y-BdqW8yEm4w%3D&sa=X&ei=RO0PVNTsG-TAigLt0IG4Ag&ved=0CDAQ9QEwAw#tbm=isch&q=Shopping+list&facrc= &imgdii= &imgrc=uXsiQO-jhwDymM%253A%3BJ32RqzwayDRD-M%3Bhttp%253A%252F%252F3.bp.blogspot.com%252F-ABsOWbUp5nw%252FTxsqpcRh1il%252FAAAAAAAAAAGs%252FTE1PKX-vUsY%252Fs1600%252FShopping%2525252520List%2525252520Printable1.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Ffirstgrademonkeybusiness.blogspot.com%252F2012%252F01%252Ftime-away-to-create-teaching-different.html%3B1600%3B1236-> larawan ng shopping list

Aralin 3: Pagkonsumo

Panimula at mga Pokus na Tanong

Ipaglagay natin na binigyan ka ng iyong mga magulang ng pagkakataong magpasya kung paano mo gugulin ang iyong badyet sa loob ng takdang panahon, ano ang iyong gagawin? Paano mo pagkakasyahin ang iyong badyet? Paano magiging produktibo ang gagawin mo? Paano matatamasa ang mga karapatan sa pagkonsumo sa gitna ng mga salik na nakaaapekto nito? Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?

Sa modyul na ito, sasagutin mo ang tanong na Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao? Habang sa proseso nito ay pag-aaralan mo ang mga paksang naitala sa ibaba.

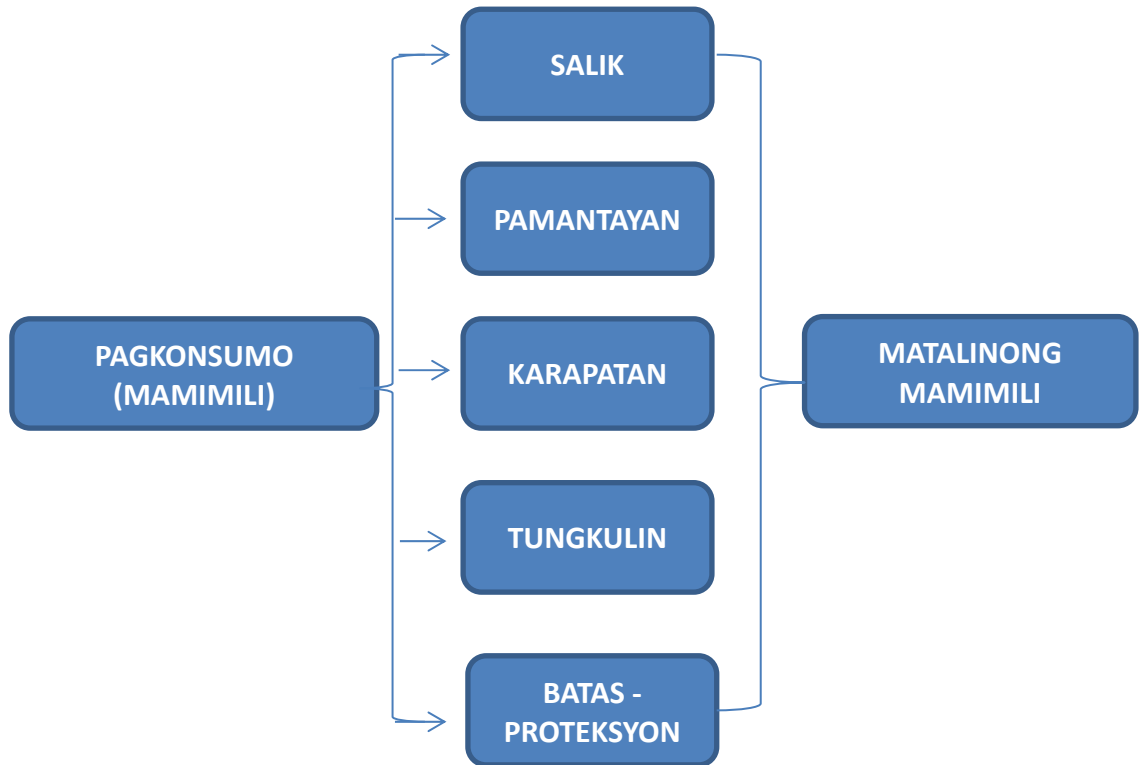
Saklaw ng Modyul

Sa aralling ito, matututuhan mo ang sumusunod:

<i>Pamagat</i>	Matutuhan mo ang...	Bilang ng Oras/ Sesyon
Konsepto ng Pagkonsumo	Naipaliliwanag ang konsepto ng pagkonsumo	
Salik sa Pagkonsumo	Nasusuri ang mga salik na nakakaapekto sa pagkonsumo	
Iba't ibang Pamantayan sa Matalinong Pamimili	<p>Naipamamalas ang talino sa pagkonsumo sa pamamagitan ng paggamit ng pamantayan sa pamimili</p> <p>Naipagtatanggol ang mga karapatan at nagagampanan ang mga tungkulin bilang isang mamimili</p>	

Concept Map ng Modyul

Ito ang simpleng mapa ng mga paksa na ating tatalakayin sa modyul.

Inaasahang Kasanayan

Upang maayos mong matapos ang mga gawain sa modyul na ito, kailangan mong tandaan ang mga sumusunod:

1. Nasasaliksik ang mga datos.
2. Napapahalagahan ang bahaging ginampanan ng pagiging matalinong mamimili.
3. Nakagagawa ng mga grapikong pantulong sa pag-unawa.
4. Naipapaliwanag ang mga datos.
5. Nagagawa ang paglalarawan ng ekonomiya.
6. Nagagamit ang mga materyales mula sa teknolohiya.
7. Nasusuri ang mga dokumento.
8. Nabubuo ang mapa ng konsepto.
9. Nakikilahok sa pangkatang talakayan.
10. Nakalilikha ng mga alternatibong sitwasyon.
11. Nagagampanan ang mga tungkulin bilang matalinong mamimili
12. Nakapagpapasya nang matalino sa pagpili ng mga dapat unahin.

PANIMULANG PAGTATAYA

Alamin natin ngayon kung may kaalaman ka sa araling tatalakayin sa pamamagitan ng pagsagot sa panimulang pagtataya. I-klik lamang ang titik ng wastong sagot at sagutan lahat ang mga tanong. Pagkatapos ay makikita mo ang nakuha mong iskor. Tandaan mo ang mga aytem at mga tanong na hindi mo nasagot ng tama. Malalaman mo ang wastong sagot habang pinag-aaralan mo ang modyul na ito. Kapag natapos mo ang modyul, sasagot ka muli ng kaparehong pagtataya.

Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa nakadisplay sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*.
3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.
4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyo sa loob ng isang linggo dahil aalis

- silá. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
- Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan
5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *Ways and Means Committee* ng *Supreme Student Government* at naatasang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
- Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - Makatotohanan, malikhain at organisado
6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
- Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod
7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailagan sa kagustuhan?
- Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - Nagbibigay ng kaluguran sa tao.
8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
- Antas ng kita
  - Antas ng edukasyon
  - Paniniwala sa buhay
  - Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno

kagubatan

- Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito:

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga *mall*? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng pangangailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.
  - d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.

11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali ng mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang–katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokolate at relos
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko

13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumili ng *stocks* sa *market* bilang *investment*.
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago.
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan.
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansariling badyet.

14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang-ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
  - a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang-damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan

15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
  - a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.

16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
  - a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith

17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
  - a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang *supply* ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig

18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
  - a. Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit.
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman.
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan.
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya.

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
  - a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaang anuman ang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.
  - c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.

20. Bilang miyembro ng pamilya Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
  - a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasya.

PAGTUKLAS

Simulan natin ang modyul na ito sa pamamagitan ng isang gawain.

GAWAIN 1. Music Video Analysis

Panoorin mo ngayon ang isang *video* na may kaugnayan sa paksang tatalakayin. Matapos mo itong mapanood, sasagutin mo ang mga tanong kasunod nito. I-klik ang *link* na ito:

<https://www.youtube.com/watch?v=8YioR2ULrr&list=PLF034B586ABDB4329>

Movie Film for the Overconsumption of Stuff

<https://www.youtube.com/watch?v=c5fEEy53kJs&list=PLF034B586ABDB4329&index=85> Over Consumption Part 1

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang ipinapakita sa *video*?

---

2. Nangyayari ba ito sa iyo? Ipaliwanag.

---

3. Paano ka kumukonsumo?

---

4. Paano mo pagkakasyahin ang iyong badyet?

---

5. Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?

GAWAIN 2. Map of Conceptual Change

Gawain 2 : Map of Conceptual Change

Sa ibaba ay makikita ang isang *Map of Conceptual Change* na **IRF Chart** na magiging pangunahing gabay mo upang mamonitor ang daloy ng pagbabago na iyong natutuhan. Sa pagkakataong ito, sasagutin mo lamang ang **Inisyal na bahagi**, samantalang ang iba pang bahagi nito ay sa susunod na mga gawin.

Isusulat mo ngayon ang iyong **Inisyal** na kaalaman na may kaugnayan sa tanong na **Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?**

IRF CHART

Initial Answer	
Revised Answer	
Final Answer	

Katapusang Bahagi ng Pagtuklas

Naibigay mo na ang iyong inisyal na kaisipan tungkol sa paksa sa pagkonsumo.

Hinihikayat kitang basahin, unawain at sagutin lahat ng gawain upang matutuhan, maunawaan at magawa mo ng tama ang mga dapat maisakatuparan sa araling ito. Ang lahat ng gawain dito ay sadyang inilaan upang maging handa ka sa gagawin mong perormans/proyekto sa pagtatapos ng modyul.

Ang proyekto na iyong gagawin ay magpapakita ng katangian ng isang matalino at produktibong mamamayan ng lipunan na magsusulong ng patuloy na pagbabago at pag-unlad sa kasalukuyang panahon at sa hinaharap.

PAGLINANG/ PAGPAPATIBAY

Matutuhan at mauunawaan mo sa bahaging ito ng modyul ang mga pangunahing konsepto tungkol sa *pagkonsumo at katangian bilang matalinong mamimili*.

Patuloy mo ring pagnilay-nilayan ang tanong na **paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?**

GAWAIN 3. Pakikipanayam

Interbyuhin mo ang 3-5 na taong madalas mong makasalamuha at alamin mo kung ano-ano ang mga bagay na madalas nilang kinukonsumo at ano ang mga salik na nakaiimpluwensiya sa kanilang pagkonsumo.

Matapos mo itong magawa, ipasa mo ito sa iyong guro gamit ang evernote o maaari ring *i-print* ito.

Mga Hakbang sa Paggamit ng www.evernote.com

1. I-klik lamang ang *link* na ito www.evernote.com
2. Gumawa ka ng sarili mong *account* sa *evernote* gamit ang iyong *existing email account* at gamitin din ang kaparehong *password*
3. Lalabas ngayon ang *environment* ng *evernote*
4. I-klik ang *button* ng *new note* at magsimula ng mag-encode ng *title* at iyong repleksyon, matapos itong gawin, sa *upper right corner* i-klik and

arrow ng share button at piliin ang facebook or email upang i-send ang iyong repleksyon.

5. Pagkatapos ay mag-sign out na.

Gayundin din, gumawa ka ng online graphic organizer gamit website na ito <https://www.draw.io/#>

Paggawa ng sariling grapikong pantulong

Gawin ang mga sumusunod:

- ✓ I-klik ang “create new diagram”
- ✓ I-type mo ang napiling *file name* at sa ibaba ay piliin ang *blank diagram*
- ✓ sa kaliwang bahagi ng *screen* ay pumili ka ng mga hugis at i-klik ang *drag* ito sa gitna
- ✓ Kapag nabuo na ang *diagram* ay i-save mo ito o maaaring i-email sa guro o di kaya ay i-imbed sa isang *forum* para makita ng iyong mga kaklase.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Mula sa iyong pakikipanayam, ano-ano ang kadalasang kinukonsumo ng iyong mga nakausap?

---

2. Ano-ano ang mga pangunahing salik kung bakit sila kumukonsumo?

---

3. Sumasang-ayon ka ba sa sinabi nila? Bakit?

---

4. Para sa iyo, ano-ano ang mga posibleng salik upang ikaw ay kumunsumo? Bakit?

---

5. Ano ang mga bagay ang iyong mas pinahahalagahan? Patunayan.

Dadako tayo ngayon sa susunod na gawain upang makita mo kung ano ang sinasabi ng ilang ekonomista tungkol sa mga salik ng pagkonsumo.

GAWAIN 4. Pagbasa ng Artikulo

I-klik mo ang mga *link* sa ibaba upang maihambing ang iyong nasaliksik sa kung ano ang sinasabi ng ilang ekonomista ukol sa mga salik na nakaiimpluwensiya sa pagkonsumo.

1. <http://economics000rainargifel.wordpress.com/mga-salik-na-may-kinalaman-sa-pagkonsumo/Link 2>
2. <http://www.slideshare.net/alexagupe/mga-salik-na-nakakaapekto-sa-pagkonsumo-27649581>
3. <http://prezi.com/3d54vumzjvlw/aralin-15-salik-na-nakakaapekto-sa-demand/>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=S5SkzSOMgf0>

Sagutin mo ang mga tanong.

1. May pagkakatulad ba ang inyong mga sagot? Ano ang mga ito?

---

2. Ano ang naramdaman mo ng pagkakatulad at pagkakaiba ng inyong mga sagot?

---

3. Bakit kaya sa palagay mo magkatulad ag inyong sagot?

---

4. Anong pagpapahalaga ang ipinapakita ng iyong mga sagot?

---

5. Paano makatutulong upang maging produktibo ang iyong pamumuhay sa iyong ginagawang pagpapasya kung ano ang ikukonsumo?

GAWAIN 5. Video Analysis

Ang mga *link* sa ibaba ay mga *video* na nagpapakita ng uri at antas ng ating pagkonsumo. I-klik ito at panoorin, pagkatapos ay sagutin ang *video analysis worksheet*. Pumili lamang ng isang *video* na pumukaw ng iyong atensyon. I-klik ang mga *link*.

1. <https://www.youtube.com/watch?v=X9ne2GW0MDM>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=9eoHHHuxi20>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=u0Y2hqyj0s>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=3iGO5O7nSxk>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=PRNvhGND7Kc>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=R6NkGi5GGZQ>

VIDEO ANALYSIS WORKSHEET	
Pamagat	
Pinagkunan	
Author	
Introduksyon	

Paglalarawan ng kaso	
Talakayan	
Pagtatapos	

Matapos mo itong masagot, ipasa sa guro gamit ang *e-mail* o anumang *electronic means*. Ipadala ito sa *Teacher’s Dashboard*.

Kumpletuhin ang stem ng bawat pahayag ng *3-Minute Pause*.

Ang aking natutuhan mula sa *video* ay _____

_____

_____

Ang mga nais ko pang matutuhan ay _____

_____

_____

Matootohan ko ang mga ito kung ako ay _____

_____

Kaya ang gagawin ko ay _____

_____

Binabati kita sa iyong pagiging matapat na pagsagot sa 3 – *Minute Pause*. Sinisiguro ko na magiging matagumpay ka sa susunod na gawain dahil kinilala mo ang sarili mong kakayahan. Magpatuloy ka!

TANDAAN

Ginagamit ang pag-aanunsiyo upang maipakilala ang mga produkto, ganoon din ang impormasyong taglay nito. Maaaring layunin nito na turuan tayo na maging matalinong mamimili, subalit hindi maipagkakaila na may mga mapaglinlang sa layunin nito. Kaya naman bilang mamimili kailangan mong alamin kung totoo ang ipinapahiwatig ng pag-aanunsiyo.

Matapos mong matutuhan ang mga uri at antas ng pagkonsumo, binibigyan kita ngayon ng pagkakataong pumili ng mga materyal na gagamitin sa susunod na paksa. Pag-uusapan naman nating ngayon ang pag-aanunsiyo o *advertisement*

GAWAIN 6. Pagsusuri ng Advertisement

Maghahanap ka ng *print or non-print* na halimbawa ng pag-aanunsiyo na ipinapakita ang mga sumusunod:

- a. Katangian ng pag-aanunsiyo
- b. *Product Ad*
- c. Paraan na ginamit sa pag-aanunsiyo
- d. Maaari ka ring magdagdag ng katangian, *product ad* at paraan na ginamit (titik h)

KATANGIAN	PRODUCT AD	PARAAN NA GINAMIT
a. Pag-eendorso ng mga sikat na personalidad		
b. 9 out of 10 ang gumagamit sa produkto		
c. 9 out of 10 ang gumagamit sa produkto		
d. Pagpapakita ng paraan ng paggamit		
e. Nagpapakita ng masayang epekto ng paggamit		

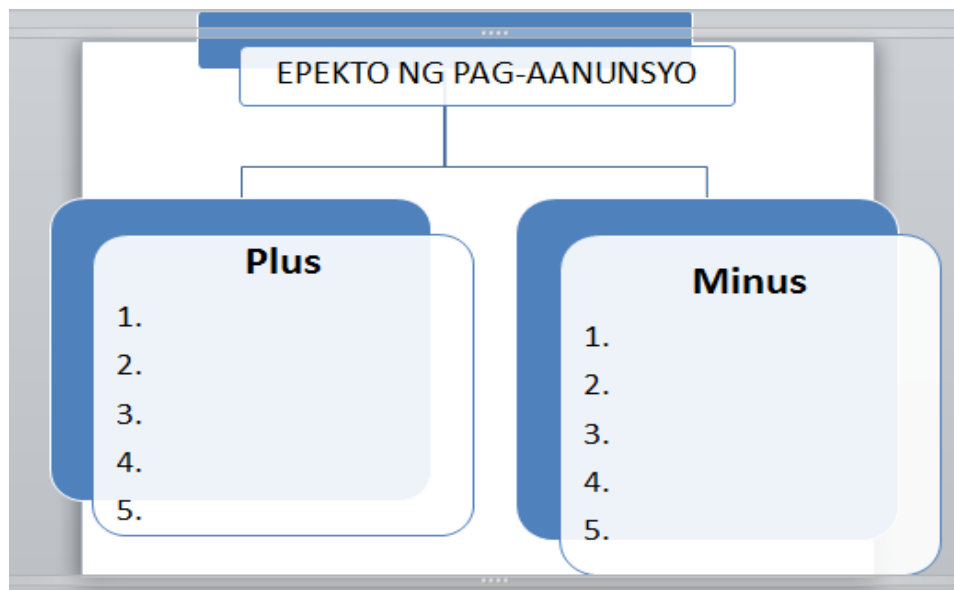
f. <i>Avail now, while supplies last</i>		
g. <i>Dare to be different!</i>		
h.		

Maaari ka pang magdagdag ng detalye sa talahanayan kung kinakailangan.

GAWAIN 7. Plus-Minus Sign

Plus – Minus Sign. Tukuyin at isulat ang mga kapaki-pakinabang at di-kapaki-pakinabang na epekto ng pag-aanunsyo.

- ✓ **Plus** - Isulat ang kapaki-pakinabang na epekto ng pag-aanunsiyo
- ✓ **Minus** - Isulat ang hindi kapaki-pakinabang na epekto ng pag-aanunsiyon

GAWAIN 9. Paggawa ng Sariling Advertisement

Gagawa ka ngayon ng sariling *advertisement* kung saan gagamit ka ng anumang *electronic medium* upang maisagawa ito. Sa iyong gagawing pag-aanunsiyo, inaasahang makikita ang sumusunod:

- a. Katangian ng pag-aanunsiyo
- b. Produkto na iniindorso
- c. Layunin ng pag-aanunsiyo
- d. Medium na ginamit
- e. Kritikal at malikhain

Ipasa mo ito sa iyong guro gamit ang anumang *electronic means*. Ilagay ang link para sa *dashboard* sa ibaba.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang mga pangunahing kaisipan ang iyong natutuhan sa paksa ng pag-aanunsiyo at epekto nito?

---

2. Bakit mahalaga ang pag-aanunsiyo?

---

3. Paano ka naaapektuhan sa hindi tamang paggamit ng pag-aanunsiyo?

---

4. Paano mo maipakikita ang pagiging produktibo at matalinong mamimili?

Kumusta na ang pagsasagawa mo sa mga gawain? Nais kong malaman mo ang mga pagbabago sa iyong natutuhan, kaya babalikan mo ngayon ang *Map of Conceptual Change* upang mapatunayan ito.

GAWAIN 10. Map of Conceptual Change

Isusulat mo ngayon sa bahagi ng *Revised Answer* ang pagbabago kung mayroon man sa iyong natutuhan gamit ang IRF Chart. Sagutin mo uli ang tanong na **Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?**

IRF CHART

Initial Answer	
Revised Answer	
Final Answer	

Katapusang Bahagi ng Paglilinang

Sa bahaging ito ng modyul ay natukoy at natalakay na ang pangunahing konsepto na may kaugnayan sa paksa. Nanood ka ng *video* na ipinakita ang mga konsepto, antas at uri. Gayundin ang mga uri ng pag-aanunsiyo na malaki ang epekto upang mahikayat ang mamimili na kumunsumo.

Nakapagbasa ka rin ng mga artikulo na tutulong sa iyo upang maunawaan ang mga salik kung bakit kailangan ang pagkonsumo. Higit sa lahat, nakapagpanayam ka ng iilang tao upang maiugnay mo ang iyong natutuhan sa tunay na buhay. Kaya, ipagpatuloy mo ang iyong gawain sa araling ito.

PAGPAPALALIM

Sa bahaging ito ng modyul naisagawa mo na ang mga pangunahing kasanayan na inaasahang malinang sa iyo. Nakalap mo na ang mga impormasyon at ideya na kakailanganin mo upang matagumpay na maisagawa ang susunod na gawain.

Sa susunod na bahagi ng modyul, mapapalim mo ang iyong pag-unawa sa iba't ibang aspekto ng paksa at matutulungan kang masagot ang tanong na: **Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?** Kaya ipagpatuloy mo na!

GAWAIN 11. Video Analysis

I-klik ang *link na ito* <https://www.youtube.com/watch?v=vj7XExwChwI> upang malaman kung may katotohanan ang kasabihan sa *pagkonsumo, lalago ang ekonomiya*. Ang *video* ay may pamagat na *The Truth about Savings and Consumption*. Matapos ito ay sagutin ang *video analysis worksheet*.

VIDEO ANALYSIS WORKSHEET	
Pamagat	
Pinagkunan	
Author	
Introduksyon	

Paglalarawan ng kaso	
Talakayan	
Pagtatapos	

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ag ipinapakita sa *video*?

---

2. Nangyayari ba ito sa iyo? Ipaliwanag.

---

3. Paano ka kumukonsumo?

---

4. Paano mo pagkakasyahin ang iyong badyet?

---

5. Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?

GAWAIN 12. Data Analysis

I-klik ang *link* na nasa ibaba:

<http://www.census.gov.ph/sites/default/files/attachments/hsd/pressrelease/TABLE%203%20Percent%20Distribution%20of%20Family%20Expenditure.pdf>

o maaari ring gamitin ang *table* sa ibaba. Suriin ang kadalasang kinukonsumo ng mga Pilipino.

TABLE 3 Percent Distribution of Family Expenditure, by Expenditure Item for the Bottom 30 Percent and Upper 70 Percent Income Group: 2006 and 2003

Expenditure Items	2006			2003		
	All Income Groups	Bottom 30%	Upper 70%	All Income Groups	Bottom 30%	Upper 70%
Philippines						
Total expenditure (billion pesos)	2,563	267	2,297	2,038	212	1,827
Percent	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Food expenditures	41.4	59.1	39.3	43.1	60.2	41.1
Alcoholic beverages	0.7	1.2	0.6	0.7	1.2	0.7
Tobacco	0.9	1.7	0.8	1.1	2.0	1.0
Fuel, light, and water	7.6	7.3	7.7	6.5	6.6	6.5
Transportation and communication	8.2	3.8	8.7	7.3	3.2	7.8
Household operation	2.3	1.8	2.4	2.2	1.7	2.3
Personal care and effects	3.7	3.7	3.7	3.9	3.7	4.0
Clothing, footwear, and other wear	2.4	2.0	2.5	2.9	2.5	2.9
Education	4.4	1.3	4.7	4.0	1.3	4.3
Recreation	0.5	0.2	0.5	0.5	0.2	0.5
Medical care	2.9	1.7	3.0	2.2	1.4	2.3
Nondurable furnishings	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Durable furniture and equipment	2.7	0.8	2.9	2.6	0.8	2.9
Taxes	1.6	0.2	1.8	2.1	0.2	2.4
House rent/rental value	12.7	9.0	13.2	13.1	8.8	13.6
House maintenance and minor repairs	0.5	0.5	0.6	0.7	0.5	0.7
Special family occasions	2.8	1.7	2.9	2.6	1.6	2.7
Gifts and contributions to others	1.4	0.7	1.4	1.2	0.6	1.3
Other expenditure (including value consumed, losses)	3.0	3.3	3.0	2.9	3.2	2.9

Notes:

Details may not add up to totals due to rounding

Revised May 19, 2008

Source: National Statistics Office, 2006 Family Income and Expenditure Survey, Preliminary Results

Page last updated: July 9, 2008

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano-ano ang kadalasang kinukonsumo ng pamilyang Piipino?

---

2. Bakit mas malaki ang porsyento ng kita ng nasa bottom 30% ang *income* ang nagagamit sa *food expenditures*?

---

3. Bakit mas mataas ang porsyento ng *binabayaranang house rent/house value* ng nasa *upper 70%* ang *income*?

---

4. Anong kaisipan ang ipinapakita ng talaan ukol sa distribusyon ng *income* ng pamilyang Pilipino?

---

5. Paano pinagkakasya ang kita ng mga Pilipino?

---

6. Paano nakatutulong ang pagkonsumo at panggastos ng mga mamamayan sa ekonomiya ng bansa?

Gamit ang iyong natuklasan tungkol sa kontribusyon ng pagkonsumo sa kaunlaran ng ekonomiya, halika at tuklasin mo ang mga katangiang dapat taglayin ng isang matalinong mamimili.

GAWAIN 13. Pagsusuri ng mga Sitwasyon

Tukuyin kung anong katangian ng pagiging isang matalinong mamimili ang dapat pairalin.

SITWASYON	KATANGIAN
1. Sa pagbili mo ng gamot sa isang botika, tiningnan mo ang pabalat nito kasama na ang <i>expiration date</i> .	
2. Sadyang binili ang isang pares ng sapatos na may tatak na 20% discount dahil nasira na ang sapatos mo na pang-eskuwela	
3. Sa kabila ng nakaambang pagtaas ng presyo ng bigas sa pamilihan, pinili pa rin ng mga magulang mo na hindi bumili ng maramihan	
4. Inutusan ka ng ina mo at dala-dala mo ang listahan sa pamimili sa <i>grocery</i> ng mga bagay na kakailanganin sa araw-araw ngunit may nakita kang <i>buy 1 take 1</i> na <i>blouse</i> na gustong-gusto at di mo ito binili	
5. <i>In just 7 days puputi agad ang balat mo.</i> Ito ang sabi ng paborito mong artista sa tv <i>commercial</i> ng lotion, subalit pinili mo pa ring tangkilikin ang subok mo nang produkto	

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang mga naging kasagutan ninyo sa tanong?

---

2. Paano mo nasagot ang mga tanong?

---

3. Naranasan mo na ba ang mga nabanggit na sitwasyon?

---

4. Paano mo maipakikita ang pagiging matalinong mamimili?

Maaaring ilan sa mga naging sagot mo sa mga katangian ng matalinong mamimili ay pagiging *mapanuri*, *makatwiran*, *sumusunod sa badyet*, *hindi nagpapanic-buying at hindi nagpapadala sa anunsiyo*. Kung nakuha mo lahat ito ng tama, binabati kita. Taglay mo ang mga katangiang dapat maipamalas ng matalinong mamimili. Nais ko namang subukan mo ngayon ang iyong kakayahan sa tamang paggamit/pagkonsumo ng tubig sa pamamagitan ng *online game*.

GAWAIN 14. Online Quiz on Water Consumption

I-klik ang *link* na ito http://www.epa.gov/watersense/test_your_watersense.html at gawin mo ang *online test* upang mataya ang iyong kakayahan sa *water consumption and conservation*.

Matapos ma-klik ang *link* i-scroll down at i-klik ang *PLAY NOW*.

Repleksyon:
Natuklasan ko mula sa ginawang *online quiz* na _____, kaya simula ngayon, magiging matalino na ako sa pagkonsumo ng tubig sa pamamagitan nang _____
_____

Alam mo ba na may mga karapatan ka at tungkuli bilang mamimili. I-klik mo ang *link* na ito upang malaman ang iyong mga karapatan at tungkulin:

<https://www.youtube.com/watch?v=2q500iC1Rko> <https://www.youtube.com/watch?v=T3vWwQEPL4>

Maaari ring i-klik ang *link* na ito para sa teksto

<http://archives.pia.gov.ph/?m=12&sec=reader&rp=2&fi=p101018.htm&no=14&date=>

Bago basahin ang teksto, kailangan mo munang sagutin ang *prediction part* ng *Reciprocal Teaching Worksheet* upang maipakita ang iyong pasimulan ideya tungkol sa babasahin. Pagkatapos nito, simulan mo nang basahin ang teksto o panoorin ang mga *video*. Habang isinasagawa ito, gawin ang iba pang mga bagay na dapat masagot mula sa *worksheet*.

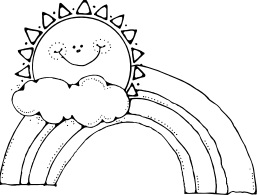

GAWAIN 15.

**Paggamit ng Reciprocal Teaching Strategies Worksheet
Reciprocal Teaching Worksheet**

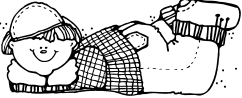
Basahin ang direksyon sa Ingles upang sagutin ang gawaing ito.

Use the “Reciprocal Teaching Cards” to help you complete this sheet. This worksheet may be completed in any order as you read, but you must fill in **each** section.

	<p>PREDICT Write one or two sentences that predict what the passage will be about. Base your response on the title or any other information contained in this text.</p>
--	--

	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	<p>CLARIFY</p> <p>Write down any words, phrases, or ideas that you do not understand as you read. After you have written down the words or ideas that need clarification, try to figure out what they mean by using the clarification clues you have learned. Do not use a dictionary. You may ask the teacher or a family member for help if you are not able to clarify a word. If you do not need to clarify any words, phrases or ideas, write NONE in the space provided.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	<p>VISUALIZE – MAKE A PICTURE IN YOUR MIND</p> <p>After you finish reading, draw a picture of what the passage makes you see in your imagination. Draw it on this paper in the space below.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	<p>QUESTION – ASK “TEACHER-LIKE” QUESTIONS</p> <p>Pretend you are the teacher and are going to give a test about what you have just read. Using the reciprocal teaching cards, write three “teacher-like” questions about the passage.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <p>1.</p>

	2.
	3.
	<p>SUMMARIZE Complete this summary frame about the passage you have just read.</p> <p>The passage about _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>begins _____ with _____</p> <p>_____</p> <p>_____, discusses (or develops) the idea that _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____ and ends with _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

Basahin ang balita.

Tagalog News: Feature: Bilang consumer, mayroon tayong mga karapatan at tungkulin ni [Carlo P. Canares](#) PIA Press Release 2010/10/18

Laoag City, Ilocos Norte (18 October) -- Ngayong buwan ng Oktubre ay ipinagdiriwang ang *Consumer Welfare Month*. Itinataguyod nito na maging kuntento at protektado tayong mga consumers. Sa taong ito, ang tema ng pagdiriwang ay *Consumers: Green Multipliers*.

Bilang *consumer* o mamimili, binigyan tayo ng pamahalaan ng proteksyon sa ilalim ng Republic Act No. 7394 o Consumer Act of the Philippines. Naisa-batas ito noong

July 15, 1992 at sinasaad ang State policy na pagbibigay proteksyon sa interes ng bawat consumer, pagtaguyod ng ating mabuting kapakanan at pagkakaroon ng tamang panuntunan sa pangangalakal at pagnenegosyo. Sa nasabing batas nakasaad ang walong karapatan nating mga consumer.

Una na rito ang *right to basic needs*. Tayo, bilang consumer, ay may karapatan sa sapat na pagkain, pananamit, masisilungan, pangangalagang pangkalusugan, edukasyon at kalinisan upang mabuhay.

Tayo ay mayroong karapatan sa tiyak na kaligtasan sa mga panindang makakasama o mapanganib sa aking kalusugan. *Ang'right to safety'* ay nagbibigay sa atin ng proteksyon at umasa tayo na ang mga *manufacturers'* ay magsasagawa *ng'extensive safety and performance testing'* bago nila ilabas sa merkado ang kanilang paninda.

Mayroon tayong karapatan sa lahat ng impormasyon na kailangan natin para makapamilya. Karapatan din natin mapangalagaan laban sa mapanlinlang at madayang patalastas o etiketa.

Isa pa natin na karapatan bilang *consumer* ay ang karapatan na makapamilya. Bibigyan tayo ng dekalidad na mga produkto at serbisyo na mapagpipilian. Karapatan natin ang makatiyak na ang kapakanan natin bilang mamimili ay lubusang isasaalang-alang sa paggawa at pagpapatupad ng anumang patakaran ng pamahalaan.

Ang'right to redress' ay nagbibigay proteksyon at *compensation'* laban sa mababang uri ng paninda o serbisyo. Kung kailangan, mabibigyan tayo ng libreng tulong sa paglilitis upang ipagtanggol ang ating karapatan.

Binigyan din tayo ng *right to consumer education'* o karapatan na makakuha ng kailangang kaalaman upang makapamilya ng wasto.

Ang ikawalo nating karapatan ay *right to a healthy environment.'* Karapatan natin mabuhay at magtrabaho sa ligtas at malinis na mundong magpapahintulot ng marangal at malinis na pamumuhay.

Subalit, hindi lamang karapatan ang ibinigay sa atin. Mayroon din tayong mga tungkulin.

Una dito ay *'critical awareness'* o tungkulin natin maging listo at mapanuri sa gamit, halaga at kalidad ng mga paninda at serbisyo.

Tungkulin din natin ang kumilos at magpahayag upang makatiyak sa makatarungang pakikitungo. Hindi tayo magwawalang-bahala sa mapagsamantalang mangangalakal.

Isa pa nating tungkulin ay alamin ang epekto ng ating pagkonsumo ng produkto at serbisyo sa iba pang mamamayan, lalong-lalo na ang pangkat ng maliliit o walang kapangyarihan, maging itoy's sa local, pambansa o pandaigdig na komunidad.

Tungkulin din natin mabatid ang epekto sa kapaligiran ng maling pagkonsumo. Kailangang pangalagaan ang ating kapaligiran para sa kinabukasan ng lahat.

At ang huli nating tungkulin ay makiisa sa samahang mamimili upang magkaroon ito ng sapat na lakas at kapangyarihang itaguyod ang ating mga karapatan.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang pangunahing kaisipan ang ipinahihiwatig ng mga *video* o teksto?

---

2. Bakit mahalagang malaman ang mga karapatan at tungkulin bilang mamimili?

---

3. Paano mo nasagot ang *teacher-like questions* na iyong naisulat?

---

4. Paano mo naisasabuhay ang iyong mga karapatan at tungkulin bilang matalinong mamimili?

---

5. Paano mo maipakikita ang pagiging matalinong mamimili?

GAWAIN 16. Tseklist sa Pagkonsumo

Lagyan ng tsek (✓) kung ang pahayag ay nagpapakita ng pagiging matalinong mamimili.

Before	Statements	After
	1. Binibili ko ang mga produktong iniindorso ng aking idolong artista.	
	2. Ang kawalan ng <i>supply</i> ng bigas sa pamilihan ay suliranin ng mga negosyante.	
	3. Tungkulin lamang ng pamahalaan ang masiguro ang kaligtasan ng Mamimili.	
	4. Bawat produktong binibili ay dapat may kalakip na <i>expiration date</i> .	
	5. Anumang pinsala ang nakamit sa pagkonsumo ay pananagutan ng Pamahalaan.	

Pagbubuod: Maipakikita ko ang pagiging matalinong mamimili sa pamamagitan nang

---

Mula sa mga ginawa mo, naipakita mo na kahalagahan ng pag-unawa sa mga karapatang dapat mong tinatamasa bilang mamimili dahil sa bawat pagtaguyod mo nito ay katumbas ang tungkulin na dapat gampanan. Kaya naman sa susunod na bahagi nito ay nais kong makita mo na may mga mamamayan o mamimili rin ang hindi nagawang tamasain ang mga karapatan at itaguyod ang mga tungkulin bilang mamimili dahil sa mga salik na maaaring nakaaapekto nito.

GAWAIN 17. Video/Picture/Audio Analysis

Upang masagot ang *mahalagang tanong*, kailangan mong gawin ang mga sumusunod:

- Panoorin ang *video* sa ikalawang kolum at i-klik ang *link*
- Suriin/analisahin ang mensahe ng larawan
- Pakinggan ang sinasabi ng *audio* at i-klik ang *link*

ESENSYAL NA TANONG	VIDEO	PICTURE	AUDIO
Paano matatamasa ang mga karapatan sa pagkonsumo sa gitna ng mga salik na nakaaapekto nito?	Habitat for Humanity Philippines Institutional Video https://www.youtube.com/watch?v=ZItXJWCkuCQ	 <p>Survivors of Typhoon Haiyan rushed Sunday to grab fresh water delivered by a U.S. military helicopter to their isolated village north of Tacloban. <i>Reuters</i></p>	Panuto: I-klik ang <i>link</i> sa ibaba at <i>scroll down</i> at hanapin ang audio na may pamagat na <i>Shibani Mahtani tells WSJ This Morning that basic aid is beginning to reach the Philippines.</i> http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702303755504579203793501039618
	Sa sitwasyong ito, natamasa ang karapatan sa pagkonsumo sa pamamagitan ng ...	Sa sitwasyong ito, natamasa ang karapatan sa pagkonsumo sa pamamagitan ng ...	Sa sitwasyong ito, natamasa ang karapatan sa pagkonsumo sa pamamagitan ng ...

Sagutin mo ang mga tanong.

- Tingnan ang iyong mga sagot sa *mahalagang tanong* sa talahanayan sa itaas. Ano ang pagkakatulad ng mga ito?

- Lahat ba ay nagpapakita ng pagkakatulad sa inyong sagot? Kung oo, ipaliwanag. Kung hindi, ipaliwanag ang pagkakaiba nito. Ano ang ipinapakitang pagkakaiba nito? Ipaliwanag at magbigay ng halimbawa.

-
-
3. Bawat isa ay may karapatang matugunan ang kanyang pangunahing pangangailangan. Paano kung may mga pagkakataong hindi ito natutugunan, ano ang dapat gawin?

---

4. Kumpletuhin ang sumusunod na pahayag at magbigay ng katibayan sa sagot mula sa mga halimbawa na nasa *video/picture/audio*.

---

5. Sa sitwasyong ito, natamasa ang karapatan sa pagkonsumo sa pamamagitan ng mga katibayan at halimbawa nito ay

---

Sa pagkakataong ito, nakita at naunawaan mo ang pagtamasa ng mga karapatan sa pagkonsumo kasama na ang pagkonsumo ng mga mamamayang salat/ higit na nangangailangan sa magkakaibang sitwasyon.

Balikan mo ngayon ang *Map of Conceptual Change* at sagutin ito.

GAWAIN 18. Map of Conceptual Change

Isusulat mo ngayon ang pinal na sagot tungkol sa iyong natutuhan sa aralin. Ito ay isusulat mo sa bahagi ng *Final Answer* ng *IRF Chart*. Sagutin mo uli ang tanong na **paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?**

IRF CHART

Initial Answer	
Revised Answer	
Final Answer	

Katapusang Bahagi ng Pagpapalalim

Sa bahaging ito ng modyul ay nakatuon ka sa pagsusuri sa mahahalagang aspekto ng aralin gaya ng *video analysis on savings and consumption*, *data analysis* sa mga kinukonsumo ng mga Pilipino, *online quiz on water consumption*.

Nagawa mo ring gamitin ang *Reciprocal Teaching Strategies* para sa mga karapatan at tungkulin ng mga mamimili, gayundin ang *situational analysis* pa sa pagsusuri sa kalagayan ng mga taong hindi natatamasa ang karapatan sa pagkonsumo. Higit sa lahat, napagtagumpayan mo ang mga hamon sa bawat gawain.

Ngayon, handa ka na upang maisagawa ang paglilipat ng iyong natutuhan.

PAGLILIPAT

Ang layunin mo sa bahaging ito ng modyul ay magamit ang iyong natutuhan sa tunay na buhay. Bibigyan ka ng isang pagsasanay upang maipakita ang iyong pag-unawa sa aralin.

Sa unang aralin, ginawa mo ang *directed prompt* sa paggawa ng *personal budget plan*, sa ikalawang aralin naman ay *open prompt* ng *family budget plan*. Sa pagkakataong ito, ang ikatlong aralin naman ay *guided transfer ng community-based budget plan*.

GAWAIN 19. Community-Based Budget Plan

TASK

Ikaw, bilang budget officer ng inyong school organization ay naatasang gumawa ng *budget plan* para sa gagawing *community outreach* sa mga nasalanta ng bagyo. Kailangan mong magamit nang tama at patas ayon sa pangangailagan ang budget. Matapos itong gawin, kailangan mong makuha ang pagsang-ayon ng mga miyembro ng inyong organisasyon sa paaralan. Gumamit ng *powerpoint presentation* para maipresenta ito. Gawing gabay ang mga sumusunod na pamantayan: makatotohanan, organisasyon, produktibidad at detalye o impormasyon.

RUBRIK SA COMMUNITY-BASED BUDGET PLAN

PAMANTAYAN	NAPAKAGALING 4	MAAYOS 3	MAY KAKULANGAN 2	NAGSISIMULA PA LANG 1	ISKOR
PRODUK-TIBIDAD	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay komprehensibo, detalyado at nagpapakita ng matalinong pagpapasya upang magamit ng wasto ang <i>budget</i>	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay nagpapakita ng tamang pagpapasya upang magamit ng wasto <i>budget</i>	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay nagpapakita ng kakulangan sa pagpapasya upang magamit ng wasto <i>budget</i>	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay hindi nagpapakita ng tamang pagpapasya	

ORGA-NISASYON	Ang plano ay maayos at detalyado na higit nagpapakita ng kapakinabanagan ng mga impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	Ang plano ay maayos at nagpapakita ng kapakinabanagan ng mga impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	Ang plano ay may kakulangan sa pag-ayos ng impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	Ang plano ay hindi maayos at walang impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	
IMPORMASYON	Nagpapakita ng malawak at makatotohanan kaangkupan ng impormasyong pampinansyal kasama na ang <i>budget</i> na gagamitin para sa gawain	Nagpapakita ng sapat na impormasyong pampinansyal kasama na ang <i>budget</i> na gagamitin para sa gawain	May kakulangan ang ipinakitang impormasyong pampinansyal kasama na ang <i>budget</i> na gagamitin para sa gawain	Walang ipinakitang impormasyon ang plano na gagamitin para sa gawain	
MAKATOTOHANAN	Ang poster ay nagpapakita ng tunay at mga pinakahuling mga pangyayari sa buhay ng tao. Ang nilalaman nito ay may bisa/dating sa madla.	Ang poster ay nagpapakita ng pangyayari sa buhay ng tao. Ang nilalaman nito ay may dating sa madla.	Ang poster ay nagpapakita ng iilang pangyayari na lumipas na at wala nang kinalaman sa kasalukuyan. Ang nilalaman nito ay walang dating sa madla.	Walang naipakitang makatotohanang pangyayari.	
KABUUNANG ISKOR					

GAWAIN 20. Self-Assessment Checklist

Unawain ang mga pahayag sa *self-assessment checklist* at sagutin ito ayon sa simbolong nakikita. Lagyan ng tsek (✓) ang kahon katumbas ng saloobin kung ang gawaing ito sa pagkonsumo ay nakabubuti, kung ang gawaing ito ay nakasasaama, at kung walang epekto.

Mga Pahayag			
1. Pagtulong sa mga mamamayang nangangailangan.			
2. Pagsuporta sa mga adhikain ng pamahalaan.			
3. Pamimili ng maraming produkto kapag may nagbabadyang pagtaas ng presyo.			
4. Tiyaking natatamasa ng bawat isa ang karapatan sa pagkonsumo/pamimili.			
5. Hayaan ang pamahalaang gumawa ng solusyong sa problemang pang-ekonomiya			

Katapusang Bahagi ng Paglilipat

Nakatulong ba ang ginawa mong *performance task* upang makita at maunawaan ang kahalagahan ng pagiging produktibong mamamayan ng bansa.

Natapos mo na ang araling ito. Bago mo simulan ang susunod na aralin, sagutin mo muna ang mga sumusunod na tanong sa *post-assessment*.

PANGHULING PAGTATAYA

Ito na ang pagkakataon upang mataya ang iyong natutuhan. I-klik lamang ang titik nang napili mong sagot. Makikita mo ang iyong nakuhang iskor pagkatapos mong masagutan ang lahat ng aytem. Kung mataas ang iyong nakuhang iskor, maaari ka nang pumunta sa susunod na modyul. Kung ang nakuha mong iskor ay wala sa inaasahang lebel o iskor, kailangan mong balikang muli ang modyul.

Kung handa ka na, i-klik ang SIMULA.

Basahin at unawaing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa nakadisplay sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*.
3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang.
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.

4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyo sa loob ng isang linggo dahil aalis sila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan

5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *Ways and Means Committee* ng *Supreme Student Government* at naatang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado

6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
  - a. Mga Pilipinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - b. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - c. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - d. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod

7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailangan sa kagustuhan?
  - a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.

8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
  - a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno

kagubatan

- Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito:

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga *mall*? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng pangangailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
- Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.
  - May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.

11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali ng mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terrible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsiyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokolate at relas
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko
13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumili ng *stocks* sa *market* bilang *investment*.
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago.
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan.
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansariling badyet.

14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang-ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
  - a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang-damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan

15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
  - a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.

16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
  - a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith

17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
  - a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang *supply* ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig

18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
  - a. Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit.
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman.
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan.
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya.

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
- Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - Hayaang anuman ang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.
  - Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.
20. Bilang miyembro ng pamilya Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
- Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasya.

GLOSARYO NG MGA TERMINONG GINAMIT SA MODYUL

Expenditure (Paggasta) – Ang dami ng salapi na ginagasta sa isang bagay, dami ng oras, enerhiya, lakas at iba pa na karaniwang ginagamit; ang ginugol o ginasta.

Income (kita) – Pakinabang o kasalukuyang benepisyo na karaniwang sinusukat sa pamamagitan ng salapi na nakukuha mula sa kapital o trabaho; ang kabuuang salapi na natatanggap sa itinakdang panahon.

Pag-aanunsiyo - Ang pagpapakilala, pagbebenta o tuwirang pag-aalok pa nga ng mga produkto, paglilingkod (services), tao, lathalain, pelikula atbp. Ito man ay sa pamamagitan ng telebisyon, radyo, magasin, *flier* o pampleto, dyaryo, *streamer* at iba pang modernong mga pamamaraan.

Pagkonsumo - Ito ay tumutukoy sa paggamit, pagbili at pakikinabang sa mga produkto at serbisyo na tutugon sa pangangailangan at kagustuhan ng tao.

TALASANGGUNIAN AT MGA WEBSITE NA GINAMIT SA MODYUL

<https://www.youtube.com/watch?v=8YioR2ULrr&list=PLF034B586ABDB4329>

Movie Film for the Overconsumption of Stuff

<https://www.youtube.com/watch?v=c5fEEy53kJs&list=PLF034B586ABDB4329&index=85>

Over Consumption Part 1

<https://www.draw.io/#>

Paggawa ng sariling graphic organizer

<http://economics000rainargifel.wordpress.com/mga-salik-na-may-kinalaman-sa-pagkonsumo/> Link 2

Mga Salik sa Pagkonsumo

<http://www.slideshare.net/alexagupe/mga-salik-na-nakakaapekto-sa-pagkonsumo-27649581>

Mga Salik sa Pagkonsumo

<http://prezi.com/3d54vumzjvlw/aralin-15-salik-na-nakakaapekto-sa-demand/>

Mga Salik sa Pagkonsumo

<https://www.youtube.com/watch?v=S5SkzSOMgf0>

Mga Salik sa Pagkonsumo

<https://www.youtube.com/watch?v=X9ne2GW0MDM>

McDo Philippines TVC 2013 Lola and her little apo sing 'Downtown' [HD]

<https://www.youtube.com/watch?v=9eoHHHuxi20>

Carla Abellana in NEW Palmolive Naturals Brilliant Shine Commercial

<https://www.youtube.com/watch?v=u0Y2hqyj0s>

PHILIPPINES COLGATE PLAX 2013 TVC

<https://www.youtube.com/watch?v=3iGO5O7nSxk>

PHILIPPINES TIDE WITH FRESHNESS OF DOWNY 2013 TVC

<https://www.youtube.com/watch?v=PRNvhGND7Kc>

Unethical advertising

<https://www.youtube.com/watch?v=R6NkGi5GGZQ>
Nestle Philippines TV Commercial: MILO "MILO Best Grads"

<https://www.youtube.com/watch?v=vj7XExwChwl>
The Truth about Savings and Consumption

<http://www.census.gov.ph/sites/default/files/attachments/hsd/pressrelease/TABLE%203%20%20Percent%20Distribution%20of%20Family%20Expenditure.pdf>
Percent Distribution of Family Expenditure

http://www.epa.gov/watersense/test_your_watersense.html
Online Quiz on Water Consumption

<https://www.youtube.com/watch?v=2q500iC1RKo>
Acer Philippines speaks of your consumer rights

<https://www.youtube.com/watch?v=-T3vWwQEPL4>
Consumer Rights and Responsibilities

<https://www.youtube.com/watch?v=-T3vWwQEPL4>
Tagalog News: Feature: Bilang consumer, mayroon tayong mga karapatan at tungkulin

<https://www.youtube.com/watch?v=ZItXJWCKuCQ>
Habitat for Humanity Philippines Institutional Video

<http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702303755504579203793501039618>
Shibani Mahtani tells WSJ This Morning that basic aid is beginning to reach the Philippines.

<http://www.merriam-webster.com/dictionary/expenditure>
Pinagkunan ng mga kahulugan para sa glosaryo ng termino

Aralin 4: Alokasyon at Produksyon

Panimula at mga Pokus na Tanong

Sa araw-araw na pamumuhay natin, madalas na tumatambad ang mga balita at isyu kaugnay ng pagtaas ng presyo ng mga biling gawa ng pagtaas ng gastos sa produksyon . Ang mga kalagayang ito ay hindi lamang para sa mga magulang ninyo, higit sa kung paano mo pinagkakasya bilang mag-aaral ang anumang yaman/badyet mayroon ka upang patuloy kang makapamuhay sa araw-araw?

Sa modyul na ito, inaasahang maipamamalas mo ang pag-unawa sa mga pangunahing konsepto na makatutulong sa iyo upang mapabuti ang pamumuhay ng tao. Gamit ang iba't ibang gawain, sasagutin mo ang tanong na **Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?**

Saklaw ng Aralin

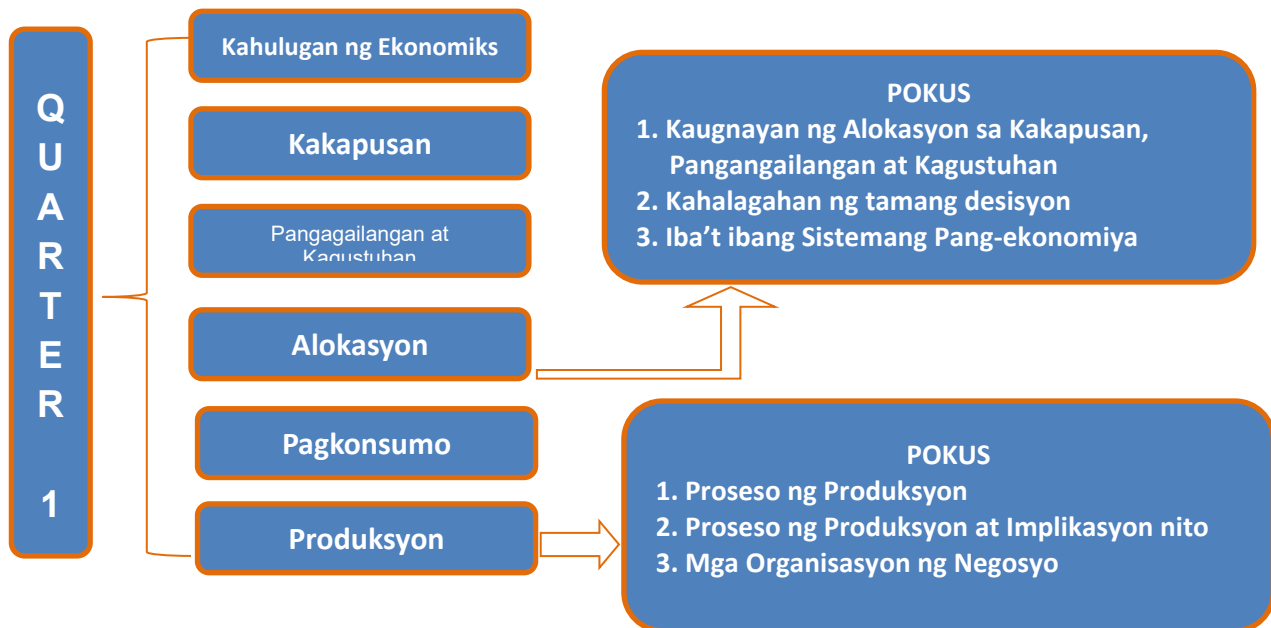
Sa araling ito, matutuhan mo ang sumusunod:

Aralin Blg.	Paksa	Matutuhan mo ang...	Bilang ng oras/ Sesyon
4	Konsepto ng Alokasyon sa Kakapusan at Pangangailangan at Kagustuhan	Nasusuri ang kaugnayan ng alokasyon sa kakapusan at pangangailangan at kagustuhan.	
	Paggawa ng Tamang Desisyon upang Matugunan ang Pangangailangan	Napahahalagahan ang paggawa ng tamang desisyon upang matugunan ang pangangailangan.	
	Iba't ibang Sistemang Pang-ekonomiya	Nasusuri ang mekanismo ng alokasyon sa iba't ibang sistemang pang-	

		ekonomiya bilang sagot sa kakapusan.	
	Kahulugan at Proseso ng Produksyon at ang Pagtugon nito sa Pang-araw- araw na Pamumuhay	Naibibigay ang kahulugan ng produksyon.	
	Salik (Factor) ng Produksyon at ang Implikasyon nito sa Pang-araw- araw na Pamumuhay	Napapahalagahan ang mga salik ng produksyon at ang implikasyon nito sa pang-araw-araw na pamumuhay	
	Mga Organisasyon ng Negosyo	Nasusuri ang mga tungkulin ng iba't ibang organisasyon ng negosyo.	

Concept Map ng Modyul

Ito ang simpleng mapa ng mga paksa na ating tatalakayin sa modyul.

Inaasahang Kasanayan

Upang maayos mong matapos ang mga gawain sa modyul na ito, kailangan mong tandaan ang mga sumusunod:

1. Nakapagsasaliksik ng mga datos.
2. Napahahalagahan ang bahaging ginampanan ng pagiging produktibo.
3. Nakagagawa ng mga grapikong pantulong sa pag-unawa.
4. Nakapagpapaliwanag ng mga datos.
5. Nakagagawa ng paglalarawan ng ekonomiya.
6. Nakagagamit ng mga materyales mula sa teknolohiya.
7. Nakapagsusuri ng mga dokumento.
8. Nakabubuo ng konseptong mapa.
9. Nakikilahok sa pangkatang talakayan.
10. Nakalilikha ng mga alternatibong sitwasyon.
11. Nagagampanan ang mga tungkulin bilang produktibong mamamayan.
12. Nakapagpapasya nang matalino sa pagpili ng mga dapat unahin.
13. Nasasagutan ito dahil ito ang magsasabi ng iyong lebel ng pagkatuto at kung handa ka na para sa susunod na modyul.

PANIMULANG PAGTATAYA

Alamin natin ngayon kung may kaalaman ka sa araling tatalakayin sa pamamagitan ng pagsagot sa panimulang pagtataya. I-klik lamang ang titik ng wastong sagot at sagutan lahat ang mga tanong. Makikita mo pagkatapos ang nakuha mong iskor. Tandaan mo ang mga aytem at mga tanong na hindi mo nasagot ng tama. Malalaman mo ang wastong sagot habang pinag-aaralan mo ang modyul na ito. Kapag natapos mo na ang modyul, sasagot kang muli ng katulad na pagtataya.

Kung handa ka na, i-klik ang SIMULA.

Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa nakadisplay sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*.
3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.

4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyo sa loob ng isang linggo dahil aalis sila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan

5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *Ways and Means Committee* ng *Supreme Student Government* at naatang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado

6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
  - e. Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - f. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - g. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - h. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod

7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailagan sa kagustuhan?
  - a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.

8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
  - a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno

kagubatan

- a. Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- b. Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- c. Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- d. Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya.

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito:

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga *mall*? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng pangangailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.

- d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.
11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali ng mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
- Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terrible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsiyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
- Pagluluwas ng produktong tsokolate at relos
  - Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo
  - Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko
13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
- Bumili ng *stocks* sa *market* bilang *investment*.
  - Itago ang pera sa bangko upang lumago.
  - Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan.
  - Gumawa ng isang angkop at organisadong pansariling badyet.
14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang- ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang

- sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
- Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - Bigyang-damdamin ang mga suliranin
  - Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan
15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
- Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.
16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
- Thomas Malthus
  - Karl Marx
  - David Ricardo
  - Adam Smith
17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
- Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - Mapuputol ang *supply* ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig
18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
- Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit.
  - Linangin ang iba pang mga likas na yaman.
  - Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan.
  - Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya.

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
  - a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaang anuman ang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.
  - c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.

20. Bilang miyembro ng pamilya Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
  - a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasya.

PAGTUKLAS

Simulan natin ang modyul na ito sa pamamagitan ng isang gawain.

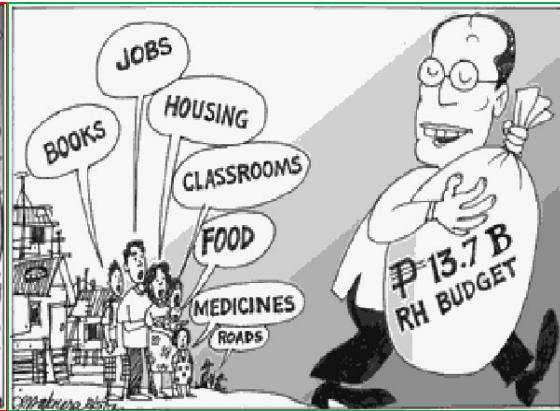
GAWAIN 1. Editorial Cartoon Analysis

Suriin ang dalawang *editorial cartoon* sa ibaba. Ano kaya ang pagkakatulad ng dalawang ito sa ideyang nais iparating? O baka naman magkaiba ang kaisipan na nais nilang ipahiwatig.

Editorial Cartoon 1

Editorial Cartoon 2

Pinagkunan: google.com.image.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang kapansin-pansin sa dalawang *editorial cartoon*?

---

2. Ano ang nais ipahiwatig na kaisipan ng unang *editorial cartoon*?

---

3. Ano ang nais ipahiwatig na kaisipan ng ikalawang *editorial cartoon*?

---

4. Nangyayari ba ito sa ating bansa? Ipaliwanag.

---

5. Bakit kailangan maglaan ng badyet?

---

6. Paano ginugugol ang nakalaang badyet na ito?

---

7. Paano lubos na napakikinabangan ang nakalaang badyet?

---

8. Paano makatutulong ang paglalaan ng badyet upang maging produktibo ang pamumuhay ng tao?

Matapos mong sagutin ang pamprosesong mga tanong, gawin mo ang susunod na gawain.

GAWAIN 2. Map of Conceptual Change

Makikita mo sa ibaba ang *Map of Conceptual Change* na *KWHL Chart* na magiging pangunahing gabay mo upang mamonitor ang daloy ng pagbabago ng iyong natutuhan. Sa pagkakataong ito, sasagutin mo lamang ang **unang dalawang bahagi** ang (K, W at H) na kahon, samantalang ang huling bahagi nito, ang (L) ay sasagutan pagkatapos ng bahagi ng PAGLILIPAT.

Isusulat mo ngayon ang iyong **nalalaman** tungkol sa paksa na *alokasyon at produksiyon* gayundin ang pagsagot sa mahalagang tanong sa modyul na ito sa kolum ng (what I know). Sa ikalawang kolum ay kung ano naman ang **nais malaman** (what do I want to know) sa pamamagitan ng pasulat ng mga tanong at sa ikatlong kolum ay **ano ang dapat mong gawin** upang masagot ang mga tanong sa ikalawang kolum. Samantalan, ang huling kolum ay sasagutan bago matapos ang modyul. Ito ang tanong na gagabay sa modyul na ito **“Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?”**

KWHL CHART

What I K -now	What I W -ant to know	H -ow will I know it	What I L -earned
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Katapusang Bahagi ng Pagtuklas

Naibigay mo na ang iyong inisyal na kaisipan tungkol sa paksa na alokasyon at produksyon. Hinihikayat kitang basahin, unawain at sagutin lahat ng gawain upang matutuhan, maunawaan at magawa mo ng tama ang mga dapat maisa-

katuparan sa araling ito. Ang lahat ng gawain dito ay sadyang inilaan upang maging handa ka sa gagawin mong pagtatanghal/proyekto sa pagtatapos ng modyul.

Ang proyektong iyong gagawin ay magpapakita ng katangian ng isang matalino at produktibong mamamayan ng lipunan na magsusulong ng patuloy na pagbabago at pag-unlad sa kasalukuyang panahon at sa hinaharap.

PAGLINANG/ PAGPAPATIBAY

Sa bahaging ito, matutuhan at mauunawaan mo ang mga pangunahing konsepto tungkol sa alokasyon at produksyon bilang isang matalinong mamimili at mapanagutang mamamayan.

Patuloy mo ring pagnilay-nilayan ang tanong na Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?

GAWAIN 3. Pangangailangan at Kagustuhan

Sa ibaba ay makikita mo ang isang tsart na may titik ang bawat kahon. Pangalanan mo ang iyong pangangailangan at kagustuhan gamit mga titik na ito na siyang simula ng pangalan na isusulat. Sundin ang halimbawa.

A-klat	B	C	D	E
F	G	H	I	J
K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T
U	V	W	X	Y
				Z

Gawin mo ito gamit ang <https://www.draw.io/#> at ipasa ito gamit ang e-mail o www.evernote.com.

Paraan sa paggawa ang tsart gamit ang evernote.com

1. I-klik ang “create new diagram.”

2. I-type mo ang napiling *file name* at sa ibaba ay piliin ang *blank diagram* sa kaliwang bahagi ng *screen* ay pumili ka ng mga hugis at i-click at i-drag ito sa gitna.
3. Kapag nabuo na ang diagram ay i-save mo ito o maaaring i-email sa guro o di kaya ay i-embed sa isang *forum* para makita ng iyong mga kaklase.

Ang inihandang mga tanong sa ibaba ay sasagutin sa pamamagitan ng isang *forum*. Gamitin ang edmodo sa bahaging ito.

Hakbang sa paggawa ng Edmodo account:

1. I-klik lang ang *link* na ito www.edmodo.com.
2. Magregister gamit ang iyong *personal email account and password*.
3. Punan ang mga impormasyong hinihingi, then, *click submit*.
4. Tandaan, isa kang *student* kaya hintayin mo ang group CODE na ibibigay ng guro sapagkat ang iyong guro ang magiging administrator ng *account* na ito.
5. Kapag naka-log-in ka na, pindutin mo lang ang *button ng forum* upang makasali ka na sa diskusyon at masagot ang mga tanong sa ibaba.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Mula sa mga nailista mo sa itaas, timbangin mo kung alin ang mas nakalalamang, ang pangangailangan o kagustuhan? Bakit?

---

2. Lahat ba ng inilista mo ay nakamtan mo na? Bakit?

---

3. Bakit may mga pagkakataong hindi natin nakukuha ang mga bagay na gusto natin?

---

4. Paano mo ipinagkakasya ang iyong badyet?

---

5. Paano naipamamahagi sa mga mamamayan ang kanilang pangangailangan at kagustuhan?

Kumusta ang iyong pakikilahok sa *forum*? Nagawa mo ba ito? Binabati kita! Kung hindi naman, maaari ka pang humabol at gawin ito.

Ang susunod na gawain ay may kaugnayan sa isang pagsusuri ng kaso kung paano ang paggawa ng isang desisyon.

GAWAIN 4. Case Analysis

I-klik mo ang *link* sa ibaba upang basahin ang isang artikulo ukol sa pagtatamo ng karapatan ng mga bata.

Mula sa : <http://www.humanium.org/en/philippines/>

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Batay sa kaso, sino ang gumagawa ng desisyon at ano ang kanilang posisyon at mga tungkulin?

---

2. Ano ang nakikitang isyu (suliranin, hamon o oportunidad) at ang kahalagahan nito sa organisasyon?

---

3. Bakit umusbong ang isyung ito at bakit kasali na ang gumawa ng desisyon sa usapan?

---

4. Kailan dapat gumawa ng desisyon ang *decision maker* upang maresolba ang kaso? Gaano kahalaga na matugunan kaagad ang isyung ito?

GAWAIN 5. Pagpuno ng Impormasyon

Mula sa kaso/artikulo na binasa, punan ng impormasyon tsart sa ibaba.

Pangangailangan ng mga bata	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
Kagustuhan ng mga bata	1.
	2.
	3.
	4.

Ano ang dapat gawin upang maibigay at matamo ang mga pangangailangan at kagustuhan ng mga bata?	1.
	2.
	3.
	4.

Napag-aralan ninyo sa naunang aralin na kahit bata man o matanda ay may mga pangangailangan o kagustuhan na dapat matamasa.

Sa susunod na gawain, aalamin muna natin kung paano nagde-decision ang isang bansa kung paano ipinamamahagi angyaman nito.

GAWAIN 6. 3 Minute Pause

I-klik ang mga *links* sa ibaba upang mapag-aralan ang konsepto ng *alokasyon at sistemang pang-ekonomiya*. Matapos ito, gawin ang 3-minutes pause sa ibaba.

1. http://www.slideshare.net/sirarnelPHhistory/aralin-7-alokasyon-at-sistemang-pangekonomiya?next_slideshow=1
Teksto ukol sa alokasyon at sistemang pang-ekonomiya
2. http://www.slideshare.net/lanceabalos/mga-sistemang-pang-ekonomiya?next_slideshow=1
Teksto ukol sa sistemang pang-ekonomiya
3. <http://www.slideshare.net/Sone2V/alokasyon-27198897>
Teksto ukol sa alokasyon
4. https://www.youtube.com/watch?v=EapS_98cKB4
Video ng alokasyon

Kumpletuhin ang *stem* ng bawat pahayag ng 3 - *Minute Pause*.

Ang aking natutuhan mula sa *video* ay _____
_____
_____

Ang mga nais ko pang matutuhan ay _____
_____
_____

Matotohan ko ang mga ito kung ako ay _____
_____

Kaya ang gagawin ko ay _____

 Sa pagkakataong ito, natutuhan mo ang kahulugan at kahalagahan ng alokasyon at sistemang pang-ekonomiya upang masagot ang mga tanong pangkabuhayan. Tutunghayan namannatin ngayon kung paano isinasagaw ng iba't ibang bansa angpagtugon sa pangangailangan at kagustuhan ng mga mamamayan nito gamit ang alokasyon at sistemang pang-ekonomiya.

GAWAIN 7. Interactive Videos

Ang mga *link* sa ibaba ay nakatutulong sa inyo upang malaman, makita at matutuhan ang ginawa ng ibang bansa sa pamamahagi ng kanilang yaman. I-klik lamang ang mga *link* na ito.

1. <http://www.dineshbakshi.com/igcse-business-studies/business-activity/interactive-quizzes/711-types-of-business-activities-half-a-minute-quiz>
Online quiz ukol sa type of business
2. <http://www.dineshbakshi.com/igcse-business-studies/business-activity/interactive-quizzes/700-economic-systems-teacher-invader-quiz>
Online quiz sa economic system
3. <http://www.dineshbakshi.com/phocadownload/economic%20system.jpg>

Interactive video on sistemang –ang-ekonomiya

4. <http://www.dineshbakshi.com/phocadownload/types-of-business-mixed-economy.pdf>
Teksto ng uri ng mixed economy
5. <http://www.econedlink.org/interactives/EconEdLink-interactive-tool-player.php?iid=187>
Online quiz

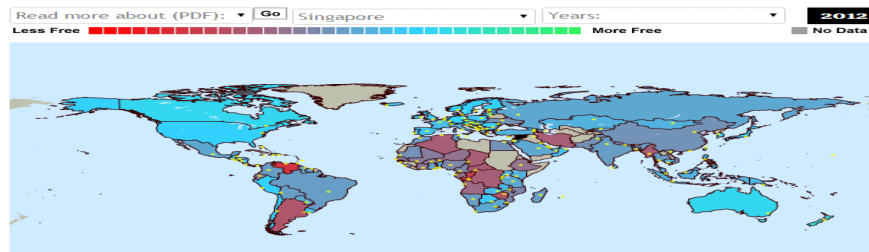

Gawin mo ngayon ang isang formative assessment na makikita mo ang ranggo ng mga bansa pagdating sa economic freedom. Ano kaya ang ranggo ng Pilipinas?

Simulan mo na!

Formative Assessment:

Economic Freedom of the World: An Interactive Map

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Aling bansa ang may pinakamataas na antas ng *economic freedom*?

---

2. Aling bansa ang may taglay ng di-malayang ekonomiya?

---

3. Pang-ilan ang Pilipinas sa *economic freedom rank*?

---

4. Dapat ba tayong matuwa sa ranggo na ito? Ipaliwanag.

GAWAIN 8. Comparison Matrix

Punan ang *Comparison Matrix* ng *Economic Freedom* ng mga bansa. I-klik lamang ang URL na ito <http://www.cato.org/economic-freedom-world/map>

Mga bansa	Ranggo	Iskor	Ano ang sinasabi ng datos ayon sa ranggo at iskor na nakuha ng isang bansa?
Japan			
USA			
Finland			
Philippines			
Venezuela			

Ngayong nalaman mo na ang ranggo ng Pilipinas sa *economic freedom*, tunghayan natin kung anong sistemang pang-ekonomiya ang umiiral sa bansa, gayundin na paghambingin mo ang iba't ibang sistemang pang-ekonomiya na umiiral sa mundo. Paano kaya nakaaapekto ang sistemang pang-ekonomiya sa ranggo ng *economic freedom* sa mundo.

GAWAIN 9. Compare and Contrast

Sa ibaba ay may tsart ng isang paghahambing ng mga sistemang ekonomiya na umiiral sa mga bansa ngayon. Punan ito ng impormasyon ayon sa iyong mga natutuhan sa nakaraang mga gawain.

SISTEMANG PANG-EKONOMIYA	KATANGIAN	KABUTIHAN	KAHINAAN
 <p>Tradisyunal</p>			
 <p>Pinag-uutos</p>			
 <p>Market</p>			
 <p>Pinaghalo</p>			

GAWAIN 10. Exit Ticket

Kung ikaw ay lider ng isang organisasyon at kailangan mong gumamit ng isang sistema upang maipatupad ang iyong mga plano, aling uri ng ideya sa sistemang pang-ekonomiya ang iyong gagamitin? Bakit?

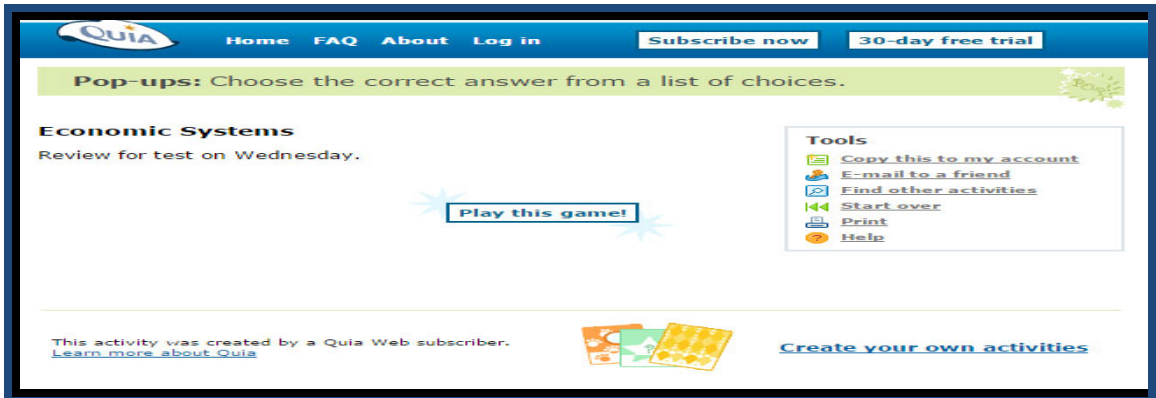

 Gagawin mo ngayon ang isang online quiz na tatayain ang iyong natutuhan tungkol sa paksang pinag-uusapan. Ang makukuha mong iskor dito ay magbibigay ideya sa iyo at sa iyong guro kung gaano na ang iyong nalalaman. Gawin mon a!

GAWAIN 11. Online Quiz

I-klik ang *link* na ito <http://www.quia.com/pop/3682.html> at gawin mo ang *online test* upang mataya ang iyong natutuhan ukol sa alokasyon at sistemang pang-ekonomiya.

Matapos ma-klik ang *link* na *scroll down and click play this game!*

 Ano ang kinalabasan ng iyong pagtataya? Sa palagay mo ba, maaari ka nang magpatuloy sa modyul na ito? Kung nakuha mong iskor ay 10 puntos o higit pa, magaling. Ngunit kung hindi, maaari mong balikan ang mga naunang gawain upang maka-sagot ka ng wasto sa pagtataya.

GAWAIN 12. Repleksyon

Sagutin ang repleksyon sa ibaba.

Repleksyon:

Natuklasan ko mula sa ginawang *online quiz* na konsepto sa alokasyon ay makatutulong sa isang bansa upang maisagawa ang isang matalinong _____ upang lubos na mapakinabangan ang yaman nito. Ang pagpili ng isang angkop na sistemang _____ ay makatutulong upang masagot ang apat na katanungang pangkabuhayan na _____, _____, _____ at _____. Kaya simula ngayon, ipakikita ko ang pagiging responsableng kasapi ng lipunan sa pamamagitan ng pagsasagawa ng isang _____ na pagdedesisyon.

Bago tayo magpatuloy, kailangan mo munang gawin ang inihandang pormatibong pagtataya sa ibaba.

GAWAIN 13. Formative Assessment: 3-2-1

Sagutin ang pormatibong pagtataya sa ibaba.

Ibigay ang hinihingi:

3 – mga ideya, konsepto o isyung inilahad:

_____, _____, _____

2 – mga halimbawa o paggamit ng ideya o kosepto:

_____, _____

1 – tanong na di nasagot o posibleng pagkalito:

_____

Ipasa mo ang gawain na ito sa *link* na ito www.evernote.com at i-klik ang *share button* at i-send sa *e-mail* ng guro.

Mga Hakbang sa Paggamit ng www.evernote.com

1. I-klik lamang ang link na ito www.evernote.com .
2. Gumawa ka ng sarili mong *account* sa *evernote* gamit ang iyong *existing email account* gamitin din ang kaparehong *password*.
3. Lalabas ngayon ang *environment* ng *evernote*.
4. I-klik ang *button* ng *new note* at magsimula ng mag-*encode* ng *title* at iyong repleksyon, matapos itong gawin, sa *upper right corner* i-klik and *arrow* ng *share button* at piliin ang *facebook or email* upang i-send ang iyong repleksyon.
5. Pagkatapos ay mag-*sign out* na.

Katapusang Bahagi ng Paglinang

Sa bahaging ito ng modyul ay natukoy at natalakay na ang pangunahing konsepto na may kaugnayan sa paksa. Nanood ka ng video na ipinakita ang mga konsepto at mga halimbawa nito. Ganoon din, gumamit ka ng mga *interactive website* upang magkaroon ng *simulation* sa mga ito. Naisagawa mo rin ang *online quiz*.

Nakapagbasa ka rin ng mga artikulo/ kaso na tutulong sa iyo upang lubos na maunawaan ang konteksto ng pinag-aaralan. Kaya, ipagpatuloy mo ang iyong gawain sa araling ito.

PAGPAPALALIM

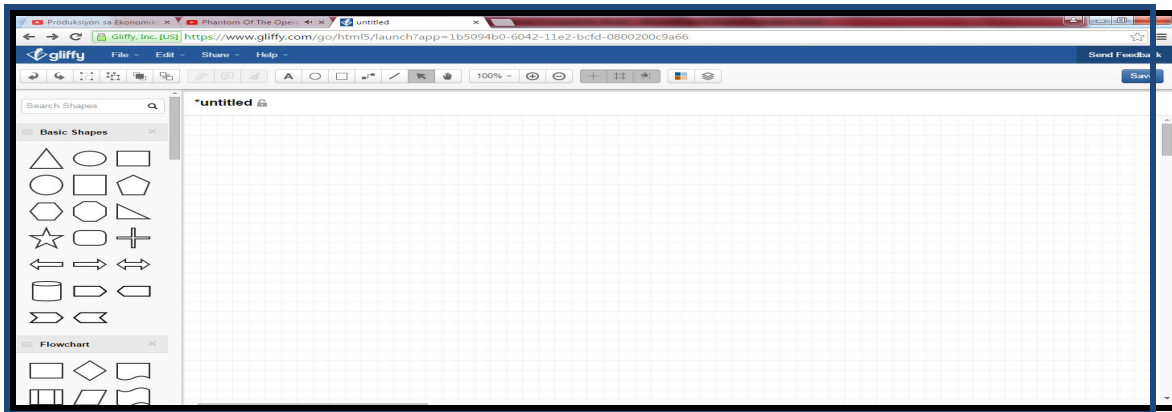
Sa bahaging ito ng modyul, naisagawa mo na ang mga pangunahing kasanayan na inaasahang malinang mo. Nakalap mo na ang mga impormasyon at ideya na kakailanganin mo upang matagumpay mong maisagawa ang susunod na gawain.

Sa susunod na bahagi ng modyul, mapapalalim moa ng iyong pag-unawa sa iba't ibang aspekto ng paksa at matutulungan kang masagot ang tanong na: **Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?** Kaya ipagpatuloy mo na!

GAWAIN 14. Proseso sa Paggawa

Ang gagawin mo ay makabuo ng isang siklo ng proseso kung paano ka gagawa ng isang bagay. Kung mahilig kang magluto, manahi, magtanim, maglaba o di kaya'y bumuo ng *collage* o *miniature* o iba pa, isipin mo ngayon ang proseso na iyong gagawin upang mabuo ito. Ipagpatuloy mo lamang ang pag-iisip mo sa hilig mong gawain.

Nais kong ipakita mo ang proseso na ito, i-klik ang *link na ito* <https://www.glimfy.com> at mag-sign-in ka gamit ang iyong personal na *e-mail account* at magdi-display ang *environment* na ito. *Drag and drop* ang prinsipyo nito.

1. I-klik ang link na ito <https://www.glimfy.com>
2. Sa itaas sa may kanang bahagi, makikita ang butoon ng *start drawing* i-klik lamang ito at lalabas na ang *environment* ng *glimfy*.
3. Makikita mo sa kaliwang bahagi sa *environment* ng *glimfy* ang *basic shapes* na pipili ka ng nais mong hugis upang makabuo ng proseso.
4. Lagyan mo ng label ang bawat hakbang sa isinasagawang proseso.
5. Upang ipasa sa guro, i-klik lamang ang *share button* at i-klik ang *publisher either* sa *google group* o sa *facebook* (depende sa guro).

I-klik ang link: <https://www.youtube.com/watch?v=DVAVcsrYbJE> upang malaman ang ibig sabihin ng konsepto ng **produksyon**.

TANDAAN

Upang makabuo ng isang produkto o serbisyo kailangan nito ang mga salik ng produksiyon o ang tinatawag na *factors of production*.
Ano ang mga salik ng produksiyon o factors of production?

I-klik ang mga *link* na ito:

1. <https://www.stlouisfed.org/education/economic-lowdown-podcast-series/episode-2-factors-of-production>
Podcast ukol sa mga salik ng produksyon
2. <http://www.economicdiscussion.net/production/factors-of-production-land-labour-capital-and-entrepreneur-national-income/541>
Talakayan sa mga salik ng produksyon

Matapos mong mapakinggan at malaman ang konsepto ng produksyon at mga salik nito, gagawin mo ang susunod na gawain na bibigyan mo ng pagpapakahulugan, halimbawa at kahalagahan nito. Simulan mo na!

GAWAIN 15. Prodyuser Ka!

Punan ang *matrix* sa ibaba ayon sa impormasyong nakuha mo mula sa naunang gawain.

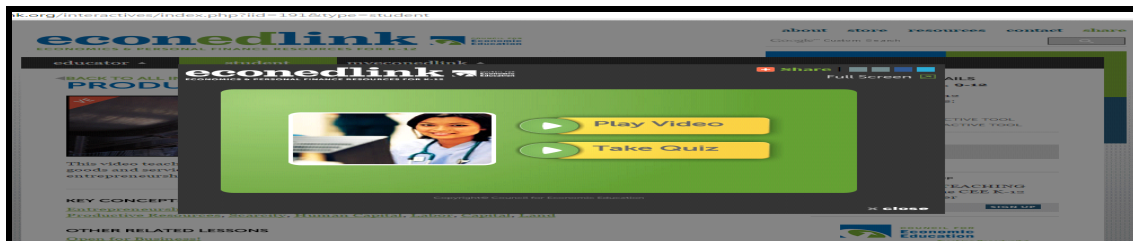
Mga salik sa Produksyon	Kahulugan	Halimbawa	Kahalagahan
<i>Land</i> o lupa			
<i>Capital</i> o kapital			
<i>Entrepreneur</i>			
Labor o paggawa			

GAWAIN 16. Online Quizzes

Tingnan natin ngayon kung gaano kalalim na ang iyong naunawaan sa paksang pinag-aaralan. Gawin mo ang mga *quiz* na ito, i-klik mo lang ang mga *link* sa ibaba.

<http://www.econedlink.org/interactives/index.php?iid=191&type=student>

I-klik mo lang ang *play*, pagkatapos play video bago ang take *quiz*.

<http://www.econedlink.org/lessons/index.php?lid=229&type=student>

econedlink
ECONOMICS & PERSONAL FINANCE RESOURCES FOR K-12

educator student myeconedlink

BACK TO ALL LESSONS
THE PRODUCTIVE BLUES (JEANS)

INTRODUCTION
History: Do you own one pair of jeans? Two pairs? More than two pairs? Do you know when jeans were invented and why? In this lesson, you will learn about when and why blue jeans were invented, about resources needed to produce them and about the entrepreneur behind their successful history.

TASK
In this lesson you will identify examples of productive resources, and categorize productive resources as human resources, capital resources, and natural resources. You will also explain that an entrepreneur is a special type of human resource, and identify examples of intermediate goods.

PROCESS
Productive resources are the human resources, capital resources, and natural resources used to make goods and services. Human resources are the labor or human effort used to produce goods and services. One special type of human resource is an entrepreneur. An entrepreneur is the person that comes up with the idea for a good or service and takes the risks to produce it. Capital resources are goods produced and used to make other goods and services. Do you know any examples of capital resources? Natural resources are "gifts of nature"; they are present without human intervention. Do you know any examples of natural resources? For example, cotton is a natural resource, and cloth is the intermediate good used to produce the final product, like jeans. Some resources are used up in the production of a final good or service. These resources are called intermediate goods. When cotton cloth is used to make shirts, the cloth is an intermediate good that is used up to make the final good, shirts. What would be the intermediate goods used in the production of cars and apple juice?

How much do you know?
Understanding by answering these questions.

Click start button → **START**

<http://www.sporcle.com/games/gmsSS/factors-of-production>

sporcle Search Quizzes and Users Random Quiz Join for Free Log In

QUIZZES CATEGORIES QUIZ LAB CREATE ACHIEVEMENTS LIVE TRIVIA STORE

FACTORS OF PRODUCTION
Can you name the Factors of Production?
RANDOM MISCELLANEOUS QUIZ
by gmsSS
Quiz not verified by Sporcle
223 PLAYS 0 0 1.0

POPULAR TODAY
US States Trivia Quiz 3,136
World's Hardest Quiz 1,127
24 more movies that start with 'L' 1,117
Overlapping Four-letter # 644
'90s Song Title Match Up 644
And more...

PLAY **CHALLENGE** **0/16** **03:00**

Emma owns a hair salon	Factory
Forests	Income
Formed by nature	Owner of a logging company
Measure of strength of a country's economy	Small business owner

Kumusta ang naging resulta ng iskor mo? Kung ang nakuha mo ay kalahati ng kabuuang puntos nito o higit pa, binabati kita. Kung mas mababa sa kalahati, maaari mong balikan mula sa naunang gawain upang mapagtagumpayan mo ang hamon sa bahaging ito.

Maaari mo ring i-klik ang *challenge* at i-share mo sa facebook upang magawa rin ng iba pang kaibigan mo.

GAWAIN 17. Bigas-Bigas, Paano Ka Ginawa?

Gawain 17: Bigas-Bigas, Paano Ka Ginawa?

Upang higit na maunawaan ang pinag-aaralan, panoorin mo ang *video on rice production process* <https://www.youtube.com/watch?v=9ha0yazOG3U> matapos ito, sagutin ang inihandang mga tanong.

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang ipinapakita sa *video*?

---

2. Ilarawan ang proseso sa paggawa ng bigas.

---

3. Bakit mahalaga ang pag-unawa kung paano nai-poprudyus ang bigas?

---

4. Paano magiging produktibo ang pagtanim at pag-aani ng bigas?

---

5. Paano magiging produktibo ang isang produksyon?

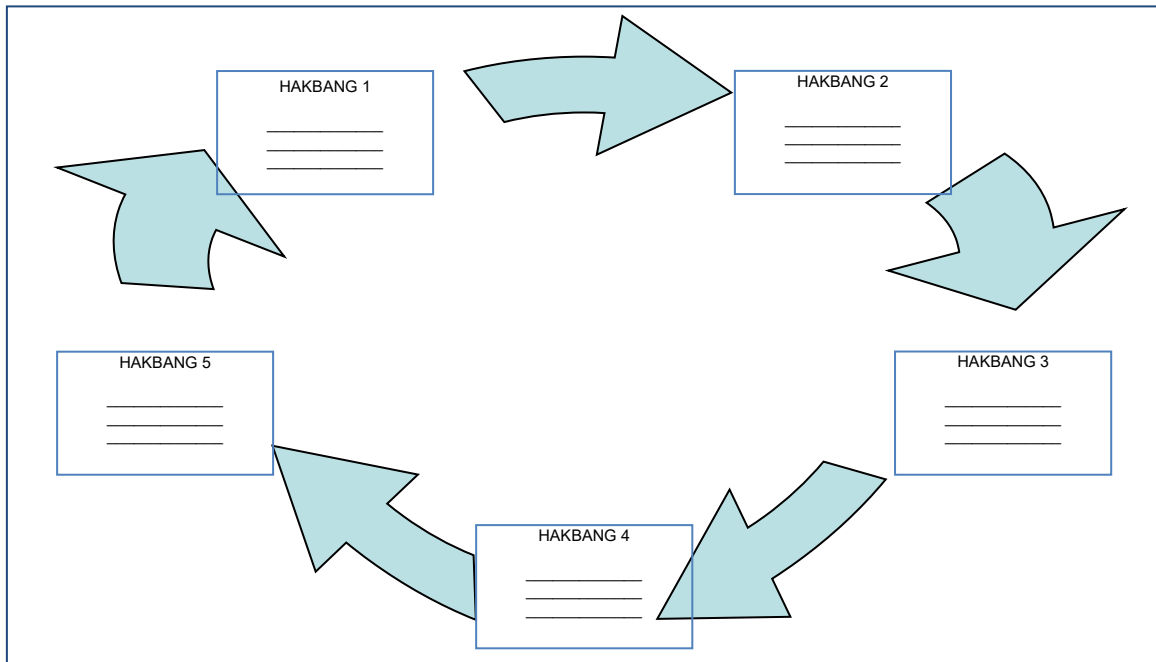
Lubos mo na bang naunawaan ang konsepto ng produksyon at mga salik nito? Subukan mo ngayong gumawa ng isang produksyon gamit ang proseso sa paggawa ng isang produkto. Ang gawain mo ngayon ay ang *flowchart* ng *rice production*.

Gawin mo na!

GAWAIN 18. Flow Chart ng Rice Production

Gamitin ang ideyang natutuhan mo sa naunang gawain upang magawa mo itong susunod na gawain. Gagawa ka ngayong ng isang *flow chart* kung paano ginagawa ang *rice production*. Punan mo ng angkop na impormasyon ang bawat hakbang ng proseso. Matapos mo itong magawa, ipasa mo ito sa iyong guro gamit ang *evernote* o maaari ring *i-print* ito.

Proseso sa Produksyon ng Bigas

GAWAIN 19. Online Graphic Organizer

Gumawa ka ng *online graphic organizer* gamit ang *website* na ito:
<https://www.draw.io/#>

Sundin ang mga hakbang sa paggawa:

- ✓ I-klik ang “create new diagram”
- ✓ I-type mo ang napiling *filename* at sa ibaba ay piliin ang *blank diagram*
- ✓ Sa kaliwang bahagi ng screen ay pumili ka ng mga hugis at i-click *and drag* ito sa gitna
- ✓ Kapag nabuo na ang diagram ay i-save mo ito o maaaring i-e-mail sa guro o di kaya ay i-imbed sa isang forum upang makita ng iyong mga kaklase

- ✓ Sa kaliwang bahagi ng screen ay pumili ka ng mga hugis.

Naisagawa mo ba ang gawain? Nahirapan ka ba o hindi? Paano mo napagtagumpayan ito? Ano-anong pamamaraan ang iyong sinubukan? Binabati kita dahil sa iyong pagpupursige na magawa ito.

Sa bahaging ito, susuriin naman natin kung ano-ano ang mga uri ng cereals ang pinoprodyus ng bansa at kung gaano ito karami.

GAWAIN 20. Data Analysis on Rice Production

I-klik ang *link* na ito: http://www.nscb.gov.ph/secstat/d_agri.asp upang makita ang istatistika ng produksiyon ng mga pangunahing produkto ng bansa o maari ring gamitin ang datos sa ibaba upang masuri ito.

The screenshot shows the website of the Philippine Statistics Authority (NSCB). The main content area displays a table titled "Agricultural Production by Type of Crop 2010 to 2012 (in thousand metric tons)". The table is organized by crop type and includes columns for the years 2010, 2011, and 2012, each with sub-columns for Quantity and Value. A sidebar on the right contains a "STATISTICS" menu with various categories like Social, Economic, Environment, and Governance.

Crop	2010		2011		2012	
	Quantity	Value	Quantity	Value	Quantity	Value
Total	75,583.2	673,210.3	87,294.5	802,720.7	88,001.9	797,731.0
A. Cereals	22,149.1	299,343.4	23,655.3	341,963.3	25,439.2	386,192.3
Palay	15,772.3	229,645.0	16,684.1	254,265.2	18,032.4	292,125.4
Corn	6,376.8	69,698.4	6,971.2	87,698.1	7,406.8	94,066.9
B. Major Crops	49,706.8	320,867.4	60,094.5	396,951.4	58,953.3	350,504.5
Coconut	15,510.3	81,273.9	15,244.6	120,889.8	15,862.4	88,829.3
Sugarcane	17,929.3	38,547.9	28,376.5	56,185.5	26,395.9	42,497.4
Banana	9,101.3	106,485.7	9,165.0	102,556.9	9,226.0	108,128.7
Pineapple	2,169.2	10,889.6	2,246.8	14,334.6	2,397.6	17,742.5
Coffee	94.5	5,502.2	88.5	6,190.9	88.9	6,108.4
Mango	825.7	17,892.3	788.1	18,598.7	768.2	19,521.0
Tobacco	40.5	2,544.7	44.9	3,008.1	48.1	3,427.6
Abaca	66.5	2,353.8	68.6	2,706.7	68.5	2,710.3
Rubber	395.2	24,311.2	425.7	30,667.4	443.0	21,622.3
Cassava	2,101.5	12,020.3	2,209.7	14,142.0	2,223.1	15,628.6
Camote	541.3	5,472.1	516.3	5,886.3	516.4	6,144.9
Peanut	29.6	877.3	29.7	929.7	29.1	994.3
Mungo	27.1	1,400.4	33.0	1,766.3	32.4	1,481.3
Onion	135.4	2,695.4	128.4	4,754.7	124.8	3,886.0
Garlic	9.6	716.8	9.1	916.4	8.5	774.4
Tomato	204.3	2,126.6	203.6	2,542.7	203.6	2,823.5
Eggplant	208.2	2,446.8	208.0	4,216.0	211.9	3,601.6
Cabbage	129.0	929.8	125.3	2,251.8	126.4	1,651.4
Calamansi	188.3	2,380.6	182.6	4,407.0	178.5	2,931.0
C. Other Crops	3,727.1	52,999.5	3,544.8	63,806.0	3,609.4	61,034.4

Notes: Details may not add up to total due to rounding.
Source: Bureau of Agricultural Statistics

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Sa mga produktong nasa kategorya ng cereals, salungguhitan ang may pinakamalaking produksyon at isulat ito sa inilaang linya sa ibaba.

---

2. Ang pagkakaroon ba ng malaking produksyon ng palay ng bansa ay nanga-ngahulugan ng pagkakaroon ng labis na suplay nito? Pangatwiranang ang sagot.

---

3. Bakit may mga produktong kahit malaki ang produksyon nito ay umaangkat pa rin ang pamahalaan sa ibang bansa?

---

4. Paano ka makatutulong na maging kapaki-pakinabang ang produksyong nagagawa ng bansa?

---

5. Paano ka maging produktibong mamamayan ng bansa?

Gaano kasapat ang aning bigas ng bansa? Basahin mo ngayon ang susunod na artikulo upang malaman mo ang kakayahan ng Pilipinas na makaani ng bigas na magsusuplay sa pangangailangan ng mga mamamayan.

GAWAIN 21. Case Analysis

I-klik ang *link na ito* <http://www.philstar.com/business/2014/08/15/1358150/phl-misses-2014-rice-production-target> upang ma-access ang impormasyon tungkol sa *rice production* ng bansa o 'di kaya'y gamitin mo at basahin ang artikulo na nasa ibaba. Matapos ito ay sagutin ang *Article Analysis Worksheet*.

The screenshot shows a news article from Philstar. At the top, there is a navigation bar with the site name 'philstar' and a search bar. Below that is a 'BUSINESS' section header and a menu with categories like Home, Headlines, Opinion, Nation, World, Business, Sports, Entertainment, Lifestyle, and Other Sections. A financial data table is visible, showing various market indicators like PGOLD, PHN, PIP, PLC, PNB, PNK, and POP. The main article title is 'Phl misses 2014 rice production target' with a sub-headline '(philstar.com) | Updated August 15, 2014 - 10:00pm'. The article text discusses the Philippine unmilld rice production falling short of the government's target, citing the Philippine Statistics Authority (PSA). It mentions that rice output for 2014 may reach 18.69 million metric tons (MMT), which is lower than the 19.07 MMT target set by the Department of Agriculture. The article also notes that unmilld rice output in the January to June period rose by 4.78 percent on year to 8.38 MMT, but that rice harvest in the second half of the year may decline by 1.2 percent, said PSA. Other points include the government's importation of 500,000 MT of rice from Vietnam and the impact of typhoons on rice production. A 'LATEST STORIES' sidebar on the right lists several trending news items.

	PGOLD	PHN	PIP	PLC	PNB	PNK	POP
%	432,500 -0.15%	300 -3.45%	75,000 -1.75%	342,000 -2.27%	43,820 -1.45%	6,000 -2.73%	4,412
	34.15	11.2	4.5	1.29	61.15	3.21	1.93

ARTICLE ANALYSIS WORKSHEET	
Pamagat ng artikulong binasa	
Pinagkunan	
Author	
Introduksyon	
Detalye/impormasyon kaugnay ng issue	
Diskusyon	
Salobin/reaksyon	
Pagtatapos	

GAWAIN 22. One Minute Essay

Sagutin ang mga tanong sa ibaba.

1. *What was the most important thing you learned?*

---

2. *What important question remains unanswered?*

Mula sa mga naunang gawain, natuklasan mo na sa likod ng pagiging bansang agrikultural ng Pilipinas, sulirain pa rin nito ang produksyon sa bigas. Kaya sa bahaging ito ng modyul, inaatasang kang magsaliksik at mangalap ng datos at impormasyon na ginagawa ng ibang bansa upang maparami ang ani o produksyon ng bigas. Mula sa iyong mga nakalap na impormasyon, gagawa ka ng rekomendasyon na maaaring gabay ng pamahalaan sa mga planong pang-agrikultural.

GAWAIN 23. Paggawa ng Rekomendasyon

Narito ang ilan sa mga *video* o dokumentaryong maaari mong gamitin. Maliban dito maaari ka pang maghanap pa ng ilang mapagkukunan ng impormasyon. Punan mo ang *worksheet* sa ibaba upang maipakita ang iyong ginawang pananaliksik.

Online sources:

1. https://www.youtube.com/watch?v=tWL62e_uO9w
81-Year-Old Chinese Scientist Develops "Super Rice" Hybrid
2. <https://www.youtube.com/watch?v=qMaHAF7piXw>
Hybrid Rice Seed Production Technology in english.mp4
3. <https://www.youtube.com/watch?v=QrNE4fJrYtM>
IRRI and Vietnam partnership to boost country's rice sector
4. https://www.youtube.com/watch?v=TSDFIF_vUg4
Foodgrain Prices Will Decline in Next 10yrs
5. <https://www.youtube.com/watch?v=iGboNDZAphM>
Direct Dry Seeded Rice production technology
6. <https://www.youtube.com/watch?v=3vQLeuk741w>
5 ingredients to sustainable rice production
7. <https://www.youtube.com/watch?v=B4QfgNVB3nY>
Planting Rice by Machine

Video Title	Advanced way of Producing Rice	Result of Production
1.		
2.		
3.		
4.		
Recom- mendation		

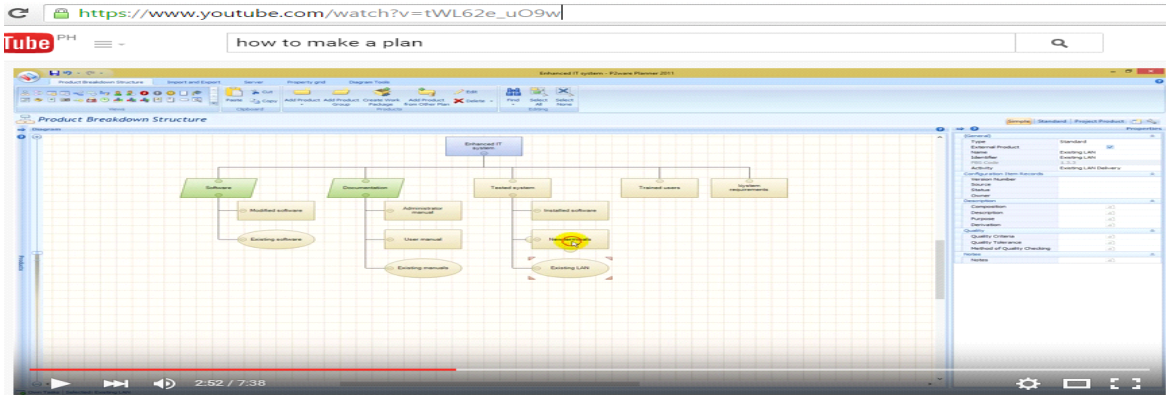
Matapos mong makagawa ng isang rekomendasyon, gumawa ka ngayon ng plano gamit ang P2ware. Ipapakita ng iyong plano kung paano ang proseso na gagawin upang maparami ang produksyon ng bigas.

GAWAIN 24. Paggawa ng Plano

Gawin ang iyong plano gamit ang *app* na *P2ware* na nasa ibaba. Subalit kailangan mo munang pag-aralan kung paano gamitin ito. I-klik lamang ang *link* na ito https://www.youtube.com/watch?v=tWL62e_uO9w

Hakbang sa paggawa ng plano gamit ang P2ware:

1. I-download ang *software* na ito.
2. Sa pag-install naman, piliin lang ang *free use for 30 days*.
3. Hanapin ang *software* na ito sa *program*, i-type lang ang P2ware at lalabas na ito.
4. Maaari ka nang magsimula pagbuo ng plano mo.

 Kung tapos mo na ang ginawang plano, ipasa ito sa guro. Maaaring gamitin ang anumang *online network* na ibibigay ng guro.

Feedbacking:

1. Nagawa mo ba ang gawain mo sa bahaging ito? Bakit?

---

2. Nahirapan ka ba o madali lang sa iyo? Ano ang ginawa mo para matapos ang gawaing ito?

---

3. Paano nakatulong sa iyo ang mga naunang gawain para maihanda ka sa gawaing ito?

 Kung may pagkakataon kang tuparin ang plano mo sa isang proseso ng produksyon, tuloy na ito sa pagiging negosyante o prodyuser.

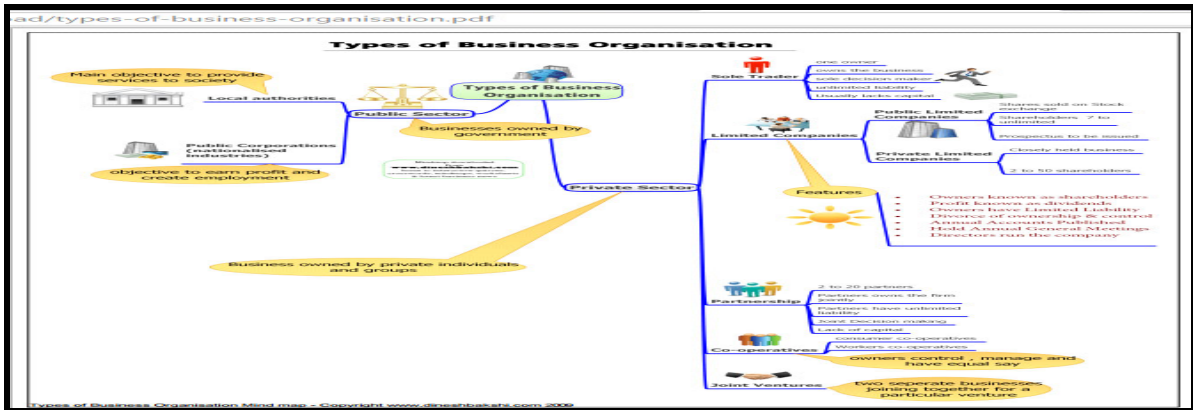
Kung kailangan mong magdesisyon kung anong uri ng pagne-negosyo ang sisimulan mo, ano kaya ito? Halika at alamin kungano-ano ang maaari mong pagpipilian.

GAWAIN 25. Anong Negosyo Ka?

I-klik lamang ang *link* na ito:

<http://www.dineshbakshi.com/phocadownload/types-of-business-organisation.pdf>

Punan ng sagot ang inihandang grapikong pantulong.

Business Mapping

Types of Business Org	Advantages	Disadvantages
Sole Proprietorship		
Limited Companies		
Partnership		
Cooperatives		
Joint Ventures		

One Sentence Summary

Isulat sa inilaang linya ang iyong salobin tungkol sa negosyo.

Anong uri ng negosyo ang nais mong simulan? _____

_____

I-klik ang mga *link* sa ibaba para sa *formative assessment* gamit ang *online quiz*:

1. <http://www.proprofs.com/quiz-school/quizshow.php?title=business-organization-quiz&q=1>
2. <http://www.tutor2u.net/law/quizzes/businessorganisation/quizmaker.html>
3. <https://quizlet.com/13921225/economics-ch-3-quiz-business-organizations-flash-cards/>
4. http://www.mheducation.ca/college/nickels3/student/olc/3ucn_mc_06.html
5. http://highered.mheducation.com/sites/007246917x/student_view0/chapter_5/multiple_choice_quiz.html

GAWAIN 26. Generalization

Sa bahaging ito, nais kong suriin mo ang mga sitwasyon sa ibaba kung paano haharapin ang mga hamong kaakibat ng angkop na alokasyon ng kapos na yaman gamit ang akmang sistemang pang-ekonomiya at makabuluhang produksyon.

Panuto: Upang masagot ang *esensyal na tanong* kailangan mong gawin ang ss:

- d. Panoorin ang *video* sa ikalawang kolum at i-klik ang *link*
- e. Suriin/analisahin ang mensahe ng larawan
- f. Pakinggan ang sinasabi ng *audio* at i-klik ang *link*

ESENSYAL NA TANONG	VIDEO	TEKSTO	AUDIO
Paano maisasagawa ang angkop na alokasyon ng kapos na yaman gamit ang akmang sistemang pang-ekonomiya at makabuluhang produksyon?	<p>Gawain 15: Paggawa ng Rekomendasyon</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=tWL62e_uO9w</p> <p>81-Year-Old Chinese Scientist Develops "Super Rice" Hybrid</p>	<p>Gawain 14: Case Analysis</p> <p>http://www.philstar.com/business/2014/08/15/1358150/phl-misses-2014-rice-production-target</p> <p>Phl misses 2014 rice production target</p>	<p>Gawain 8: Proseso sa Paggawa</p> <p>https://www.stlouisfed.org/education/economic-lowdown-podcast-series/episode-2-factors-of-production</p> <p>Kahalagahan ng mga salik sa produksyon</p>
	Sa sitwasyong ito, angkop na alokasyon ng kapos na yaman gamit ang akmang sistemang pang-ekonomiya at makabuluhang	Sa sitwasyong ito, angkop na alokasyon ng kapos na yaman gamit ang akmang sistemang pang-ekonomiya at makabuluhang	Sa sitwasyong ito, angkop na alokasyon ng kapos na yaman gamit ang akmang sistemang pang-ekonomiya at makabuluhang

	produksyon sa pamamagitan ng ...	produksyon sa pamamagitan ng ...	produksyon sa pamamagitan ng ...
	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
	_____	_____	_____

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Tingnan ang iyong mga kasagutan sa *essential question* sa talahanayan sa itaas. Ano ang pagkakatulad ng mga ito?

_____

_____

_____

2. Lahat ba ay nagpapakita ng pagkakatulad sa inyong sagot? Kung oo, ipaliwanag. Kung hindi, ipaliwanag ang pagkakaiba nito. Ano ang ipinapakitang pagkakaiba nito? Ipaliwanag at magbigay ng halimbawa.

_____

_____

_____

3. Kapos man sa pinagkukunang-yaman ang bansa, nagsisikap ang bawat isa kasama na ang pamahalaan upang matugunan ang mga pangangailangan at kagustuhan ng bawat isa. Paano nakatutulong ang paggamit ng sistemang pang-ekonomiya upang magkaroon ng pantay na pagkakabahagi ng yaman?

_____

_____

_____

4. Kumpletuhin ang mga sumusunod na pahayag at magbigay ng katibayan sa sagot mula sa mga halimbawa na nasa *video/teksto/audio*.

Sa sitwasyong ito, angkop na alokasyon ng kapos na yaman gamit ang akmalang sistemang pang-ekonomiya at makabuluhang produksyon sa pamamagitan ng

_____

_____

_____

Mga katibayan at halimbawa nito ay _____
_____
_____

Sa pagkakataong ito, nakita at naunawaan mo ang kahalagahan ng alokasyon ng yaman gamit ang angkop na sistemang pang-ekonomiya at akmang paggamit ng mga salik ng produksyon upang matugunan ang pangangailangan at kagustuhan ng mga tao.

Balikan mo ngayon ang *Map of Conceptual Change*.

GAWAIN 27. Map of Conceptual Change

Ang unang tatlong kolum ng *KWHL Chart* ay nasagutan mo na. Kaya sa pagkakataong ito, Sasagutan mon a lamang ang huling kolum kung saan isusulat mo ang mga bagay na iyong natutuhan sa modyul na ito. Gamit pa rin ang gabay ang tanong na ***Paano magiging produktibo ang pamumuhay ng tao?***

KWHL CHART

What I K now	What I W -ant to know	H -ow will I know it	What I L -earned
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Katapusang Bahagi ng Pagpapalalim

Sa bahaging ito ng modyul nakatuon ka sa pagsusuri sa mahahalagang aspekto ng aralin gaya ng *video analysis on factors of production*, *data analysis on rice shortage* at pananaliksik at paggawa ng rekomendasyon.

Higit sa lahat, napagtagumpayan mo ang mga hamon sa bawat gawain. Ngayon, handa ka na upang maisagawa ang paglilipat ng iyong natutuhan.

PAGLILIPAT

Ang layunin mo sa bahaging ito ng modyul ay magamit ang iyong natutuhan sa tunay na buhay. Bibigyan ka ng isang pagsasanay upang maipakita ang iyong pag-unawa sa aralin.

LEVEL 4 – INDEPENDENT TRANSFER

GAWAIN 28. Budget Plan

Katatapos lamang ng isang kalamidad na humagupit sa inyong probinsya at ang inyong barangay ay isa sa mga apektadong lugar. Dulot nito, magkakaroon ng *relief operation* at inatasan kang magiging *budget officer*. Gagawa ka ng *budget plan* na magpapakita matalinong pagpapasya at mahusay na paggamit ng badyet na mapapakinabangan ng mga nasalanta ng kalamidad. Ito ay ilalahad sa isang *session* ng mga *barangay leaders* sa inyong lugar.

Ang iyong *Budget Plan* ay susuriin ayon sa produktibidad, organisasyon, impormasyon at pagiging makatotohanan nito.

RUBRIK PARA SA BUDGET PLAN

KRITERYA	NAPAKAGALING 4	MAGALING 3	MAY KAKULANGAN 2	NAGSISIMULA PA LANG 1	RATING
PRODUK-TIBIDAD	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay komprehensibo, detalyado at nagpapakita ng matalinong pagpapasya upang magamit ng wasto ang <i>budget</i>	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay nagpapakita ng matalinong pagpapasya upang magamit ng wasto ang <i>budget</i>	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay nagpapakita ng kakulangan sa pagpapasya upang magamit ng wasto ang <i>budget</i>	Ang nabuong <i>budget plan</i> ay hindi nagpapakita ng matalinong pagpapasya	

ORGANISASYON	Ang plano ay organisado, malinaw at maayos na higit nagpapakita ng kapakinabanagan ng mga impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	Ang plano ay organisado, at nagpapakita ng kapakinabanagan ng mga impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	Ang plano ay may kakulangan sa organisasyon impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	Ang plano ay hindi organisado at walang impormasyon kung paano ang tamang paggamit ng yaman	
IMPORMASYON	Nagpapakita ng detalyado, makatotohanan kaangkupan ng impormasyong pampinansyal kasama na ang <i>budget</i> na gagamitin para sa gawain	Nagpapakita ng detalyadong impormasyong pampinansyal kasama na ang <i>budget</i> na gagamitin para sa gawain	May kakulangan ang ipinakitang impormasyong pampinansyal kasama na ang <i>budget</i> na gagamitin para sa gawain	Walang ipinakitang impormasyon ang plano na gagamitin para sa gawain	
MAKATOTOHANAN	Ang poster ay nagpapakita ng makatotohanang pangyayari sa buhay ng tao. Ang nilalaman nito ay may bisa/dating sa madla.	Ang poster ay nagpapakita ng pangyayari sa buhay ng tao. Ang nilalaman nito ay may dating sa madla.	Ang poster ay nagpapakita ng iilang pangyayari lamang sa buhay ng tao. Ang nilalaman nito ay walang dating sa madla.	Walang naipakitang makatotohanang pangyayari.	
OVERALL RATING					

GAWAIN 29. Self-Assessment Checklist

Unawain ang mga pahayag sa *Self-Assessment Checklist* at sagutin ito ayon sa simbolong nakikita. Lagyan ng tsek (/) ang kahon (may bilang 3 -nangangahulugan ng matinding pagsuporta, 2 - nangangahulugan ng pagsuporta, 1 - nangangahulugan ng hindi pagsuporta ; katumbas ng saloobin kung ang gawaing ito sa alokasyon at produksyon ay nakabubuti, kung ang gawaing ito ay nakasasama, at kung walang epekto.

Mga Pahayag	3	2	1
1. Pagtitipid sa paggamit ng pinagkukunang-yaman			
2. Pagputol sa mga puno upang gawing parke ang lugar			
3. Pagpaparami sa mga inaangkat na bigas			
4. Panghihikayat ng mas maraming imbester na dayuhan			
5. Pagpapalawak na “ <i>contractualization of workers</i> ”			

Sagutin mo ang mga tanong.

1. Ano ang naging resulta ng iyong *self-assessment*?

---

2. Bakit kailangang tipirin ang paggamit ng yaman?

---

3. Paano ka magiging produktibong mamamayan ng bansa?

Katapusang Bahagi ng Paglilipat

Nakatulong ba ang ginawa mong inaasahang pagganap upang makita at maunawaan ang kahalagahan ng pagiging produktibong mamamayan ng bansa.

Natapos mo na ang araling ito. Bago mo simulan ang susunod na aralin, sagutin mo muna ang mga sumusunod na tanong sa *post-assessment*.

PANGHULING PAGTATAYA

Ito na ang pagkakataon upang mataya ang iyong natutuhan. I-klik lamang ang titik nang napili mong sagot. Makikita mo ang iyong nakuhang iskor pagkatapos mong masagutan ang lahat ng aytem.

Kung mataas ang iyong nakuhang iskor, maaari ka nang pumunta sa susunod na modyul. Kung ang nakuha mong iskor ay wala sa inaasahang lebel o iskor, kailangan mong balikang muli ang modyul.

Kung handa ka na, i-klik ang SIMULA.

Basahin at unawaing mabuti ang mga sumusunod na tanong. I-klik ang titik ng wastong sagot.

1. May mga produktong tumataas ang antas ng pangangailangan kung tag-init gaya ng *halo-halo* at *ice cream*. Gayundin ang pagtaas ng pangangailangan sa *sweater* at *jacket* kung tag-lamig. Aling salik sa pagkonsumo ang nakakaapekto rito?
  - a. kita
  - b. klima
  - c. panlasa
  - d. panggagaya
2. Bumili sa *grocery store* ng palaman sa tinapay ang iyong kaibigan, subalit nang babayaran na niya ito, mas mataas ang presyo ng lumabas sa kompyuter kaysa nakadisplay sa estante. Ano ang dapat niyang gawin sa sitwasyong ito?
  - a. Bayaran ang halaga ayon sa lumabas sa kompyuter
  - b. Awayin ang *cashier* dahil naningil siya ng mas mahal
  - c. Huwag bayaran ang binili at aalis na lamang
  - d. Sabihin sa *cashier* na magkaiba ang presyo ayon sa kompyuter at naka-display at labag ito sa batas ng *price tag*
3. Namili sa pamilihing bayan si Mang Kanor ng isang kilong karneng baka. Subalit nang timbangin niya ito sa timbangang bayan ay kulang ito sa timbang. Ano ang maipapayo mo kay Mang Kanor?
  - a. Isusumbong ang pamunuan ng palengke.
  - b. Isauli ang binili at bumili na lamang sa iba.
  - c. Bumalik sa pinagbilhan at sabihin na kulang ang timbang nito.
  - d. Hindi na muli pang bibili rito.

4. Ikaw, bilang panganay sa inyong magkakapatid ay naatasan ng inyong mga magulang na badyetin ang *allowance* ninyo sa loob ng isang linggo dahil aalis sila. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang iyong bibigyan ng pagpapahalaga?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Produktibo, makatotohanan, kaangkupan at organisado
  - c. Mapagpakahulugan at naaayon sa panahon
  - d. Impormatibo, malikhain makabuluhan at makatotohanan

5. Magkakaroon ng *Trade Fair* sa inyong paaaralan sa darating na buwan upang makakalap ang pondo para makatulong sa mga biktima ng kalamidad. Ikaw, bilang pinuno ng *Ways and Means Committee* ng *Supreme Student Government* at naatang gumawa ng plano kung saan ang kikitain ay ilalaan sa proyektong gagawin. Alin sa mga sumusunod na pamantayan ang magiging basehan nito?
  - a. Makatotohanan at maraming ebidensiya
  - b. Mapagpakahulugan at naayon sa panahon
  - c. Impormatibo, makabuluhan at produktibo
  - d. Makatotohanan, malikhain at organisado

6. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapahiwatig na may kakapusan ang isang bansa?
  - a. Mga Pilpinong nangibang bansa upang magtrabaho
  - b. Malaking kita mula sa pag-eksport ng mga produkto
  - c. Disyertong lupain na pagkukunan ng yamang-tubig
  - d. Pagkakaroon ng pangangailangang paglilingkod

7. Alin sa sumusunod ang nagsasabi ng pagkakaiba ng pangangailangan sa kagustuhan?
  - a. Ang mga tao ay patuloy na nabubuhay kahit wala ito.
  - b. Kapag ipinagkait, ito'y magdudulot ng sakit o kamatayan.
  - c. Ito ay bunga ng layaw ng tao.
  - d. Nagbibigay ng kaluguran sa tao.

8. Aling salik ang nakaaapekto sa pangangailangan ang ipinapakita ng pagkahilig ng mga mayayaman at makabagong tinedyer sa *sophisticated gadgets* at personal na kagamitan?
  - a. Antas ng kita
  - b. Antas ng edukasyon
  - c. Paniniwala sa buhay
  - d. Panlasa ng tao ayon sa gulang

9. Tingnan ang dalawang larawan at iuugnay ang koneksyon nito sa pag-aaral ng Ekonomiks. Anong ideya ang ipinapakita ng mga larawang ito?

Indibidwal na puno

kagubatan

- Ang Ekonomiks ay tumatalakay sa likas na yaman ng bansa.
- Ang Ekonomiks ay pag-aaral tungkol sa kagubatan ng bansa.
- Malaki ang naiambag ng sektor ng agrikultura sa pambansang kita.
- Ang Ekonomiks ay nahahati sa galaw ng sambahayan at tumitingin sa kabuuang ekonomiya

Basahin ang isang sipi ng artikulo at unawain ito:

Mga Perspektibong Pang-Ekonomiks sa *Fast Food Chain*?

Napapansin mo ba ang mga *fast food chain* sa loob ng mga *mall*? Parami nang parami ang mga ito. Mabilis din ang pagkilos at paggalaw ng mga tao rito. May makikitang perspektibong pang-Ekonomiks sa mga *fast food chain*. Ang halimbawa nito ay ang limitasyon o kakapusan sa pagtugon ng pangangailangang kumain. Kung magpapasiya ka, alin ang bibigyan mo ng prayoridad: ang paborito mong pagkain o ang halaga ng produkto? o di kaya'y kakain ka na agad dahil gutom ka na?

Mapapansin din na bawat pagpapasiya ng isang *consumer*, naipapakita nila ang mga konsepto ng *opportunity cost* at *opportunity benefit*. Halimbawa, makikita ng mga mamimili na kapag mahaba ang pila sa *counter* ng *fast food chain*, lilipat na lamang sila sa ibang kainan na may kakaunting pila. Ang iba naman ay magtitiis sa mahabang pila upang mabili lamang ang paborito nilang pagkain.

Sa simpleng pagmamasid sa *fast food chain*, maraming batayang pang-ekonomiya ang mapapansin. Isama na rin dito ang pag-uugali ng mga tao sa pagsasaalang-alang sa pagpili ng kanilang pagkain batay sa halaga at kalidad nito.

10. Anong perspektibong Ekonomiks ang ipinapakita ng pagdami ng mga *food chain* sa *malls*?
  - a. Maraming benta ang makukuha sa mga *mall*.
  - b. Mas mataas ang pangangailangan kaysa kagustuhan ng mga mamimili.
  - c. Madaling makuha ang nais bilhin sa *malls* kaysa tiangge.
  - d. May limitasyon sa pagtugon ng pangangailangang kumain.

11. Paano naipapakita ang konsepto ng *opportunity benefit* bilang pag-uugali ng mga taong tumatangkilik ng *fast food chain*?
  - a. Paglilipat sa ibang *fast food* kung puno na ang pila.
  - b. Pagtiis sa mahabang pila upang mabili ang paboritong pagkain.
  - c. Pagbili dito dahil mura, masarap at mabilis ang paggawa ng pagkain.
  - d. Nagiging suki ka sa kadalasan ng pagtangkilik nito

Basahin at unawain ang isang artikulo tungkol sa Switzerland.

Switzerland: Small but Terrible

Ayon sa isang kasabihan” walang malaking nakapupuwing!” Ibig sabihin, wala sa laki o liit ang ikalalakas ng isang tao lalo na ang isang bansa. Kaya maituturing na isang terrible ang Switzerland dahil maliit na bansa lamang ito subalit mayroon itong matatag na ekonomiya.

Isang maliit na bansa lamang ang Switzerland sa gitna ng Europa. May sukat ito na tinatayang nasa 41 285 kilometro kwadrado. Ang dalawang –katlong bahagi ng kalupaan nito ay kagubatan ngunit ito ay kulang sa yamang mineral. Maliit din ang populasyon ng mga magsasaka na binubuo lamang ng 10 porsiyento kaya hindi sapat ang produksyon ng *cereals* para tugunan ang pangangailangan sa pagkain ng mamamayan nito. Ang populasyon naman ng mga nagtatrabaho at mga taong aktibo sa larangan ng pagbabangko ay nasa 40 porsiyento lamang.

Nagamit ng Switzerland bilang bahagi ng kanilang turismo ang kalikasang puno ng niyebe.

12. Ano ang posibleng tugon ng Switzerland sa hindi sapat na produksyon sa pangangailangan sa pagkain ng mamamayan?
  - a. Pagluluwas ng produktong tsokolate at relas
  - b. Pag-aangkat ng produktong pangkonsumo
  - c. Pagdidisiplina sa ugali ng mga mamamayan
  - d. Pagpapatatag ng seguridad ng mga bangko

13. Ano ang pinakamabisang paraan upang matugunan ang pangangailangan sa pamamagitan ng produktibong paraan?
  - a. Bumili ng *stocks* sa *market* bilang *investment*.
  - b. Itago ang pera sa bangko upang lumago.
  - c. Sumapi sa institusyon ng pananalapi sa bayan.
  - d. Gumawa ng isang angkop at organisadong pansariling badyet.

14. Kung ang pamilya ay humaharap sa mga suliraning pang-ekonomiya, mas magiging matalino ang pagdedesisyon kung sinusunod ang mga hakbang sa matalinong pagpapasya. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng matalinong pagpapasiya?
  - a. Pagbasa ng mga datos at impormasyon
  - b. Pagsunod sa mga payo ng kamag-anak
  - c. Bigyang-damdamin ang mga suliranin
  - d. Nagpapakita ng pagiging produktibo at makatotohanan

15. Ang pamilya Santos ay palaging kinakapos sa badyet tuwing papatapos ang bawat buwan. Dulot ito ng iba't ibang uri ng gastusin sa kuryente, tubig, pamasaha, proyekto sa paaralan, medisina, suweldo sa mga katulong, pagkain, *junk foods*, *cellphone load* at iba pa. Ano ang dapat pakatandaan sa paggawa ng wastong badyet?
  - a. Tukuyin ang mga alternatibong pagpipilian ng mga pangangailangan.
  - b. Babawasan ang mga kagustuhan na aytem sa badyet.
  - c. Ito ay makatotohanan, may kaangkupan at nagpapakita ng pagiging produktibo.
  - d. Hikayatin na mag-impok upang may gagamitin sa panahon ng kakapusan.

16. Kaninong teorya ang naging batayan ng mga pamahalaan o bansa na nagpapatupad ng mga panukalang kontrolin ang bilang ng populasyon dahil ito ay magiging sanhi ito ng iba't ibang suliranin?
  - a. Thomas Malthus
  - b. Karl Marx
  - c. David Ricardo
  - d. Adam Smith

17. Ano ang magiging epekto ng pag-aaksaya ng tubig na isang pangangailangan tuwing naliligo ang mga miyembro ng sambahayan sa kabuuang *supply* ng tubig ng inyong subdibisyon?
  - a. Tataas ang bayarin sa nakunsumong tubig ng bawat bahay.
  - b. Mapuputol ang *supply* ng tubig ng iyong mga kapitbahay.
  - c. Kakaunti ang *supply* ng tubig para sa ibang gamit ng sambahayan
  - d. Magkakagulo ang mga tao sa pagkuha ng *supply* ng tubig

18. Tataas na naman ang singil sa kuryente ngayong Bagong Taon ayon sa Meralco. Ito ay bunsod ng dagdag na presyo sa petrolyo na ginagamit at iba pang mga salik na ginagamit sa pagpoprodyus nito. Alin sa sumusunod ang wastong pagpapakita ng lubusang paggamit ng limitadong yaman upang matugunan ang mga pangangailangan ng tao?
  - a. Pagtitipid ng kuryente tuwing ginagamit.
  - b. Linangin ang iba pang mga likas na yaman.
  - c. Magbalangkas ng mga solusyon sa kakapusan.
  - d. Makibahagi sa mga adbokasiya para sa alternatibong enerhiya.

19. Inaanyayahan ka ng iyong kaibigan na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan na gaganapin sa gabi pagkatapos ng inyong klase. Gayunman, kailangan mo na ring umuwi nang maaga dahil magkakaroon ng pagsusulit sa inyong klase. Sa kabila nito, nais mo pa ring paunlakan ang paanyaya ng iyong kaibigan. Ano ang pinakamabuting desisyon na iyong gawin?
  - a. Paunlakan ang paanyaya at matulog pagdating sa bahay.
  - b. Hayaang anuman ang kahihinatnan ng piniling pagpapasya.
  - c. Bigyang-halaga ang mas mabuting makamit mula sa pagkakataon.
  - d. Bigyang-halaga ang kasiyahang madarama sa pagdalo.

20. Bilang miyembro ng pamilya Santos, ano ang gagawin mo sa personal na antas upang maibsan ang suliraning kinakaharap ng iyong pamilya?
  - a. Gumawa ng estadistika ng mga gastusin sa paaralan.
  - b. Maglista ng mga haka-haka na makakatulong sa pag-unawa ng suliranin.
  - c. Gumawa ng badyet na naglalayong maging produktibo, makatotohanan at may kaangkupan.
  - d. Sundin ang mga hakbang na batayan ng matalinong pagpapasya.

GLOSARYO NG MGA TERMINO NA GINAMIT SA MODYUL

Alokasyon- Isang mekanismo ng pamamahagi ng pinagkukunang-yaman sa iba't ibang gamit at sagutin ang mga suliranin sa kakapusan.

Command Economy- Sistemang pang-ekonomiya na ang gobyerno ang nagdedesisyon sa ekonomiya at kumokontrol sa mga salik ng produksyon.

Isahang Pagmamay-ari- Uri ng organisasyon sa negosyo kung saan iisa lamang ang nagmamay-ari sa salik ng produksyon.

Kapitalismo- Isang sistemang pang-ekonomiya na naniniwala sa pribadong pagmamay-ari ng yaman, puhunan, at tubo ng isang negosyante.

Komunismo- Sistemang pang-ekonomiya ng pantay-pantay, walang pag-uuri ang tao at ang estado ang kumokontrol sa yaman ng bansa.

Kooperatiba- Samahang pang-negosyo na ang pangunahiing prayoridad ay tulungan ang mga kasapi nito.

Korporasyon- Samahang pang-negosyo na ang may-ari ay binubuo ng maraming indibidwal na tinatawag na *stockholders*.

Market Economy- Ang sistemang pang-ekonomiya na ang pamahalaan ay hindi gaanong nakikialam sa produksyon at distribusyon ng mga produkto at serbisyo.

Mixed Economy- isang sistema na payagan ang lebel ng kalayaan ng pribadong ekonomiko sa paggamit ng kapital, pahintulutan ang pamahalaan na makialam sa mga gawaing pang-ekonomiko upang makamit ang mga layuning panlipunan.

Produksyon- Ito ay pagsasama-sama ng mga salik ng produksyon upang makabuo ng produkto at serbisyo.

Sistemang Pang-ekonomiya- Isang pamamaraan na kinakasangkutan ng produksiyon, pamamahagi, at paggamit ng mga produkto o serbisyo sa pagitan ng mga entidad sa loob ng isang partikular na [lipunan](#). Ito ang kaparaanan na ginagamit ng lipunan upang gumawa at mamahagi ng mga produkto at serbisyo.

Salik ng Produksyon- Ito ay tumutukoy sa apat na mahahalagang aspekto upang makagawa ng output; ito ang lupa, kapital, entreprenyur at paggawa.

Sosyalismo- Sistemang pang-ekonomiya na ang estado ang humahawak ng mga pangunahing industriya ng bansa.

Sosyohan- Samahan ng dalawa o higit pang tao na nagkasundo na magtatag ng negosyo.

Tradisyonal na Ekonomiya- Sistemang pang-ekonomiya na ang lipunan ang nagdedesisyon sa mga produkto at serbisyo na gagawin at ipamamahagi batay sa kanilang tradisyon at kagawian.

TALASANGGUNIAN AT MGA WEBSITE NA GINAMIT SA MODYUL

<https://www.google.image.com>

Pinagkunan ng *editorial cartoon* at iba pang larawan

www.edmodo.com

Para sa gagawing *class forum*

<https://www.draw.io/#>

Paggawa ng sariling graphic organizer

<http://www.humanium.org/en/philippines/>

Pinagkunan ng artikulo na ginamit para sa *case analysis*

http://www.slideshare.net/sirarnelPHhistory/aralin-7-alokasyon-at-sistemang-pangekonomiya?next_slideshow=1

Teksto ukol sa alokasyon at sistemang pang-ekonomiya

http://www.slideshare.net/lanceabalos/mga-sistemang-pang-ekonomiya?next_slideshow=1

Teksto ukol sa sistemang pang-ekonomiya

<http://www.slideshare.net/Sone2V/alokasyon-27198897>

Teksto ukol sa alokasyon

https://www.youtube.com/watch?v=EapS_98cKB4

Video ng alokasyon

<http://www.dineshbakshi.com/igcse-business-studies/business-activity/interactive-quizzes/711-types-of-business-activities-half-a-minute-quiz>

Online quiz

<http://www.dineshbakshi.com/igcse-business-studies/business-activity/interactive-quizzes/700-economic-systems-teacher-invader-quiz>

Online quiz

<http://www.dineshbakshi.com/phocadownload/economic%20system.jpg>

Interactive video on sistemang –ang-ekonomiya

<http://www.dineshbakshi.com/phocadownload/types-of-business-mixed-economy.pdf> Teksto ng uri ng mixed economy

<http://www.econedlink.org/interactives/EconEdLink-interactive-tool-player.php?iid=187> Online quiz

<http://www.cato.org/economic-freedom-world/map> Economic Freedom of the World

<http://www.quia.com/pop/3682.html> Online quiz

www.evenote.com Paggawa ng Notes

<https://www.gliffy.com> Gagamitin sa paggawa ng graphic organizer

<https://www.youtube.com/watch?v=DVAVcsrYbJE> Video ng produksyon

<https://www.stlouisfed.org/education/economic-lowdown-podcast-series/episode-2-factors-of-production> Podcast ukol sa mga salik ng produksyon

<http://www.economicdiscussion.net/production/factors-of-production-land-labour-capital-and-entrepreneur-national-income/541>

Talakayan sa mga salik ng produksyon

<http://www.econedlink.org/interactives/index.php?iid=191&type=student>
Online quiz

<http://www.sporcle.com/games/gmsSS/factors-of-production> Online quiz

<https://www.youtube.com/watch?v=9ha0yazOG3U> Rice production process

http://www.nscb.gov.ph/secstat/d_agri.asp Data on rice production

<http://www.philstar.com/business/2014/08/15/1358150/phl-misses-2014-rice-production-target> Data on rice production

https://www.youtube.com/watch?v=tWL62e_uO9w
81-Year-Old Chinese Scientist Develops "Super Rice" Hybrid

<https://www.youtube.com/watch?v=qMaHAF7piXw>
Hybrid Rice Seed Production Technology in english.mp4

<https://www.youtube.com/watch?v=QrNE4fJrYtM>
IRRI and Vietnam partnership to boost country's rice sector

https://www.youtube.com/watch?v=TSDfIF_vUg4
Foodgrain Prices Will Decline in Next 10yrs

<https://www.youtube.com/watch?v=iGboNDZAphM>
Direct Dry Seeded Rice production technology

<https://www.youtube.com/watch?v=3vQLeuk741w>
5 ingredients to sustainable rice production

<https://www.youtube.com/watch?v=B4QfgNVB3nY>
Planting Rice by Machine

https://www.youtube.com/watch?v=tWL62e_uO9w
Tutorial sa paggawa ng plano

<http://www.dineshbakshi.com/phocadownload/types-of-business-organisation.pdf>
Graphic organizer ng mga samahan sa negosyo

<http://www.proprofs.com/quiz-school/quizshow.php?title=business-organization-quiz&q=1> Online quiz

<http://www.tutor2u.net/law/quizzes/businessorganisation/quizmaker.html>
Online quiz

<https://quizlet.com/13921225/economics-ch-3-quiz-business-organizations-flash-cards/> Online quiz

http://www.mheducation.ca/college/nickels3/student/olc/3ucn_mc_06.html
Online quiz

http://highered.mheducation.com/sites/007246917x/student_view0/chapter5/multiple_choice_quiz.html Online quiz